

zeruko
ARGIA

1976-Urria-3 - XXVI garren urtea 706 zenbakia

27.
BORROKA
EGUNA

DENAK ETXEAN
NAHI
DITUGU

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Buruzagi:

M. Atxaga, D. Unanue, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko.

Pilar Iparragirre, Mariano Ferrer, Miren Jone Azurza.

Berri-emale orokorrak:

L.A. Aranberri "Amatiño", Gexan Lantziri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Aldamiz-etxebarria.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresoro, Lete, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaria, Martin Ugalde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi...

Herrietako berri-emaleak-

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakes (Deba), Alix Trueba (Karrantza), Etxetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katazuri (Durango), Barronetxea (Oartzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Erreterria), Metal-Iturri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marraskilariak: Antton Olariaga.

Argazkilari: Arturo Delgado, Llovet.

Fotolitoak: Ernio S.L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1.

Donostia, Okendo 22.

Telf: 41-95-88.

Moldiztegia eta Idazkola:

"Graficas Semi"

Pl. Lasala, 3

Donostia.

D.L.: 80-1963

Salneurria:

dendetan 25 peztan.

ZERUKO ARGIAREN OHARRA

Dena bukatuak genuela, azken orduan, Jesus Mari Zabalaen argazki hau eman digute. Irakurleari zor gatzatzeko eta neke haundiak hartuz aurreko orriko anuntzioa kendu dugu. Jesus Mari hil zuten leku eta une berean atetarako argazkia da.

Informazioa ereazken ordukoa denez gero ez da osoa. Herrietako berri emaleei esker osatu dugu ahal genuen neurrian. Kooperatibagintza eginik genuen ale bereziari orri gehiago erantsiz moldatu dugu informazioa. Barka, arren, egin hutsak.

Eta eskerrik beroenak hitzeko eta argazkizko informazioa eman diguzuen guztioi.

Kooperatibagintza

EUSKAL HERRIAN

Herria ez dago geldirik. Borroka gogor egiten du. Gizon bakoitzaren eta herri osoaren askatasuna eskatuz, oihu ozen eta jendolde haundiko manifestazio asko egiten du.

Baina oihu bakarrik ez du egiten. Eguneroko lan isilean ere badihardu. Ez dezagun ahantz. Izan ere oihuen burrukadara eta zarata hutsaz liluratzeko eta zorabiatzeko arriskurik ere izan bait daiteke. Baita oihuen oihartzunez ustekabeko zuloan amiltzekorik ere.

Eguneroko lan isil eta iraunkorraren lekuko, ezaugarri eta oihartzun izan daitezela, gero eta ozenago eta bortitza egin behar ditugun oihuak. Hor daude urtetako lanaren fruitu: ikastolak, gau-eskolak, euskal komunikabideak. Udako Euskal Unibertsitatea, bertsolariak, abeslariak eta abar.

Kaleko korrika saioei baino esker haundiagoa eman behar diogu, ezpairik gabe, eguneroko lan isil eta emankorrari.

Ale honetan kooperatibagintza berri ematen dugu. Barruko korapilo eta hariak askatzen eta aztertzen ez gara hasi. Hori JAKIN eta HAUTSIK egin dute. Kooperatiben berri ematea da gure asmoa. Sendakintza, industria, nekazaritza, salmentza, irakaskuntza eta abarrez diren kooperatiba desberdinen berri ematea.

Kooperatiba mota guztiak ere ez ditugu aipatzen. Arrasate inguruan biltzen direnak aipatzen ditugu batipat.

Kooperatibagintza, asko errotu da Euskal Herrian. Artzantza sozialismo eta berdintasun giro bat bizi zuten euskaldunek. Bakar-jabetasunak gaur arte ezagutu izan ditu bere mugak. Larreak, herri-sailak, hauzo-lanak eta abar gure ezaguera arte iraun dute.

Industrikuntza garaian, sozialismo eta berdintasun bizitza bat jarri nahi izan da martxan kooperatibagintza bidez Euskal Herrian. Lan guztiak bezalaxe aztergarri eta eztabaidagarri da hau ere. Egiazko sozialismora daraman bidea ote kooperatibagintza, ala kapitalismo basatiaren hagin zorrotzak leuntzen duen zerbait?

Dena den, giza eta diru indar haundia da kooperatiben inguruan. Besteak beste, ekonomia sendoa behar du Euskal Herriak. Lana behar du gure herriak, lan aurreratua eta egokia, noski. Burua eta dirua behar ditu politikagintzarako eta kulturegintzarako.

sozialismoa:

irtenbide

gabe?

Esan berria digu norbaitek, euskaldunon etsaia ez dela iadanik faxismoa, eta bai PSOE.

Baina PSOE ote da euskal sozialismoaren etsai okerrrena? Nola arraio izan liteke PSOE gure etsairik? Nola izan liteke arriskurik guretzat? Agian, oraindik oraingoz, etsaien indarrak ez, baino bere buruaren ahuleriak dirudi euskal sozialismoaren etsai okerrrena.

Euskal sozialismoa bidegurutze batetan dago. Euskal sozialismoak esku-eskumenean du benetan masa indar bortitza eta trinkoa bihurtzeko posibilitatea. Baina pauso batetara dauka mila sekta hutsetan gelditzeko arriskua ere.

Erabaki beharra

Ez dago indezisioan segitzetik, euskal sozialismoa zer izango den. Erabaki bat hartu beharra dago.

Jendearekin hitz eginaz, laster ohartzeko zara, luzesten eta deskonzertatzen hasia dela.

Jende asko ta askoren preokupazio larriena beharbada horixe da momentu honetan. Estatu espainol guzian Alderdiak burua altxatzen ari dira. Han eta hemen agiri dira. Ikusten dira. Bakarrik Euskal Herrian berriz ere taldeak eta taldetxoak agertzen dira, Alderdi orde. Eta batek ez daki nora jo. Nahastu egiten da bat hainbeste sigla artean. ESB-rekin EHAS-ekin? Poli-miliek ateratzen omen duten horrekin?

Taldeka dabilzan artean, talde horiek ezin izan litezke masa biltzaileak, masa sozialisten elkar eta erakarleak.

Desorientazioa

Egungo giroak bildur ematen du Euskal Herrian. Ez da falta goa, nahia. Falta dena ez da hori. Falta dena orientazioa da. Bide bat. Organizazio bat, non sartu, zinekin identifikatu. Referentzia puntu garbi bat.

Izan ere, ikusteko bildurgarria bait da, sentimentu kolektiboak espontaneoki lehertzen direnean, ia beti era negatiboan egiten dutela, intolerantzia eta sarri vandalismo hutsez. "Sukursalisten" kontra. PC, MC edo ORT-ren letrak dituzten ikurrinen kontra, eta abar. Orduan denak bat datoz. Ordan denek dakite, nonbait, non dauden eta zer egin behar duten.

Gero, ordea, horietxek berak uzkur eta kili-kolo aurkitzen dituzu, ez atzera ta ez aurrera: ESB-ri zer deritzazu? Eta EHAS-i? Poli-miliek Alderdiren bat ateratzen omen dute, ezta? Orduan inork ezer ez bide daki. Dena ilun dago. Eta zu, non zaude?, galdetzen duzu. Baina jendea, piska bat edozeinek dago eta piska bat inorekin ez dago.

Han eta hemen sigla diferenteak agertzea, eta siglaok elkarren kritikatan ibiltzea, horixe da mugimendu sozialistaren freinurik haundiena oraingo Euskal Herrian. Izen bat behar da, bakarria, KAS izan ala Coca-Cola izan. Eta jendea harekin oso-osorik identifikatu da.

Jendeak ia ez bait daki non egon, bestela. Hainbestekoak ote dira talde horien arteko diferentziak?, dudatzen du bere artean. Eta jendeak ez du inoren alde partidu hartu nahi, ez duelako partidu hartu nahi inoren kontra. Gaurko giro honetan, inoren alde erabakitzeak, bestearen kontra erabakitzeak, esan nahi bait du.

Referentzia bat

Referentzia puntu garbirik ez dago. Eta horrek airean bezala uzten du jendea.

Gero, Bergarako bezalako gauzak gertatzen dira. Jendea hunkiturik dabil. Benetan entusiasmaturik. Zeharo identifikatzen da Bergarakoarekin. Baina hutsune batekin gelditzen da. Zeinena zen Bergarako? "Gure" jendeak parterik ba ote zuen?, galdetzen du bere golkoan. Ez bait luke identifikatu nahi "Alderdi burgesekin"...

Masa mugimendurik ez da posible, aukera *en masa* egitea posible ez bada. Sigla batzuen eta besteen artean xehe-xehe berezten ibili behar baldin bada, konzientzia torturatuaz. Aukera gehiegi, aukera zaillegi: besterik ez da azkenean, jendearentzat.

Taldeok taldeka segitu nahi badute, hor konpon. Ez dugu ezer irabaziko. Baina masa mugimendurik nahi badute, izen *Batekin* hitz egin behar diote herriari. Izan bakar batekin beti. Eta fuera kale-tik beste sigla denak.

JOXE AZURMENDI

Joxe Ramon Arrieta kalean da-bil. Beste lagunekin batera barau egiteari ekin zion irailaren 17an, Jaengo kartzelan. Irailaren 21ean, berriz, Donostiako kalean topo egin genuen beronekin.

Alkain, Zubimendi eta Garmendia Inakirekin batera epaitu izan zen Burgosko militar-hauzitegian. Lagunak 1973garrengo abenduan espetxeratu zituzten. Joxe Ramon Arrieta 1974garrengo urtarrilaren 18an harrapatu zuten. Alkainek eta Arrietak 19 urte zituzten orduan; Juan Mari Zubimendi eta Garmendiak, berriz, 17.

1975garrengo maiatzaren 5ean epaitu zituzten. Joxe Ramon Arrietari 6 urteko espetxea eman zioten, harma bat izkutatzeagatik: Alkaini 8 urtekoa: bi gazteenek. Garmendia eta Zubimendik, berriz, 23 urtetako kartzela bizkarre-ratu zuten.

“Kartzelatik atera baino ordu bete lehenago jakin nuen amnistia eman zidatela. Ez nuen lagunekin hitzegiterik izan, gose-oporketa zela eta bakoitza bere zigor gelan sarturik bait zen. Oso luze jo zidan ordu hark. Ordu larria gertatu zitzaidan”, zioen Joxe Ramunek.

17 politiko zeuden Jaengo espetxean. Hoietatik 7 euskaldunak ziren: 6 ETA bosgarrengoak eta bat seigarrengoa. 14ek ekin zioten barauari. Tartean 55 urtetarako itzala eman zioten sozialista zahar bat dago.

4 gose-huelga egin ditu Arrietak, barruan egon den bitartean, 1974. irailean; 1974. abenduan; 1975. abuztuan; eta 1976. irailean.

“Nahikoa jota eta etsita badago barruko jendea” esan digu Arrietak. Santa Marian, Cartajenan, Burgosen, Caceresen eta Zamoran ere barau egiteari ekin diote. Kanpoko jendea kezka erazi nahi dute.

“Espainiako Herri guztietan, eta Euzkadin bereziki, jendeak egiten duen borrokaz bat egiten dugu. Bukararik ez duen gose-huelgari ekiten diogu sasi-amnistia eta orden-indarren jokabidea basa salatzeko” dio Jaengo baraularien agi-riak.

Kartzeletako bizitza ez da bat ere gozatu. Batzuetan besteetan

Jose Ramon Arrieta kalean, lagunak barruan

baino hobeto daude, noski. Bizimodu latza giltzapeko bizimodua. Baina zenbait zuzendarik are eta latzagoa bihurtzen du. Espetxeratu- en etxekoek nahiko urduri badi- ra barruko bizitza latzaz.

Marka guztiak, ordea, Burgose-koak hausten ditu. Txapendun da gogorkerian. Burgosko gobernado- reari berari ere gogorregia eta al- drebesegia iruditzen omen zaio hango zuzendaria. Hala aitortu di- gu ama batek.

Dena den hango espetxeratuek eta hangoen etxekoek gutun bat egin diote Gobernazioko ministro- ari.

— Egunean 19 ordu terdi bakoi- tzak bere gelan egiten du. Patiora

goizean bi ordu eta arratsaldean beste bi ordu terdi ateratzen dira. Etxetik bidalitako jana alferrik galdu gabe ez daukate gordetzeko modurik.

— “ABC” eta “YA” ere lau eguneko atzerapenez hartzen di- tuzte. Beste aldizkariarentzat neurri estuak jartzen dituzte. ZERUKO ARGIAK eta euskal aldizkari- ek ez dute sarerarik.

— Etxekoak eta abogadua ikus- terakoan bakarrik, ateratzen dira gelatik; igandeko eta jai eguneta- ko elizkizunetara joatea ere debe- katu egiten zie.

— Bisita garaian funtzionarioa gainean izaten dute. Euskaraz mintzatzen baldin badira zigortu egiten dira.

— Jana sartzeko ere lanik asko izaten da. “Protesta gutxi, beste- la barrukoek nozituko dute” eran- tzunten die pardelak hartzeko da- goenak.

— “Audencia Provincial”ak tar- teka egiten dituen bisitetan euskal- dunei hitzegitea debekatzen zaie.

— Zerotik 10 gradu baino gutxi- agoko hotza jasan behar izan zu- ten iazko neguan, geletan ez bait dute berogailurik.

— Hibaiko ura bat ere garbitu gabe edan behar izaten dute. Bur- gosko komunbideak puskatu zire- nean urdailetik eta estetatik hon- datuta ibili ziren.

Honelako kejak dituzte Burgos-ko espetxean dauden gure muti- lek. Eta amnistiak gehiagi luza- tzen bait du gutxienez Euskal He- rriko gartzela batean bil ditzatela preso euskaldun guztiak eskatzen dute.

Euskal Herriak behar beharrez- koa du Amnistia osoa; atzerriratu, espetxeratu eta lantegitik botata- ko guztientzat, alegia. Lehen bait lehen behar du gainera. Bienbitar- tean, ordea, gozatu egin behar da barruko- en bizimodua. Etxeko- en eskurago jarri behar dira. Euska- raz mintzatzeko eskubidea erres- petatu behar zaie.

Pentsakor eta urduri ikusi dugu Joxe Ramon Arrieta. Barruan ge- ratu direnek nahigabetzen dute, dirudienez. “Ez estutu, esan dio batek, herriak askatu eta kaleratu- ko ditu luzaro baino lehen.”

LEKEITIOKO GERTAERAK

ESTEPAN

GAUZAK NOLA GERTATU DIREN

Aurtengo festetan lau urte, esan legez, lau urte erahil zituzte-la Lekeition Polizia Harmadakoek. Urte hartan ez zen festarik izan, hurrengoan zerbait izan zen eta iaz ez zen batere egin. Historia hau dena dela eta aurtengo festak, ez festa baina herriaren borondatearen ispilu bezala planteatu ziren. Honela, festa gauztiak herriko elkarteek antolatu dituzte, beste urteetan arazo hau, erabat, Udalak egiten zuelarik. Jai hauen muina beraz, euskal arazoa orokorrean izan da.

Festak irailaren 2an hasi ziren eta meza batekin ekin zitzaion. Ondoren goardiazibilek azaldu ziren eta Udalak dimititu eginen zuela agindu zuen, festetan berriz polizia azal baledi.

Hilaren 3an, bi gazte kuartelera eramán zituzten eta gazte talde batek Alkateari eskatu zion bi detenituak utz zitzaten libre. Era berean herriko elkarteak oro batu egin ziren eta gobernadorearengana jo zuten, bi gazteon askatasuna eskatuz. Gobernadoreak, festetan errespontsaleki jokatzeari eskatu zuen, orden publikoaren neurrik kanpokorik gertatzeke. Udalak be-

regain hartu zuen festetan gerta zitekeen guztiaren erantzukizuna.

Lekeition esan digutenez, festen hasieratik halako giro estraino bat nabari zen herri mailan, batez ere poliziek zerabilten zirikatze joakoak sorturik. Ondoeza oso zen zabaldurik herri guztian. Honela, Marina Tabernan, non Ikastolaren aldeko taberna muntaturik bait zen, goardiazibilak azaldu ziren zirikatu nahian, hain zuzen bai-menak ondo zeudenentz eskatuz, seilu batzu falta zirela esanaz, eta abar.

Tenienteak norbaiti hotsegin zion tabernetan "zerbait egosten" ari zenaren susmua zedukatela azalduz. Herritar honek jaiei boikota eginen zitzaiela esan zion, baldin eta bi detenituak askatuko ez balira. Anekdotak bezala esan dezagun, teniente jaun horrek eztabaidan zera erantzun ziola lekeitiar horri: "La democracia yo la entiendo como me sale de los cojones". Azkenik, hilaren 4eko goizaldean askatu zituzten.

Ondotik hilaren 6ra bitarte, hots, Antzarren egunera arte, jaiak normaltasun baten hildotik zuzendu ziren, "Gora Euzkadi", "Pertur Askatu" eta antzerako kanta eta oihiak normaltzat jo baiditzaigu.

Aurtengo Lekeitioko San Antoliñak aspaldiko urteotan izan denaren kontra, Herri manifestazio bihurturik ikusi ditugu. Eta ez agian askotan esan izan den bezala, halako edo bestelako taldetxok, festak erabili egin nahi izan dituelako bai haatik herri osoak, hain gogorki zanpatua izanik, behingoz garbi utzi duelako zein den bere batasunaren indarra eta goardiazibil eta polizia armatuaren erasoak jasan ondoren hainbatetan, has orain lau urte Tenderia kalean hil zituzten Benito Mujika eta J. Mikel Murgia, geroztik era guztietako mehatxu, errepresio eta detentziok ugari eta orain azkenik festa hauetan organizatu duten sarraskia. Eta hau da gakoa izan ere Herriak juizio bati ekin bait dio Gernikako Juzgaduaren goardiazibil eta polizia armatuaren jokabide zitala salatuz bai eta tartean zebilen salatari batena ere. Juzgaduaren "Querella Criminal" delakoaz salatu dira aipatu indarren jokabideak. Herriak berriz, 42ren bat lekukoren testimonioak aurkeztu ditu denuntziari benetako pisu bat emanez. Poliziak ere bere aldetik militar prozesu bati ekin dio, Lekeition gertatu arazoak garbitzeko eta "errespontsaleak" zigortzeko asmoz. Lekeition esan digutenez ordea, ez diote azkenengo prozesu honi beldurrik herri osoa Gernikakoarekin bait dago eta San Antolingo jaietan erakutsi duen batasuna berriz ere erakusteko prest bait dago.

Antzar egunean, batelak euskal politiko esaldiez horniturik azaldu ziren, hola nola "Herria askatu arte... zahar eta gazte", "Pertur askatu" eta beste hainbeste. Hone tan ere aurreko urteetan ez bezala, desberdintasun haundia azaldu da; konkretuki beste urteetan, herriko gorabehera ttikiak, herriko neskei buruzkoak eta antzerakoak ziren esaldiak. Ez haatik aurretik! Bi batelek, Pertur-i buruzko pankarta handi batzu azaldu zituzten; 15.000 pezetako multa bana ipini zieten eta antzarretan parte hartzea debekatu zitzaion. Halaz guztiz ere atera egin ziren eta parte hartu; orduan 15.000 ez baino 20.000 pezetako multa jarri zieten, "por desobediencia a la autoridad". Dirudienek, bildurik da dagoneko diru hori herritarren artean.

Berriz ere tenientea hasi zen manifestazioak prestatzen ari zirela esanaz; hitz batez esateko, polizia giroa txartu nahian zebilen, bai eta jendea gaizki pentsatzera ere behartu. Egun horretan bertan ordurarte lehenbiziko egunaz aparte poliziarik ez zelarik ikusi, arratsaldeko 5,30tan, Lekeitioko Portalde delakora sekulako goardiazibil eta polizi armatu andana izugarria bildu zen. Gauza kon-

preni ezinezkoa zen hau herriaren-
tzat, are gehiago festetan zehar ez
zirelarik azaldu eta Udalak bere ga-
in hartu zuelarik erresponsabilita-
te guztia. Hau dena gutti balitz,
ez zen egun hartarako manifesta-
ziorik edo bestelako ekintza ba-
ten zurrumurrurik zabaldu. Zer-
gaitik beraz polizia hura dena Le-
keitio?

Beranduxeago aurkituko zen
gakoa!

Arratsaldeko bederatzi terdie-
tan, Lekeitioko plazan jarririk
zeuden bi espainol bandera hautsi
eta ikurriña bat jarri zuten. Geroztik
jakinen zen bezala, bi bande-
rak, poliziaren salatari den tipo
batek huatsi zituen, bai eta ond-
tik ikurriña jarri eta jendea muin
ematera bultzatu, beranduago fa-
rre algara artean esanen zuen beza-
la bere lagunarte batetan.

Plaza jendez beterik zen lepazu-
rreraino eta ikurriña jarri eta bost
minutu baino lehen han ziren po-
lizia indarrak, egurra nahi hadina
eman zutelarik, zahar eta gazte, gi-
zon emazte eta haurrak aurrean
zeramatzitelarik.

Arratsalde hartan bertan bede-
ratzi detenitu zituzten; horietatik
bat EL CORREO ESPAÑOLEko
zuzendari den Bergaretxeren se-
mea izanik, berehala askatu zuten,
beste zortziak Basaurin bederatzi
egunez atxikitu dituztelarik, na-
hiz eta teoriarik "Anti terrorismo"
legea iragan abuztuan bukatu.
Hau dena indar armatuei irainak
egiteagatik izan omen zen. Be-
raz, juizio militar baten zain dau-

de guztiok, nahiz momentuz kale-
an egon. Hau gutti balitz bezala,
Karrantzako hamasei urteko gazte
bati bizkarreratu diote ikurriña-
ren jartzea eta ondoren bere auto-
salaketa izenpetu erazi.

Hau dena ikusirik, igandeak-12-
dei bat egin zitzaion herriari, gura-
so elkarteari Udalari Herri Batza-
rre nagusi baten egiteko. Beste le-
kuren baten faltan, apezpikuari
baimena eskatu zitzaion batzarra
elizan egin zedin. Apezpikuak bai-
mena eman zuen lekua errespetatzen
zedila eskatuz.

Ez Udala, eta ez guraso elkar-
tea, ez ziren batzarrera azaldu...

Batzarrean, gertatu arazoak az-
tertu ziren eta juez baten aurrean
salaketa gogor bat egitearen beha-
rra azaldu zen. Horretarako, leku-
ko izan zirenek ikusi zituztenak
oro esan beharko zituzketen, be-
netako frogak batzuk aurkeztuz.
Jendea beldurturik zen, baina an-
dre batek, zutitu eta NOR izan
zen espainol banderen hauslea de-
non aurrean esan zuen.

Inbestigazioa zabaldu zen eta
42 inguru lekukok beren izen
abizenak, D.N.I.ko numeroa eta
ikusi zituztenen denuntziak izkri-
batu zituzten.

Tartean zebilen abokatu baten
iritziz, komenigarri zatekeen **juri-
diko izaera** duen erakunde baten
laguntza eta babesa. Horrela, Uda-
lari eskatu zitzaion eta, hain zu-
zen, kronika idazten ari garen
momentuan, oraindik ez dago gar-
bi zein izan den Udalaren jarre-
ra. Laguntzarik emanen ez balu,
dimititu craziko litzaioke.

Aipatu beharreko dugu, nahiz
eta polizia Antzarren egunean he-
rriari sartu eta jipoia erruz eman,
Udalak ez zuela dimititu agindu
bezala.

Oro har, beraz eta konklusio gi-
sa, esan daiteke Lekeitioko Herria
bat datorrela poliziaren jarrera
probokatzailerik salatzei buruz.
Eta bere erantzuna erabatekoa
izan da: batasunezkoa alegia. Bes-
talde, aurtengo festa hauetan ger-
tatu direnak testuinguru zabal ba-
ten barruan kokatu behar ditugu.
Izan ere, herri zigorturik izan ba-
da, bat bada Lekeitio izan da, eta
ez errepresio zuzen eta buruga-
bez bakarrik zapalkuntza hotz eta
ondo pentsatutakoaz baizik ere
bai.

Hala nola, inoiz Bizkaiko kos-
taldean izan zen arrantzo porturik
garrantzitsuenetariko bat, egun
erabat ahuldurik dagoen eta Bil-
boko eta Madrileko oligarkiak
ahalegin guztiak eginez diharduen,
"puerto recreativo" delako bate-
tan bihurtzeko.

Era berean, honelaxe esplikatu
daiteke zergatik ez den industria-
rik jartzera utzi, turistentzat eta
udatiarrentzat leku eroso eta gar-
bi bezala gorde nahiz.

Azkenik salatu beharreko da,
erdal egunkari eta aldizkarien jo-
kabidea. Egunkariak, beren infor-
mazioen bidez, poliziaren jokabi-
deari arrazoi eman diote eta aldiz-
kariak berriz, ez diete Lekeitio
gertatu arazoei, Herri mugimen-
dun duten garrantziarik eman.
Izan ere, arazo guztiotatik, ez da
garrantzitsuenak kanpotik eta azale-
tik ikus daitekeena, herri barruan
sortzen den dinamika baizik.

Azken ordurako

Geroztik herriarrak Udaletxera
joan ziren guardiazibilen kontra
Udala bera kerella zedin. Honek
erantzun zuen bere ordenamendu-
ko bigarren artikuluan arabera
ez zitzaioela komenigarri. Herriak
dimiti zezala eskatu zion. Alkate-
ak arazo pertsonalak ateratu zituen
argitara.

Herriak bi arrazoin zituen:

1/ Lehendanik agindua zutelako
dimititu eginen zutela polizia he-
rrira sartzen bazen. 2/ Parregarri
gertatzen delako Udalaren jarrera.

Ondoren herria kalera ateratu zen
eta alkatea moztuta geratu zen.

Berriro ere mehatxuak

EGIAN

Irailaren 15 eta 16an Donostia-ko hauzo honetan izan diren mehatxuei buruz, honoko agiria jaso dugu:

EGIATARRAK:

Dakizuen bezala, joan zen astean, kulturaren aurka izan ziren biru atentado. Hoietako bi Virgen del Carmeneko CANO eta IBARRE liburu dendetan asteazkeneko gauean eta hirugarrena AITOR Ikastolan, ostegunaren gauean, leibotik gasolina botila bat bota zutenean.

Behean izenpetu dugunak egin-kizun hauengatik bildurtuta eta boien aurka, galdera hauek egiten ditugu:

- 1 — Nortzuk dira eta zer nahi dute eginkizun bauen egileak?
- 2 — Zergatik gelditzen dira oker hauek zigorrik gabe?
- 3 — Nahi al dugu Egia bigarren Antiguoa biburtzea?

Ondoko erakunde eta pertsonak izenpetzen dute:

Egiako Haurtzaintzak.

Egia-Atotxako Hauzo Elkartek.

Aitzarte, Mendiko Taldeak.

Donosti-Gain Elkartek.

Aitor Ikastolak.

Ikastolak.

Maria Reinako Guraso Elkartek.

“La Paz” ikastetxeko Guraso Elkartek.

“Centro de Promoción Familiar y Social”ak

María Madalena eta S. Franziskoren Parrokiak.

Arantzazuko Ama Birjiñaren Parrokiak.

María Reina Parrokiko Erretoreak.

Eta abarrek.

HERNANIN

Hilaren 12tik 13rako gauean huelga — Orokorren bezpera — zenbait mehatxu izan zen herri honetan.

Joxe Zubimendi, FOURNIER IBERICA lantegitik botata aurkitzen den langilearen autoa, tiroz jo zuten, aurreko eta atzeko kristalak puskatuz. Berebela zegoen inguruetan bi gizon zakur batekin ikusi omen zituzten norbaitzuek.

Orain hilabete batzuk telefonoz emana zuten Zubimendi: Antiguan zihardutenak zirela eta Hernanin ere behar hasiko zirela berenak egiten.

Neska bat berriz behin baino gehiagotan kalean gelditu dute, “Cristo Rey” koak direla eta Zubimendiren eskela laster azalduko dela egunkarietan, esanaz.

Bestalde, hilaren 13ko goizean GARIN taberna, ALFAren etxea eta TXALUPA jantzi denda ere tiroz josita agertu ziren. Dirudenez, huelga Orokorra deia egiten zuten kartelak zeuden hoietan.

Gainera Hernaniko erretoreak, Zabalaren aldeko mezan esan zuenez, amena za bat jaso du, elizkizun hori egin behar zelako.

Zubimendik Hernaniko Juzgaduaren aurrean denuntzia egina du, baina ez zaio oraindik inolako erantzunik eman.

Otaegi eta Txikiren oroitzapenez

Irailaren 13ko huelga orokorrak 27koari indarra kenduko ote zion susmoz zen zenbait jende. Baina ez da hala gertatu. Pintada eta paper zabaltze asko egin zen aurrez. Alderdi politiko guztien deiak jaso zituen herriak. Baita erantzun ere.

GIPUZKOA

Ordizia, Azpeitia, Tolosa, Arrasate, Beasain eta abarretako elizetan jende mordoska sartu zen irailaren 25ean. Poliziak aurrean hartuta atera zituen Ordizin, Beasainen eta Azpeitian. Elizako atekak botata sartu ziren gainera goardia-zibilak. Larunbatean ezin zitekeen Azpeitian saru. Langa gogorrak jarriak zeuden Azkoitia aldetik eta Zestoa aldetik. Kanpai guztiak jirabiraka ipini zituen norbaitek Azpeitian, herriari laguntza eskatzeko une larri hartan.

Irailaren 26an Anjel Otaegiren meza zen Nuarben eguerdiko 11etan. Kamioz Nuarbera sartuko zen kristaurik ez zen. Bezperatik U.P.I. telebistakoa eta Z. Argiako berriemaleek bide luze eta bihurrietan barrena sartzerik izan zuten. Goizeko 10ak arte dena hutsik zegoen Nuarben. Gauen elizaurrean ipini zuten ikurriña goardia-zibilak erre zuten. 10,50ak aldera hasi zen jendea menditik behera agertzen. Berririo ikurriña agertu zen elizatariko burnietatik zintzilik.

Iletan meza. Lau apaizek eman zuten. Oharrak, eskariak eta hitzaldia egunari zegozkion neurrikoak izan ziren. Odol artean agintea eskuratu eta odol artean galdu zuenaren jokabidea gogoratu zuen hizlariak. Reforma deitu garai-ko hildakoak eta zauritutakoak ere aipatu zituen: Gasteiz, Jurrumendi, Santurtze, Eibar, Hondarrabi. Eta bakerako baldintza eta oinarrietatik oso urruti gaudela aitortu zuen. Otaegik amari esandako azken hitzekin amaitu zuen: "Euskal Herriaren alde ematen dut nere odola, jarrai borrokari".

Uste baino jende gehiago sartu zen Nuarben mezatarako: elizan kabituezin ahala. Meza denboran autobuska bat gris eta beste dozenerdiren bat jeep goardizibil agertu ziren. Meza ondoan kanpo santu aldera jo zuen jendeak, baina Azpeitiako bideari aurrera jarraitu behar izan zion, kanpo santu bidea goardia-zibilak hartua eta itxia bait zeukaten.

Herrian geratu ginen banakoi espaloiak hustutzeko deia egin zitzaigun megafonoz. Taberna aurrean jende mordoska zegoen kontu kontari, Nuarbeko jendea batipat. "Repito por tercera y última vez: desalojen la acera: hotze-gin zuen buru egiten zuenak. Nuarben ez da espaloirik, baina denek konprenitu zioten zer esan nahi zuen.

Irailaren 26an manifestazioa egin nahia leku askotan azaldu zen: Ordizian, Beasainen, Azpeitia eta abarretan, baina anak aztindu beharrean aurkitu zen tiro otsak ere izan ziren.

Hilaren 27an, Azpeitian, Zarautzan, Donostian eta beste hainbatetan, urtebetetzeko meza Txiki eta Otaegiren alde ospatzeko zen.

Azpeitia

Larunbatean hirurehun pertsona sartu ziren elizan; konturatu ziren txibatoak zeudela barruan. Jende guztia alde batetara joan eta bi txibatoak erdian, nabarmen gelditu ziren. Gero horiek biak kanpora atera ziren. Goardizibilak etorri eta kanpora irtetzeko agindua eman zuten; jendeak Udala etortzea eskatzen zuten; alkatea kanpoan zen eta bere ordezkia etorri zen. Jendea, kanpaiak martxan jarri eta kalera irten zen ondoren.

Igande goizean Udalekoak kuarterela joan ziren Kapitanarekin hitzegitera. Aslehen iluntzean meza eta manifestazioa, lehendabizi isila, gero "Euzko gudariak" kantatuz. Azkenik "jeep"ak sartu ziren jende artera: gomazko balak eta abar, barrikadak... Ordubete inguru iraun zuten iskanbilek.

Zarautz

Arratsaldeko bostetan kanposantura joan eta ikurriñak jarri zituzten, Anjel Iruretagoiena, Benito Mujika eta Txiki-

ren aitaren hilobietan. Alemaniako T.V. han zegoen. "Euzko gudariak" abestu zen.

Zazpitan meza, eliza bete jende bai eta kanpoan ere: 5-6.000 pertsona. Elizako eskaileratan ikurriña. Guardia-zibilak apaiza amenazotu zuten: bera kentzen ez bazen, han gertatuko zenaz erresponsable egingen zutela. Txikiren amak eskatu zuen kentzeko. Ordulaurden bat geroago hasi zen meza. "Euzko gudariak" abestu zen. Manifestazioa. Udaletzeko plaza guardia-zibilez josita. Txikiren etxe aurrean hiru mila pertsona inguru. Oihuak: HERRIKO SEMEAK KALERA; MONTALVO ETA IBARGUREN KALERA. Guardia-zibilak tiroka jendea sakabanatu arte.

Errenteria

Goizeko hamarretan batzarre bat egin nahi zen. Goardia-zibilak etorri eta jendea kanporatu zuten. Hamabit'erdietan manifestazioa; 5.000 pertsona inguru. Hiru jeep agertu ziren bonbak eta antzekoak boteaz, baina jendeak aurrera jarraitzen zuten. Gero zazpirehun gris etorri ziren.

Arratsaldeko zortziretan, kaputxinoen elizan meza. Eliza lepozurreraino beterik. Irteran polizien karga izugarriak; jende multzo batek elizan geratu behar izan zuen. Polizia armada gehiago etorri zen arratsaldean. Barrikadak egin ziren zirkulazioa mostuz; barrikadak kentze- ra, bidetik pasa behar zuena behartzen zuten. Gaueko 9,30tan manifestazioa horaindik jarraitzen zen. Hiru zauritu eta bat barrabiletan.

Altza

Goizean "Los Boscos" elizan langileen batzarrean. Ondoren manifestazioa herriari borrokara deituz.

ren abisurik gabe bonbak botatzen hasi ziren. Zaurituak: Itziar Martiarena besoa

Eibar

Goizeko hamaiketan manifestazioa; berehala sakabanatu egin dute guardiazibilek. Kaleak hutsil gelditu dira.

Arratsaldean elizkizuna.

Plazentzi

Goizean manifestazioa.

Elgoibar

Goizean, parrokiaren seirehun pertsona bildu ziren baina guardiazibilek kanporatu egin zituzten. Madalena hauzoan barrikadak egin ziren.

Arrasate

Larunbatean iluntzeko sortziretan Franziskanotan enzerrona. Hamabiak aldera kanporatu egin zituen poliziak.

Igandean bederatzitan, berriro sartu ziren. Ordubatean manifestazioa: milaka pertsona. Zazpi jeep etorri eta sakabanatu egin nahi izan zituzten, baina presoek senditakoek aurrera jarraitu zuten. Karnetak kendu zizkieten.

Arratsaldean manifestazioa: tiroak izan ziren eta emakume bat gomazko balez zauritu zuten.

Asteleheneko zortziretan meza euskaraz. Zortziretatik aurrera ez zuten elizara sartzen utzi. Baina halere eliza jendetz betea zegoen. Meza Txiki, Otaegi eta Etxaberengatik izan zen. Kanean "Euzko gudariak" abestu zuten (guardiazibilak despistatuta omen zeudelarik...).

Baina gero egurra ematen eta tiroka hasi ziren; hala ere manifestazioak egiteko egin ahalak eta hastapen batzu egin ziren. Hau hersteian, oraindik borrokan dira. "Ez behar gehiago ez da gertatu jendearen serenidadeagatik" esan ziguten.

mendiz Beasain eta Itsasondo aldera alde egin behar izan zuten. Barrikadak e-

Hernani

Iluntzeko zortziretan meza; eliza gainezka. Atzekoek barrura bultzatuz jendea lurrera bota zuten guardiazibilak sartu zirelako nonbait. 9,15tan erretorea aurrean zelarik manifestazioa egin zen. Hala ere guardiazibilak oso gogoz sartu ziren eta zauritu bat gutxienez izan zen (sabelean odola zedukan). Gomazko balak eta jendeak zioenez bestelakoak ere bai omen ziren. Ez da inor ere lanera joan; dena hertsirik. 3 edo 4 kotxe hondatu zituzten guardiazibilak balaz.

Tolosa

Ostiralean enzerrona: 44 pertsona (presoen senitartekoak preso izandakoak...), gose greban. Larunbatean 95 gelditu ziren. Tartean, Izko-ren ama, Goiburu-ren arreba... igandean 6,30tako mezaren ondoren manifestazioa. Goardiazibilak ez ziren sartu.

Jende asko; ikurriñak, pankartak, oihiak, "Euzko gudariak"...

Alkaterai, talde politiko bakoitzeko ordezkariak "Amnistia osoaren aldeko manifestua" eman zioten. Aste honetan manifestu hau tratatzeko pleno ireki bat egitea ere eskatu zitzaion alkateari eta baiezkua eman zuten.

Jendea: 15.000 batzuek diotenez, hasi S. Franziskotik eta apeaderoraino.

Ordubete inguru iraun zuen manifestazioak. Bukatu eta gero grisak agertu ziren eta kaleetan probokatzen ibili ziren, sirenak joaz eta abar.

Astelehen iluntzean egurra.

Andoain

Astelehen eguerdian meza eta ondoren manifestazioa, ordubete inguruan.

Plazara itzultzean goardiabilek, eze-

hautzita, bere amak bi eskumuturrak puskatu zituen eta behatzak kulatazoz hondatu zizkieten. Jose Ramon Goikoe-txea, bost urte kartzelan igaro ondoren irten berria denari, 2-3 metrotatik gomazko bala bota eta zentzurik gabe utzi zuten. Jabier Iguaran ere gomazko balaz jo zuten. Eskaparaketako kristalak, eta haurrean jartzen zitzaaien guztia puskatu zuten guardiazibilak. Izugarritzko txikizioa egin zuten Bitartean "Teniente alcalde" delakoa orain alkatearen orde z dagoena, inguruko balkoi batean, l lotsagabekeria, egunkaria irakurtzen ari zen.

Aurreko egunetan detenituak izan dira; orain libre daude, batzu "Libertad provisional" delakoarekin.

Goiberri

Larunbatez Beasain eta Ordizin enzerrona. Toki bakoitzean 200 pertsona baino gehiago (Ordizin jende gehixeago)

Ordizin ordulaurden bat eman zuten jendea irtetzeko; batzarreak erdizka erabaki zuten: irtetzea batzuek, barruan gelditzea besteek. Azkenean denak irten ziren.

Beasainen, atea ez zitzairen iriki, ordubete inguru ate joka ibili ondoren, azkenean bota egin zuten. Ordulaurden bat eman zuten irtetzeko eta gehienek irtetzea erabaki zuten.

Hurrengo goizean Ordiziko elizan bildu zen jendea. Ordubatean meza. Esan behar da erdaraz izan zela, eta hitz batzu armenioz, euskaraz ezertxo ere ez. Mezatako eskakizunetan "Juan y Angel" aipatu ziren baina ez zen esan meza hura noren alde ematen zen. Itzaldian "Los pueblos del Viet-nam y del Africa" aipatu ziren baina hemengorik ezer ez.

Meza ondoren manifestazioa, ikurriña, pankarta oihi, "Euzko gudariak"... baina ordu laurden barru "jeep"ekin sartu ziren jendartera. Bigarren ahalegin bat ere izan zen jendea biltzeko baina ez zuten ezertara utzi. Barrikadak, jendea mendira iheska eta han tiroak bota zituzten. Hamabosten bat pertsona detenu zituzten asko, manifestazioa bukatu ondoren. Gehienak arratsaldean askatu zituzten baina hiru Donostiara eramana izan ziren. Hauek Beasaingo Lasa Matxain eta Lasa dira eta Lazkao Pérez. Juzgadu militarra pasatu homenetuzte astelehen goizean, Gobernadoreak Goierriko alkateei esan zenez. Goierriko zenbait herritan jakin e-razi zaio Gobernadoreari alkateen bidez, detenituak askatu arte ez dela pakerik izanen. Iluntzean Ordizin beste meza eta manifestazio bat izan ziren. Igandean baino jende gehiago zen oraindik. Eliza eta inguruak jendetz beterik. Goardiazibilak berehalaxe etorri ziren manifestaziora: gasezko bonbak, gomazko balak, mendian bengalak... Etxeetan ezin sartu omen zen horrenbeste jende eta askok

41. orrialdean jarraitzen du

kooperatibetako langileei gutun irekia

Aldizkari honen zenbaki berezi hau dela eta kooperatiben, berri ematen zaigunez geroz, halako gutun ireki hau prestatu dut zuekin halako gogoeta saio bat egin dezadan.

Garrantzi haundiko momentotan bizi garela entzun izan dizuet. Eta egia da. Euskal Herriaren historian ezagutu dugun unerik garrantzitsuenetakoa. Gure herriak, unerik garrantzenak, jasan izan dituen gerrateetan ezagutu ditu. Garrantzizko unea, berriz, egungo hau dugu.

Gure herria industriatu zen, kapitalismoaren ardazpean industriatu ere. Eta nekazaritzan ez bezalako zapalkuntza ezagutu zuen Euskadik industriatu eta gero. Eta horregatik da garrantzizko oraingo une hau, industriatutako herri bezala askatu eta osatu behar dugulako.

Eta gure herriaren askatasunaren dinamika zapalduenak hartu behar dute euren bizkar, hots, langileek. Eta zuek ere langile zaretenez, langile zapalduak zaretenez, baduzue zeuon erantzunkizuna nik neurea dudana bezalaxe.

Zuen aurkako kritikak entzun izan ditut askotan. Langileriaren mugimendu barruan borrokan ari zen jendea bizkar emanda kooperatibetan sartu zela, zuen ingurutan sortu izan diren istilu eta huelgetan, kooperatibaren aurkako posturarik ez hartzearen, zuen erantzuna motza izan dela, kooperatibetan sartu izan den langilea desklasatu egiten dela eta abar, eta abar. Oso gogoan hartu beharrezko kritikak dira, azterketa sakon bat eskatzen dutenak.

Dena den, langiletik langilera idazten dizuet, gure herriaren askatasunaren alde ari zaretenoi eta bereziki gure etorkizuna langileria-
ren baitan dagoela sinisten duzenoi.

Zapaltzen gaituen kapitalaren aurka jokatzeko ez den neurrian ez dago abertzaletasunik, ez dugu gure herria egiazki askatuko zapaldu-
rik dagoen klasearen aldeko, langileen aldeko, aukera, gaur eta hemen, egiten ez dugun artean.

Kooperatiba barruan badituzue zeuon arazoak, zeuon arteko tirabirak. Zenbat buru hainbat aburu dagoen lekuan nahi eta ezkoak dira horrelako arazoak. Eta kooperatibak aukera batzuk egiten dituen neurrian larriagoak izango dira arazo batzuk. Baduzue lanik asko guzak ongi taxutu daitezten.

Gure Herria bere buruaren jabe izan dadin, langileek ere bere buruaren jabe behar dute izan, hots, produzio eta kultur ondasunak langileen esku eta bereziki langileentzat behar dute izan. Eta ez barka edo taldeka erantzun bat emanaz, sistema osoaren aldaketaren aldeko borrokan murgilduz baizik. Eta zuek, langile zaretenok, erantzukizun haundi bat duzue bakoitzak geure erantzun beharra dugun bezalaxe.

Duela ehun urte foru hondarrak galdu genituen; arren, ez dezagula aurten, hil ala biziko jokoa gal!

Langileriak abertzaletasunaren jokabidea bere baitan hartzen duen neurrian bakarrik askatuko dugu geure herria. Honenbestez ez ditut gainontzeko klase eta taldeen egitekoak gutxietsi nahi, langi-

leriaren egitekoa haintzat hartua izan dadin ari naiz. Eta hori herri zapaldu batetako langile zapalduak garelako.

Nik gaur hemen esanak ez dira gauza berriak, ezta oraingoak ere. Baina arazoak gaurregun zutik dirau. Gero eta gehiago, halako politiko eskaintzak izango dituzue zenbait talderen aldetik. Honek halako programa eskainiko dizue eta besteak halako agiria, honek halako gizarte proiektu bat, besteak autogestioaren izan distirakorra. Eta langile zaretenez zuen aukera egiten ez duzuen artean,—eta horretarako langile-langile organizazioetara jo behar— eginbide nagusi honi ez diozue erantzun zehatz bat emango eta zuen abertzaletasuna azalezkoa baino ez da izango, hezur eta mamirik gabea. Klaseen errealidadea hor dagoela gaitzetsiz, edo eta gerorako utziz, ez dugu funtsezkorik ezer egingo, berdin klase aukera egiten dutenengan. Besterik gabe, sukursalteria baino ikusten ez dutenek.

Langile mugimendua indartzeko, batutzeko, klase interesak defendatzeko garaia heldua da. Egun lantzen ez baldin badugu ezin dezakegu gero geroan ezeren itxaropenik izan.

Eta, besterik ez. Barkatu eskutitza rolo samarra baldin bada. Ongi borobildutako esaldiak baino guztion langile aukera eta erantzunkizuna beharrezkoagoa dugu.

Agur.

MIKEL UGALDE

ALDEZ AURRETIK ZENBAIT ZEHAZTASUN

Aurren-aurrena esan behar da, Deba Goialdeko bailarak badituela berezitasun batzuk, gure gai hontan jakinerazi beharrezkoak.

Batetik zera dago: alderdi hortako langile jendearen erdia baino gehiago kooperatiban dagoela, eta, besterik gabe, Seguridade Sozialetik kanpora gelditzen dela, I.N.P.ren babesik gabe.

Gero, Donostia, Bilbao eta Gasteiztik aski urruti, eta, beraz, medikuegi nagusietatik, partikularretatik eta bestetatik aparte.

Kondizionamendu hoiek zeuzkaten arazoan aurrean, guk kooperatiba-bazkide-langileentzat nahi genuen mediku-zerbitzu baliotsu eta guarko bat ezarri, eta zerbitzu hori bera inguru hartako biztanle guzientzat zabaldu.

2- ASISTENTZIA ETA HEZIERA ELKARGOA

Arazoa astuna da eta erantzun on bat eman nahiz, HEZIERA ETA KULTURA ELKARGOA sortzen da. Gerora ASISTENTZIA ETA HEZIERA ELKARGOA jarriko zaio izena.

ELKARGOA hau legezko Elkartea bat da. Beraren araudietan ageri denez, honela mugatuak daude helburuak: Osasun, asistentzia, heziera eta tankera hortako zerbitzuak ezartzea. Esan behar da, elkarte hau ez dela merkatu-elkarte bat, elkarte zibila dela. Irabazia ez duela bere eginkizun, zerbitzua baizik, gaurkoz zorrak egiten dituen zerbitzu bat.

Elkargo honek egun hamaika kooperatiba babesle ditu bere baitan eta laister izango ditu gehiago, bailarako beste zenbait kooperatiba ere bai bait dator elkartasunari erantzunaz.

ELKARGO honetan, kooperatibak ez ezik, inguruko lantegi guzietatik eta bailarako indar guzietatik lekua.

Gaur, 34,5 milloiko kapitala du, Deba Goialdeko osasun-bideen azpi-erakundeak sortzeko.

3- OSASUN-ZERBITZUKO ZENTROA

Elkargoak lehen esan dugun diru hori dauka bere esku; baina erabiltzailea, OSASUN-ZERBITZUKO ZENTROA da. Lan elkarte hau, mediku, enfermera, moja-komunitadeak eta laguntzaileek osatzen dute. Hauek eusten diote klinika eta konsultari. Lehen esan dugun

diruaren bidez sortuak dira hauek. OSASUN-ZERBITZUKO ZENTROA honek hiru zati dauzka:

- Anbulatorioa
- Klinika
- Zerbitzu Bereziak

Anbulatorioa deitu zatian, inguru hartan premiazkoenak diren mediku-espezialidadeak daude. Honako hauek:

Barne Sendagintza, Traumatologia, Ginekologia eta Obstetrizia, Pediatria, Zirugia, Otorrinolaringologia, Oftalmologia, Urologia, Psikiatria, eta Estausunetakoak.

Heldu den urrirako izango ditugu ere Hematologia, Dermatologia eta Alergia Zerbitzuak.

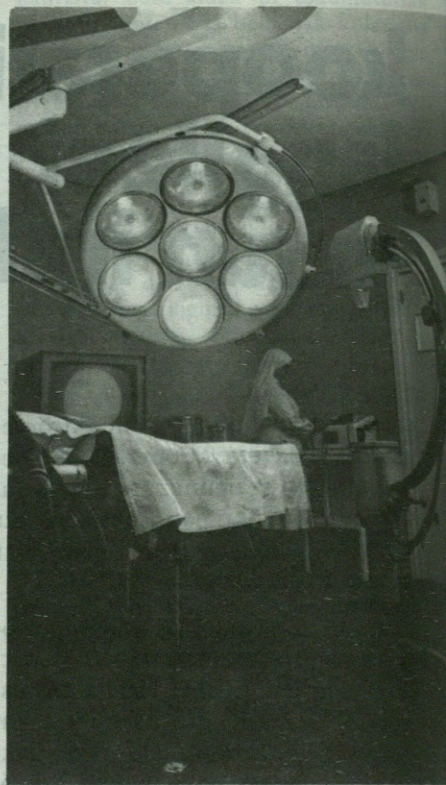
Klinika zatian bi etxemila daude eta 49 ohe. Hori atenditzeko kirurgi-talde bat dago bi kironokin, bi haugintzako gela, farmazia, jangela, arropa garbitzeko gela eta abar.

Zerbitzu berezia izeneko zatiak, berriz, nahiz klinika inguruan nahiz Anbulatorio inguruan ematen dituen laguntzak hartzen ditu. Ikus zeintzuk:

Laboratoriotako Zerbitzuen Azterketa Klinikoetarako, Radiologia, Rehabilitazioa, fisioterapia eta Heziera-zerbitzu amentzat.

Osasun-Zerbitzu hori guzira 24 medikuak eta beste 63 laguntzailek daramate: A.T.S.ko zenbait, matronak, ausiliarrak eta monjak.

1.975garren urtean 24.000 gaixotik gora pasa dira konsultatik, eta hoietatik 1.307 egon ziren klinikan gaixo. Horrek berak erakus-

ten digu ze neurritako zerbitzua egiten duen OSASUN-ZERBITZUKO ZENTROA honek.

Aipatu ditugun milaka hoietatik ehunetik 75 kooperatibatarak dira eta beste ehunetik 25ak pertsona partikularrak, beren poltsikutik pagatuz datozenak.

Lan hau, diru-etekin kontuan, ez da batere ona. Bost urte hauetan urteko hiru milloio edo galdu da Osasun-Zerbitzu hori dela eta. Defizit hori kooperatiba babesleek hartzen dute beren gain. Horrekin ez dugu esan nahi, tamaina hortako Zerbitzu bat hiltzeko arriskuan dagoenik.

Ez da hori. Hobetu beharra dagoela esan nahi du horrek eta zorbide hori moztu egin behar dela gestio tajuzko baten bidez, pertsona bakoitzaren Osasun-Zerbitzuak ongi eramanaz eta bailaran Osasun-Zerbitzu-politika gisako bat asmatuz.

Oraingoz medikuak, "full-time" hartzen dira Zentrarako. Beren egiteko guzira Zentrora mugatzen da. Garrantzizko alderdi on bat badu horrek: Medikuari enpleo asko eukitzea galeraztea, luzarora kaltegarri baita gaixoarentzat medikuak enpleo asko edukitzea.

4- FILOSOFIA ASMOAK ETA GEROA

Ikusi denez, OSASUN-ZERBITZUKO ZENTRO hau ez da kooperatiba, kooperatiban inizatiba bati zor bazaio ere, eta adarbegi bat bada ere kooperatiben higidura hontan guzian. Egoera hori erremetzeko eta gai hortan beste esperientzia bat egin beharra daukagula uste dugulako, araudi berria egiten ari da gaurko OSASUN-ZERBITZUKO ZENTROA kooperatiba bihurtzeko ingurumari guzira. Kooperatiba berri hortan, hasi medikutatik eta ausiliarrak arteko guziak bazkide izango lirateke eta gestioaren erantzukizun osoa izango lukete. Hitz batean, mediku-erakunde autogestionatu bat izango litzateke. Hemendik urte batera edo bira egina nahi litzateke kooperatiba berri hau.

Bestalde, gaur 63 ohe dauzkan bezala, berriak 100 izatea na-

hi litzateke hasteko, gero 200era pasatzeko ospital berri batean.

Jakina, asmo hau aurrera ateratzeko, ingurumari indar guziak biltzea behar-beharrezkoa da: Aiuntamentu, kooperatiba, Langilehermandadeak, Diputazioa eta abar.

Hori guzia martxan jartzeko, oheko milloiterdi edo bi milloi kalkulatzan bada, zuk ikus zenbat beharko diren esan den neurriko zentro bat egiteko. Tamaina hortako osasun-degi bat ez da izango, jakina, kooperatibatarrentzat bakarrik. Bailara guziko mediku-arazoa erabaki nahi litzateke ZENTRO horren bidez. Seguridade Sozialak sekulako zuloa baitauka alderdi hartan lantegi kapitalisten langileentzat. Sekulako xelebkeriak badira. Zenbait aldiz radiografia bat ateratzeko Gazteizera ino joan behar da, egunerdiko nahiz egun guziko lana galduz. Orain, inizatiba pribatuaren jabe garenok, behartuak gaude Deba Ara-

neko biztanle guziei mediku-zerbitzu on bat ezkaintzera Bailadako Medikuzentro hori egiten denean. Hortarako I.N.P.rekin tratua egin beharko da eta modua egin, jendea gure zentro hontaz balia dadin, bere patrika hustutzeko bildurrik gabe. Nola gauden ikus dezazun, dato bat: Guk orain mila biztanleko 0,7 ohe besterik ez dugu eta Europa mailan 6 ohe dira mila biztanleko. Horrek erakusten du ederki, asmotan dugun zentro berri horren beharra.

Hori martxan jartzeko, diruak diru, gizonena da problemarik haundiena, hor beharko den medikuntaldea. Gaur burua goian dugula diogu, hamar espezialista baditugula erabat hortara jarriak eta hori lortzeko lanean ari direnak. Esan behar da ere – eta pena haundiz – medikuetan euskaldunak ez direla gehien. Bailara maila hontako osasun-bururak ez dituela mugitzen esan beharko ote da?.

PRENTSA EXZENTRIKAGINTZARAKO LANTEGIA

EPPMP (European PoWer Press Manufactures Panel)

DIN-en: arabera

GOIT

Arriaga industrilekuan
Elgoibar (Gipuzkoa)
Apartado 80
Urrut. 740350
Telex 36392 GOIT-E

PROGRAMAKETA:

- C motako prentsak (EPPMP) 25-250 tonelada-koak.
- C motako prentsak (DIN) 125-160 tonelada-koak.
- Bi beileko C motako prentsa, 250 tonelada bitartekoak.
- Arkada prentsa azkarrak.
- Automatikoak eta dispositiboak eta abar.

Seguridadea

HISTORIA TTIKIA

Edo beren karrera hiri haundieta-ko ospitaletan medikutzan jarduteko egina ote dute sasi-jakintza baten izenean eta bailarak alde batera utziz?

Gure ustea datozen berrietan dago. Hargatik gaude harremantango hango eta hemengo fakultadetan ikasten ari diren mediku-gai euskaldúnekin.

Gehiegi esatea genuke medizinen sozializazio bat egiten ari garela dauzkagun asmo hauen bidez. Medizina sozializatzea amets bat besterik ez baita, banka eta enpresa haundia eta lurra eta abar sozializatzen ez diren bitartean gure herrian. Zera esan nahi da, lehenik "sozializazio postura bat" bilatu behar dugula eta nahitezko diren baldintzak lortzen ditugunean, handik jo. Nola nahi dela, medizinen sozializazioak orain hartu dugun bidetik joan beharko du, hau da, mediku-zerbitzuaren autogestioaren bidetik eta guzizko erantzukin bat hartzetik zerbitzu hortako jendeak.

Hortarako, mediku-zerbitzu egoki bat. egin nahi da, zintzoa, "gure" medizina bat konsumokeria ero baten joerak moztuko dituen. Hori guzia, autogestio baten barnean mediku taldea sartuz eta beren lana erabat zentroari eskeniz lortuko dela uste dugu.

Hori da esku artean daukagun desapioa, eta, barka bekit, hor parte hartzea nahiko genuke herriarentzat medizina egiteak balio duela uste duten mediku guziek.

Arrasate, 1.976ko uztailaren 29an

Euskal kooperatiben esperientzia 1.956ean hasten da itxuraz, langile talde batek ULGOR lehen kooperatiba sortzen dutenean. Baina 15 urte lehenagotik hartu behar da historia, esperientzia honen sorrera esplikatzeke.

Gerra zibilak arrasto iraunkorra utzi zuen Euskalerrrian. Euskaldunok galtzaileen aldetik ginen eta ondoren txar guziak jasan behar izan genituen. Ekonomi kontuan eta politika kontuan herria desegina gelditu zen. Gizonez ere jota gelditu zen: batzuk hilak, besteak herbestean eta, nola nahi ere, hobenak falta. Eta gero gerra ondo-ko egurra gainetik.

Egoera hortan eta herri batean -Arrasaten - apaiz bat agertu zen. Arrasatek 8.000 bizilagun besterik ez zuen orduan. Industri-herri bat zen eta inguru hartako industriarik indartsuena zeukana. Han agertu zen apaiz hura ere galtzaileen aldetik ibilia zen. Gizon hura Elizaren irakaskintza sozial-er barru-barruraino ikuitua zetorren. Gerraren ondoren txarrak erremeitzeko asmoa zekarren eta gerraren ondorioz jota zegoen herri hau sozial, kultur eta giza mailan berritzen hasten da.

Beraren lehen ekintza, eskola profesional bat egitea izan zen.

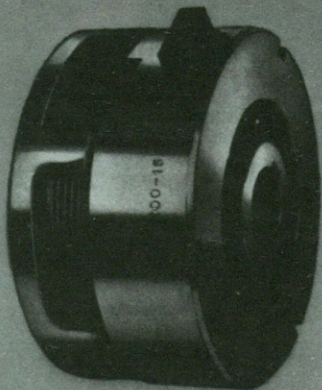
Aprendizen eskola bat besterik ez zen haseran. Hango lantegirik haundienaren babesean hasi zuen.

Lehen kooperatiba sortzeko erabakia hartzerako, 15 urte eta gehiago joan ziren. Beraz lehen kooperatiba-lana, formazio-lana izan zen, batez ere gidariena. Hau-ek, aldi hortan "Ingeniería Técnica" deritzaionaren erdi-tituloak atera zituzten.

Urte hauetan gazte kezkatienak eta apraposenak, konpromiso sozial batek eraginda, lana eta Perito karrera aldi berean eginez, industri kontuan eskarmentu bat hartzen dira eta prestamen tekniko bat lortzen, eta beren langile munduari hobeki egokituriko lantegi modu baten asmoa helduz doa beren burutan.

Lantegi hori kooperatiba bat izatea, bada espadako gauza bat izan zen. Espainiako Estaduaren barnean ez zitekeen bestelako elkar-lantegirik sor. Hala ere euskal-kooperatiba-lantegiak bazituen be-reizkuntzak. Honen araudia gaurko lantegi baten eraberakoa zen eta Euskal Herriko gizonaren iza-era jakinari egokitua.

Esperientzi berri honi ekin zioten gizonen pretensioa, beren bali-

GOIZPER.S.COOP.

Makinentzat frenu eta enbrageak
Urrut. 762843-45

Anzuola (Gipuzkoa)

oak eta produzio-gauza ongi ezartzea izan zen, lan-elkarte bat sortuz. Beren ametsa gizarteari zerbitzu bat egitea zen; beren helburua lantegi-modu berri bat sortzea. ekonomi-giza-lan-erakundea elkarrekin eta beren artean egina zelarik; beren kapitala, berriz, elkar-lana eta bazkide guzien ekonomikonpromisoa.

Lan-elkarte denez, giza-balioen berezko joeraz hornitzen da; produzio-lantegi bat denez, industriarik gaurkoenaren eta teknikarik aurreratuenaren eskabidetara antolatzen da, nahiz teknika mailan, nahiz ekonomi eta sozial mailatan.

1- LEHEN KOOPERATIBA

Bost sortzaileek ULGOR lantegia eraikitzen dute 1.956ean Arrasaten ESCUELA PROFESIONAL delakoaren ondoan, Euskal-Kooperatiba-Taldearen iturburu bezala den eskolaren ondoan, hain zuen.

Dozena bat lagun dute berekin. Oraindik han dago zutik lehenengo lantegitxoa, gaurko industrietxe berri amorratuen erdian sartuta.

Lehenbizi egiten dituen gauzak petrolio-zko estufak eta sukaldeak dira. Artean ez zen penintsulan gas butanorik.

Berebiziko inizatiba-izpirituz kanpoko industri-lizentziak eskuratzentzuz eta elektrodomestikoen merkatu haundi hortan sartzen dira FAGOR patentearekin.

Haunditzen ari da gelditu gabe eta ULGOREk, 20 urte barru, buelo harrigarria hartzen du 3.400 bazkidekin.

ULGOREn pare eta haseran lagunduta, beste lantegi lagungarri batzuk jaiotzen dira: EDERLAN fundizioa eta makina eta erreminten fabrika ARRASATE. Gero, mekanikoez, (kanil, termostato...) hornitu ahal izateko, COPRECI sortzen da, eta azkenik FAGOR ELEKTROTEKNIKA, gauza elektrodomestikoen departamendu bezala.

2- LAN KIDE AURREZKIA

Gauza berri garrantzizko bat

sortzen da 1.959an: LAN KIDE AURREZKIA. Kooperatiba Taldearen Banka bat da hau bertako diru beharrei erantzuteko.

LAN KIDE AURREZKIAK, 17 urteren burura, Euskal Herri osoan zabaldu ditu bere Ofizinak, herri diru-aurreratzailearen eta lantegien lanaren artean lokarri jator bat sortuz, diru hoiek sozializatuz eta produzio-bide bihurtuz eta bizi-maila hobetuz eta elkartasuna sortuz.

nagusitza elkar-aurrerapenaren ekintzan, ondoriotan parte hartuz eta saio sozialetan sartuz.

Gero ta gehiago dirua etortzeak bice eman dio LAN KIDE AURREZKIA ri bere sozial-asmoak indurtzeko. Hortarako, lan-leku berriak sortu ditu eta ondasun-iturri berriak. Horri esker egin ahal izan da sozializazio-lana. LAN KIDE AURREZKIAK dadukan sortze eta berritze indar hori bi eratara erabiltzen du: Dauden en-

LAN KIDE AURREZKIAren sorrera, Kooperatibagintzak behar-beharrezko zuen zerbait, aurrera egin zezan. Kutxa hori ez da izan beharrezkoa, finantziabide bezala bakarrik, aurrerapenaren zerbitzuan bere rekursoak jarritz. Motor bat izan da gainera. Kooperatiben haunditzeak eta banatzeak, era bateko eta besteko estratejiak aurrera eramanez, kutxa hori izan du bere ardatza.

LAN KIDE AURREZKIA, honako bere eginkizun bikoitz honi erantzuteko moduan antolatua dago: Finantziazio-entitate denez, dirua biltzen eta sozializatzen saiatzen da; aurrerapenaren eragile denez, erakusle, antolatzaile eta eragile da kooperatiba berriak sortzeko.

LAN KIDE AURREZKIAko bazkideak, beti izan du aparteko

presak zainduz eta kooperatiba-lantegi berriak sortuz.

LAN KIDE AURREZKIA ren promozio-ekintza ez da industri-sailetan bakarrik errenditu. Nekazaritzara ere zabaldu da eta kultura eta irakaskintzara ere bai erakutsiz eta diru-laguntzez. Etxagintza ere zaindu du, sanidadea ere bai eta oporketa-gauzetan ere sartu da.

3 - TALDE ELKARTUA

ULGOR kooperatiba sortu eta handik 20 urtetara, LAN KIDE AURREZKIArekin batutako Kooperatiba Taldea 88 entitatek osatzen dute: 64 industriakoak, 8 zerbitzukoak, 8 etxagintzakoak, 5 nekazaritzakoak eta bat konsumokoa. Industri-talde honek 1.975 urtean 19.300.000.000 bai-

no gehiagoko salmenta izan du eta 3.105.000.000 tik gorako inbersioak ere eginak ditu. Horregatik, Euskal Herriko industri-talderik bizkorrenetako bat da bera.

Kooperatiba-industriak Euzkadiko lantegirik emankorrenetakoak dira eta etorkizunari begira hobenetakoak, beren gaurkotasunari eta produzio-prozesu egokiari eta zuzendarien gaztetasunari esker. Bere autofinanziazioaren tasak ematen dio bizkortasun berezi bat. Garbi agertzen da hori lanleku berriak sortze hortan eta produzio-neurria handitzen duten lantegien inbersioetan.

Talde Elkartua osatzen duten kooperatiba guziak beren nagusi dira eta bestetatik beriziak. Badi-tuzte, jakina, beren lokarri ideolojikoak, helburu berdinak eta beren finantziabide den LAN KIDE AURREZKIA. Hoiek dituzte beren lokarri. Talde Elkarre honen ezaugarria, osatzen duten lantegien kalitateen, berdintasuna da.

Ikus zertan:

— Elkarre hauetako personek, lantegia bazkideen, inguruaren eta Herriaren zerbitzuan jartzen dute.

— Elkartasun hori, saldute elkarren artean daukaten 1-etik 3-ra bitarteko tarte horrek erakusten du. Gero Seguridadeko sistimak. Gero, etekin banaketak. Eta azkenik, Herria zerbitzatzeko gogo bi-ziak.

— Lanaren eta kapitalaren egi-azko ezkontza bat dira, bi alderdi hoiek benetako oreka batean eza-rriz.

— Egi-azko demokrazi bat elkar-tean eta gestioaren kontrolatzile elkarre bera.

— Bazkide guziek parte hartzea gestioan eta jabetzan: Langile gu-ziak Kooperatibako bazkide dira eta bazkide guziak langile.

— Plusbaliaren partiketa egoki bat hiru zati hauetan:

Reserbako fondorako, elkar-tearen sozial-egintzen fondorako eta baz-kide bakoitzaren zakurako.

— Sozialeko eta kulturazko au-rrerabide bat sortuz oportunitate berdinak eskeiniz, lan-aukerak, kulturapideak eta elkar-pide bat

egintza sozialetako fondoen bi-dez.

Hitz bitan esateko, Euskal Koo-peratibagintzak bost zutabe hau-ek ditu:

1- Enpresa askoren elkartasuna industri-konplejo haundi batzuen bila, ekonomiazko eta teknikazko neurri on bat izan dezaten.

2- LAN KIDE AURREZKIA. Hori dute finanziaio bide, tekni-ka maisu eta enpresa-gile eta aldi berean ideoloji-azko iturri.

3 - ESCUELA PROFESIO-NAL POLITECNICA eta beste ikastetxe batzuk. Hoietan egiten dira gizonak eta profesionalak.

4 - CENTRO DE INVESTIGA-CION: Hori dute lagun eta argi

lantegiek beren teknologien aurre-rapiderako eta meiorarako.

5 - LAGUN-ARO: Kooperati-ba honen gain dago seguru eta erretiro kontua, bai elkarre mai-lan eta bai bazkide mailan.

4 - GERORA

Hutsetik hasi zen eta ibilian-ibi-lian inork uste ez zezakeen gailu-rretaraino iritxia da kooperatiba gauza. Garrantzi haundiko fruitu-ak eman ditu dagoeneko. Ez dugu uste holakorik usteko zuenik obra horri ekin zion lagun-talde harek. Baina etekin hori ez da berez eto-rri.

kanpoaldeaz eta izaera bera

Karrozeriaren ederra eta iraupena aztertu eta lortu ditugu.

KANPOALDEA
Behin ere zahartzen ez den egitura bizkor eta ballagarria lortu ditugu artez eta moldez. Itxusitzen eta garestitzen duen alferrikako gehigarriak gabea, iraunkorra eta berritzen erraza.

"Jitea": eginahal guztiak egin ditugu jite berezia izan dezan, garrantzi haundikoa bait da, nahiz eta izkutu antzekoa izan. Aurrerapen, esku eta gai onak erabili ditugu egiterakoan.

KANPOALDEA... ETA IZAERA BERA, biak garrantzizkoak erostunaren patrikarentzat.

Tel. 891546-891771 ■ ORMAIZTEGI (Gipuzkoa)

Nekazarien Kooperatiba

Baserritarren arteko kooperatibak hiru sailetan bana ditzakegu: Nekazariak erosi behar dituen guzuzak etxeratzeke erabiltzen dituztenak saldu behar dituen jeneroak saltzen dizkietenak; eta lan-egiteko elkartu diranen kooperatibak.

Erosteko kooperatibak:

Pentsu-kooperatibak esaten diegu askotan. Beste jenero batzuk ere bai, baina batez ere pentsua, edota, pentsu gaiak jartzen baitizkiote baserritarrari eskuetan.

Zenbait herritan "sindikatuak" ere deitzen zaie. Izen horrek zerbait esan nahi du; sorreran izango zuten, noski, loturaren bat ordungo sindikatuekin.

Aspaldi sortuak dira gehienak, gerra aurretik, noski, eta urteen buruan batzuk indartu egin dira; beste asko, hor daude, ez hil eta ez bizi.

Gipuzkoan 36-37 izango dira zerbait egiten dutenak; baina batzuek edozein pentsu-almazen koxkorrek bezelatsu egiten dute lan.

Indartu direnetariko batzuek, berriz, aleak eta pentsuak ekarri eta baserritarrei saldu ez ezik, pentsua egiteko lana ere beren bizkar hartu dute. Aleak erosten dituzte eta gero berak cihio, nahastu eta baneatu.

Baserritarrak pentsu kooperatiba hauei topatzen dizkien alderdi onak bi dira: bat, jenero ona erosten duela, izenak dioten bezalako pentsua egoten dela zakuaren barruan; eta bestea prezioz ere merkekeago eskuratu ahal izaten duela pentsua, kiloko peztan bat merkeago, hor nonbait.

Behin baino gehiagotan entzun izandu dut, nekazari munduan, negozioerik emankorrena pentsua

egitea eta saltzen aritzea dela, azkenengo 10-15 urteotan. Espania guztian pentsu-frabrika asko sortu eta aparra bezala altxa dira bolada batean. Hori ez zen gertatuko negozio txarra izan balitz. Hor dago seinalea. Eta horrexegatik baserritarrak bere pentsu kooperatibaz baliatu behar izan du.

Gaur, Gipuzkoan gastazen den pentsuaren erdia, kooperatiben bidez iristen da baserretara. Beraz denak ez daude lo, badaude lan egiten duten pentsu-kooperatibak. Arazo bat daukate aurrez aurre: impuestuak. Gaur ez dute kooperatibok zergarik ordaintzen; baina 1979-80 urtetik aurrera beste edozein pentsu fabrika edo almazene bezalaxe pagatzen hasi beharko dute.

Hori traba latza izango da askorentzat aurrera segitzeko; hala ere ez nuke esango hori danik txarre-na; beste hau baizik: kooperatiba espiriturik ez daukatela sozioek.

LURGINTZA

Nekazarien Elkartea

BAŠERRITARREN ZERBITZUTAN

Zona Residencial Paulo VI - 7
Urrutizkila, 81 14 31
Andia 7, 1.º
Urrutizkila, 65 16 33

AZPEITIA
TOLOSA

Gizonak behar izan dira hor, beren eder-itsusiaren kezkarik gabe, elkartearen aurrerapenari begiratu diotenak, sozial-kezka biziko jendea, enpresa-eskarmentu haundikoak, oligarki batzuk zapalduta eta gidatuta zegoen herri batean demokraziaren erakundeak sortzeko burruka egin dutenak.

Gauza bat bada argia eta garbia euskal-kooperatibagintzaren ideologian eta praxian.

Euzkadi osoaren, bailara bakoitzaren, herri eta lantegi bakoitzaren aurreratzea, bertako gizonen egin behar dute, tokian tokikoek. Kanpotik datozkeen soluzioen zai ez dago egoterik. Kanpotik etor daitekeena, laguntza bat izan daiteke; nahiz teknika sailean, nahiz finantziario alderdian,...; baina gidari, bertako gizonak izan behar dute. Bertako gizonak dira egoera aztertu behar dutenak, eskastasunak eta premiak, herrian eta baile-ran bilatu eta elkar-lanean erantzunak eman behar dituztenak. Ez da dudarik euskal-kooperatibagintza oinarri berri batzuk jartzea dela iraultza baten gisa, eta hori ez da asmatzen, ez erosten kanpoan. Baldintza objetibo bat behar du; baina, batez ere, gizonak behar ditugu, ekonomi eta sozial mailan sartuko diranak eta elkarteari begira gauza ateratzen saiatuko diranak.

Arrasaten, 1.976ko uztailaren 29an.

Merkexego edo jenero hobexegoa eskuratuko duela derizkionean bakarrik, erosten du zenbaitek bere kooperatiban, eta horrela, ez dago zailtasunei aurpegi eman eta aurrera ateratzerik.

Saltzeko kooperatibak

Gure arteko baserritarrak esnea eta haragia saltzen ditu gehienbat, ganadutara jarria baitago. Aipa ditzagun esne-zentralak.

Bizkaiko "Beyena" kooperatiba da 6.000 bat sozio izango ditu. Nafarroako "Copeleche" ere bai, beste 4.000 bat sozio izango ditu. Gipuzkoako "Gurelesa S.A." den arren, horko (ehunetik 95) akzioen jabe, "Gurelesako ganaduzaleen kooperatiba da" eta 3.000 inguru izango ditu sozoak. Gasteizko "Celasa" berriz (ehuneko 45) Gurelesarena da, beste (ehuneko 45) Copeleche-rena, eta gainontzeko (ehuneko 10) Gazteizko Aurrezki Kutxarena. Gero, hor daukagu "Lana" kooperatiba, bere bailarako esneak bildu eta kalean saltzen dituen.

Beraz hego Euskal Herrian, baserrietako esnea biltzen duten kapitalisten zentralak "Ona" eta "Rania" bakarrik izango dira. Tartean beste gazta fabrikaren bat, eta auzoko edo bailera koxkor ba-

teko esneak bildu eta kalean etxerik etxe saltzen duten letxero batzuk.

Halere, egituraz baserritarrenak izanagatik zertaraino daude baserritarrak nagusi esne-zentral hoietan?

Ez da erraz erantzuten. Ez dituzu denak iritzi bereko topatuko. Ez daude zentral guztiak ere berdin. Zuzendaritza azpitik gora berriro nahirik hasitakoan, iskanbila ederrak izan zituztela, ez dira urte asko.

Baina bada beste galdera bat sakonagoa: esnearen prezioa gobernuak erabakitzen duen ezkerro, baserritarrak zer agintzen du?

Urtearen azkenean, irabaziak izaten badira, haiek nola partitu erabakitzen uzten zaiola, esango nuke nik. Ez da ezer asko, baina... aldea dago.

Gainera, honeraino esan dugunetik Euskal Herrian zentral kooperatibak nagusi direla esan daiteke. España guztiko zentralak Madriden biltzen direnean, ordea, minorian daude baserritarren kooperatiba diren zentralak eta ezin aurrera atera izaten dituzte baserritarren interesak.

Halere, esanak esan eta oztopoak oztopo, kooperatiba bidez esnea saltzen dutenak dira beren gazuzarekin ondoen baliatzen dire-

nak. Izan ere, sortzen duten esne guztia, beti hartzen die zentralak; "precio colchón" delakoa ere, besteak baino gehiagotan, edota gehiago, kobratzen dute, eta batzuetan, urtearen azkenean erretornuak izaten dituzte jasotzeko.

Euskal Herriko zentral hauek denak eta esnearen salmentak berak, etorkizunari begira arazo latza daukate. Gaur Espanian Madrideko "Clesa" eta Barcelonako "Ram" esne-etxeak, ia monopolio batzuk dira. Mugak ireki orduko, berriz, multinazionalen menpe erortzeko arrisku bizia dago.

Irtenbidea, batzuen iritziz, Euskal herriko lau zentralek elkartzea litzateke aurrera jotzeko eta gero Espaniako beste esne-kooperatibekin tratoak egin esnearen prezioa bere lekuraino altsatzeko.

Beste zenbaitek berriz, hortik ez du irtenbiderik ikusten, eta sindikatu indartsu bat behar dela dio, baserritarrak bere burua defenditzeko.

Bide batetik edo bestetik, elkarrekin egin beharra dago ezer iritxikobada, eta hortan izango dira kon-
tuak.

Haragia

Zekorrek saltzeko kooperatibarik ez dago. Beharra bai ikusten da. Saio batzuek egin dira, kalean haragitegi bat ireki eta han mutil bat tablan saltzen jarriz, baina ez dira aurrera atera. Honegatik edo harengatik denak porrot egin dute eta itxi egin behar izandu dira.

Gaur beste bide bat ireki nahian dabilta batzuek. "Eroski"rekin egiten dute tratoa. Baserritarrok astean 5 zekor eraman behar dizkiote mataderira. Eroskik zekor hoiek denak hartu eta aurretik izentaturiko prezioa ordaintzen du. Lehenbizi bi hilabeterako egin zuten tratoa, gero beste birako luzatu dute. 7-8 baserritar dira tratabide hortan sartuak.

Oraindik azkarregi da ondo ala gaizki atera dela esateko; baina teoriz, sistema ona denik, ezin uka: jeneroa sotzailearengandik kontsumatzaileaganaino, bitartekorik gabe iristen baita.

Egurra

"Lana" k egurrarekin egiten du lana; esnea bera baino ere askoz gehiago erabiltzen du egurra. "Lana" Arrasaten da eta bailera hartakoak ditu soziorik gehienak, baina ez denak. Hauxe da, behar bada, askok ez dakitena: "Lana" n izan daitekeela sozio basoak ateratzeko bakarrik, hara esnea saldu gabe, eta "Lana" k dauzkan beste zerbitzuetan sartu gabe.

Izan ere "Lana" k, zerbitzu bat baino gehiago eskaintzen dizkio baserritarrari: egurra eta esnea erosi, pentsua eta ongarriak saldu; beterinarioa eta ganaduen segurua, pertsonen segurua, eta abar. Zerbitzurik gehien eskaintzen duen kooperatiba hauxe da, noski.

Lan egiteko kooperatibak.

Azkenik ezin ditugu utzi aipatu gabe, baserri-elkarteak. Zerbait saltzeko edo erosteko ez ezik, ganaduak ikuilu batean jarri eta lan guztiak elkarrekin egiteko elkartu diren baserriak dira. Lurraren jabetza izaten du gehienaz ere bakoitzak berea; gainerakoak: ikuilu, ganadu, makineria, eta abar, elkartearenak dira.

10 urte paseak dira lehenengoak sortu zirela; gaur laubostpat daude Gipuzkoan. Nafarroan, Araban eta Bizkaian ere badira beste batzuek. Urte batzuetan iraun ondoren, desaginduak ere badira.

Ez dira asko ugaltu. Ez da erreza ere. Elkartuko lirakeen base-

rritarak eta elkartu litezkeen lurrak, ez baitira batere gertatzen. Batzuetan, auzo bateko 6-8 baserri lurrez ederki elkartu daitezke eta bentaja lukete; baina han bizi diren baserritarrak, ez dute pentsakera hori, ez dute nahi. Bestetan, topatuko dituzu elkarri lotuko litzaizkiokeen 4-5 baserritar baina beren baserriak eta lurrak elkarrengandik urrutiegi dauzkate.

Abiatu eta gero ere, elkartuta gero ere, lanak izaten dituzte...

Dena dela, baserriaren irtenbide bat hau dela garbi dago; zenbaiten iritziz, irtenbide bakarra da, gainera. Inoiz Euskal Herriak baserriari buruz planifikapen bat egiteko eskubiderik eta egokierarik izaten badu, puntu hau oso kon-tuan eduki beharko du.

JOSE ALKIZA

LANA S.COOP.

Nueva Planta Zubillaga ☎ 781248- 781249- 781645

O Ñ A T E (Guipúzcoa)

GANADERITZA SAILA

☎ 76 16 81 Abelzaintza

Esnea eta esnekiak ☎ 79 13 48

Pentsu eta ongarrien gordailua ☎ 79 13 48

EGUR SAILA

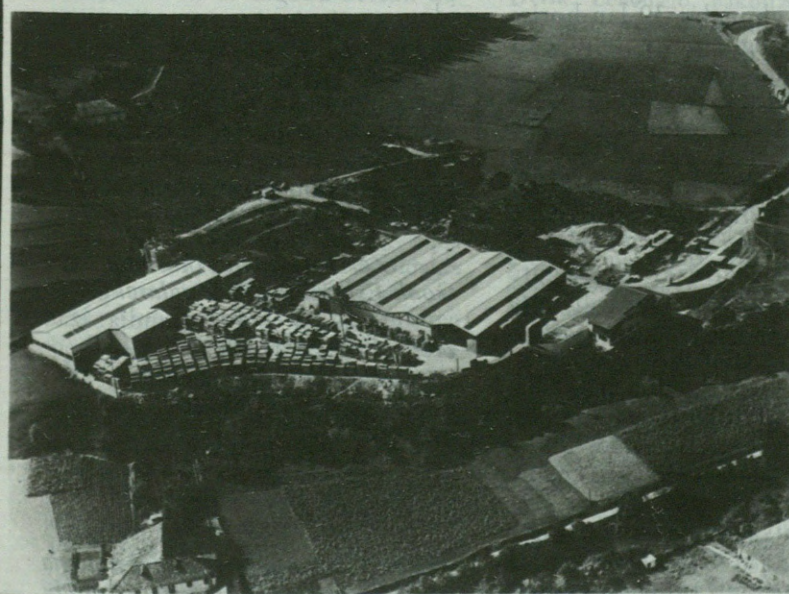
BASOAK LANTZEA

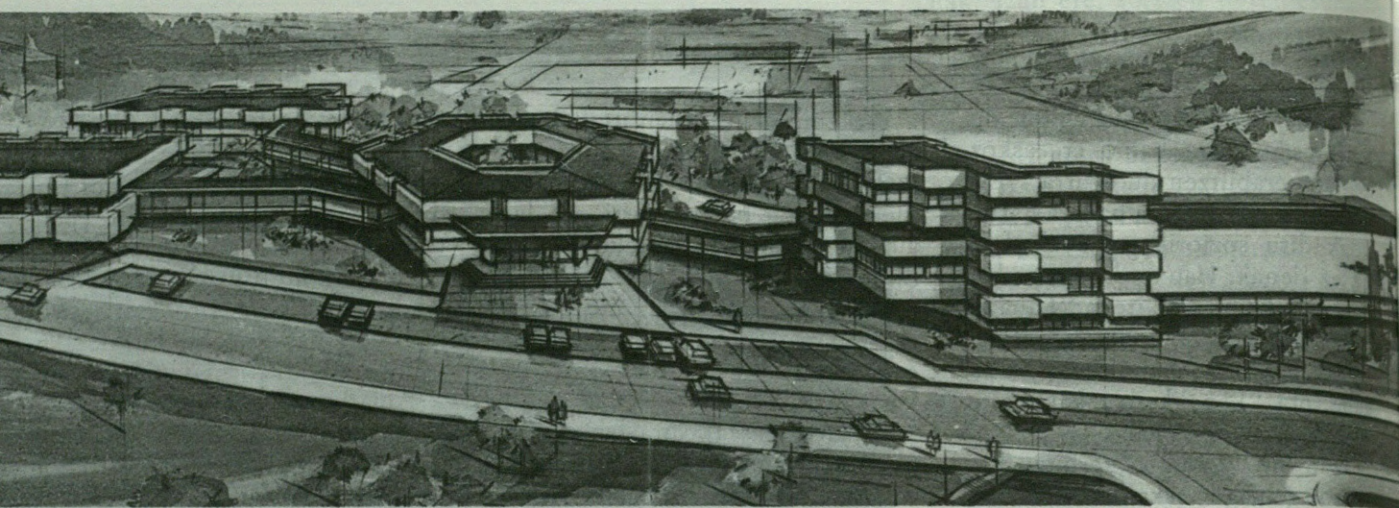
ZERRA MEKANIKOA

ENBALAJE LANAK

PALLETTS EDO OHOLTZADURAK ☎ 78 12 48-9

OBRETARAKO ZURA ☎ 78 16 45

ARRASATEKO IKERKETA ETA DESARROILORAKO ZENTROA

ESTEPAN

— *Ikerketa eta Desarroilorako Arrasateko zentro hau, gauza bakarra dugu gure Herrian. Beronen bilakatzea, orain arte, nolakoa izan den esanen ahal zeniguke hitz guttitan?*

— Zentro bihurtu berri den hau orain gutti arte Eskola Profesional-eko zati edo departamendu bat izan da eta bere lana, industrian aplikazio zuzena ukan zezaketen teknika berriak ikertzea zen, batik bat. Honela aztertu diren arloak hauek izan dira: tekniken aztertzekoak programen berritzeko; automatizatzeak, zirkuito berriak bilatuz. Halaz ere aplikagarrien diren lanen hautatze bat egin ohi dugu. 1974-75 urtetan industriko problemak aztertzeko hiru sail eratu ziren: a) herremienta makinak, b) elektronika eta, d) termodinamika.

Azkeneko hau izan da guttien landu duguna. aurreko biak nahiko ondo aritu direlarik.

— *Mementuan zer programatze duzue aurrera begira?*

— Martxan sei programa jarri ditugu, honela bereiz daitezkeelarik:

- 1) Ekiptoak, industriako programak istudiatzeko.
- 2) Miniprozesadoreak, orain urtebete Ameriketaz azalduak eta gu istudiatzen hasiak garenak.
- 3) Motor eta gainerakoen erregulatzeko eta kontrolatzeko sistimak.
- 4) Makinen elementuen kalkulatzeko eta berifikatzeko.
- 5) Piezak erabiltzeko sistema automatikoak.
- 6) Termodinamikari buruzko ekiptoak, hotz-beroari dagokion oro aztertzeko.

— *Plangintza oso hau aurrera bultzatzeko finantziabide zabal batzuren beharretan aurkituko zarete bada...?*

— Bai noski! Hori dela eta aztertze lan bat egin zen, kooperatiba guztietan hotsegiten zitzaielarik. Honela 32 kooperatiba elkartu zitzaizkigun.

Lantegi hauek gauza edo eta tresna konkretuak eskatzen dizkigute enkarguz; honela gure lanbide osoaren ehuneko 30 lan horiei zuzentzen diogu, beste ehuneko 70, erabat ikerketa lanetan iharduten garelarik. Honela, gure autofinantziabidea lortzen dugu.

— *Beno! Eta zerbait esanen ahal zenidake bada, lortu nahi dituzuen helburuez edo eta zeuen filosofiaz lan hau egiterakoan...*

— Behar beharrezko dugu gure jakintza mailaren jasotzea, bai eta teknologia propio baten izatea. Baina are beharrezkoago dugu hemen ikertzen duguna berehalako aplikazio konkretu batetan kokatu ahal izatea. Bestalde, teknikaren sozializatzearen bila gabiltza, honetarako ahal izatea. Bestalde, teknikaren sozializatzearen bila gabiltza, honetarako ikastaldiak eta beste gauza dugularik. Lan hau guztia, Profesional Eskolakoa-ekin koordinatuz egin ohi dugu.

— *Eta epe labur batetarako, zer egiteko duzue?*

— Mementuz, beste bi urte behar harko ditugu pruebak eta ikerketa sistema berriak frogatzeko. Honetarako entpresak motibatu behar ditugu. Gainera gure zerbitzua oraingo gurekin elkarturik dauden kooperatiba hoietara mugatzen da, eta lan konkretuen mailan.

— *Ikerketa Zentroa nola dagoen eraturik interesgarri litzaziguke, bai eta zein erakundek hartzen dituen erabakiak eta zenbat ari zireten ikertze lanean.*

— Erabakiak orokorki "Kontseilu Teknikoak" hartzen ditu, analisis ozo baten ondotik. kontseilu honetan, elkarturiko entpresetako teknika zuzendariak dira partaide.

Ikertze lanean zuzenki ari garenok gutti gora behera hamarren bat gara. Bost erdizka Zentroaren eta Eskolaren artean: hehezortzi laguntzaile berriz. ALECOPhotos, Ikasleen kooperatibatik injinadore mailan etortzen zaizkigunak.

— *Zer lotura du Ikarketa Zentroak Eskola Profesionalarekin?*

— Erlazioa, berez, handia: izan ere Eskolako ikasleak beren kooperatibaren bidez laguntza asko eskaintzen bait dugu. Bestalde, bi erakundeok, L.E.C. (Liga de Educación y Cultura) delkoaren babespean ditugu, hau koordinazio bide gertatzen zaigularik.

Beno Manuel, ea teknologia guzti hori gizartearentzat modu onez zuzentzen duzuen, eta gizonen eskuetan jartzten!

KOOPERATIBEN INGURUAN

“Egungo ekonomia arazoak konponbide politikoak eskatzen ditu”
(Antxon Perez de Callejak).

Era askotara egin daiteke kooperatibaren azterketa; heldu leku asko ditu kooperatiba batek; kooperatiba ez da enpresa fenomeno hutsa; kooperatibaren errealidade honek kezka, asmo eta pentsaera nagusi batzuk ezagutu ditu bere sorreran bai bere hazkunde osoan.

Baina, besteak beste, enpresa ere badugu kooptiba, eta bere inguruan gaurregun dauden arazo eta problemak ezagutu nahirik kooperatibismoaren barruan enpresa arazo nagusiaren ardura duen Antxon Perez de Callejaren gana jo dugu Arrasatera. Gogoz eta sakon erantzun dio gure galdera sortari.

— Antxon, kooperatibismoaren arazoa aipatu baino lehen, Euskal Herri osoaren industria giroari gain begirada bat emango ahal zenike? Gure herriaren industria indarra haundia ahal da?

— Bertako egoera ezagutzen ez duenak besterik uste duen arren, gure industria eta gure ekonomia kinka larri batetan dago. Eta gaurregun krisi hitza aipatzearekin topikotara jotzen dugula dirudi, baina egia da. Izan ere gure krisia ez da ekonomikoa bakarrik, ez da mendebalean ezagutzen dugun krisia bakarra. Askoz sakonagoa eta larriagoa dugu. Egungo krisia beste estatuetan konpondu, eta, gero, gure artekoak jarraituko du. Batez ere ekonomiaren kinkaz gain industriarenakin zer ikusia duen krisia ere geure artean dugulako.

— Bapatean gaiari bere muinetik heldu nahi diozula ikusten dut. Adieraziko ahal diguzu zertan datzan industriaren kinka hori?

— Euskal Herriari begira industria oso desberdinki indartu dela ikusten da, desekilibrio haundiak daudela, egiazko planifikaziorik gabeko industriakuntza dela. Horretaz gain, gure industria urte onak ezagutu ditu, hasi eta indartu da zenbait industria 1959. urteaz geroztik batipat. Baina hazkunde horrek pipia berekin ekarri du. Egiazko barne aldaketarik gabe eman den aldaketa izan da. Toki askotan, duela 15 urte egiten ziren gauza berak eta era berean egiten dira. Ahalik eta arriskurik gutxienaz jokatu da, babesturik, hesi barruan mugitu da, esportatzearen arazoari ez zaio erantzun zehazik eman. Eta zuloak eta arte-siak nabarmenduz joan zaizkigu.

— Honetaz besterik esango ahal zenuke?

— Inbersio berriak egiteko nagikeria sumatzen da. Ugazabak seguridade bat nahi du bere etekinik eman dezan. Eta azken aldi honetan bai politika aldetik

dagoen zalantzagatik, bai konfliktibidadea tarteko delarik, oso gutxi inbertitzen da azkenaldi honetan.

— Kooperatibaz mintzatu baino lehen, hitz gutxietan zehaztu egizkiguzu egungo momentoa eta bertatik gorantz jotzeko irtenbideak.

— Hara, itsuak ikusten duen zerbait da. Ez dugu petroliorik, ez dugu lan gai edo materia primarik, guk jateko behar dugun hainbat ez dugu sortzen.

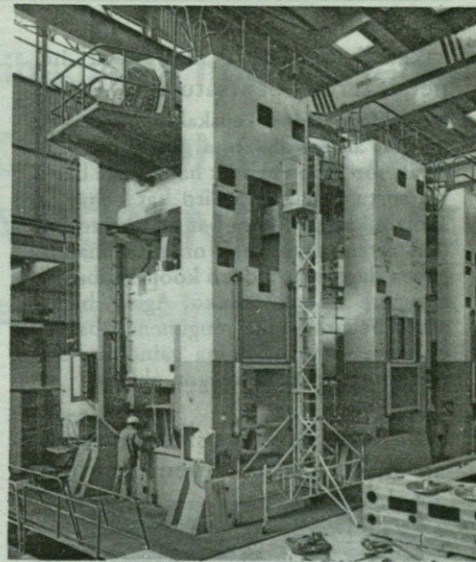
Gai honetan, beraz, erabat besteren morroi gaude. Gauzak kanpotik ekartzera behartuak gaude. Eta industria indartsua bagenu, gaitzerdi. Baina enpresen erdiak ez daude konpetitzeko gertuak.

— Eta, hau, nola konpondu?

— Ez dago bakarka jokatzeko konpon-tzerik. Lehenago, bakoitzak uste zuen eran edo gogoak ematen zion eran lan-tegiak martxan jartzen zituen eta ahal zuen bideetatik jotzen zuen. Egungo egoerari ez diezaike ugazabak erantzun zehatz sakonik eman. Honek planteamendu berriak eskatzen ditu, politiko aldaketak eta sakonak eskatzen ditu, planifikazio baten beharrean gara, ezin gintezke orain arteko aterpean lasai egon, kanpora plazaratu beharrean gara, konpetibidadearen arazoari erantzun bat eman behar zaio, joanak joan etorki-zunari begira jokatu behar dugu.

— Guzti hori nola hezurmamitu da kooperatibetan? Krisi momentu honek nolako ondorioak izan ditu kooperatibetan?

— Bi krisi mota daudela esan dugu. Ekonomiaren aldetik gainontzekoa pasatzen ez den neurrian gu ere ahal dugun eran ibiliko gara. Baina industriaren kinka orokorrari gehiago begiratu diogu eta erantzun bat eman nahirik gabiltza. Kooperatibak rentableak izan daitezen

saiatu gara, bertan gazteriaren eragina sumatzen da, kooperatibetako langileak batz bestea gazteak dira. Bestalde, kooperatibak berri samarrak ditugu, gaur gaurko produktoak sortuz jokatu dutenak.

— Etorkizunari begira, besterik ere beharko duzue...

— Hori da gure kezka. Lankide Arrazkia, berarekin bat eginik jokatzeko duen guztia, dugu oinarri. Honek halako segurantz bat ematen digu. Horretaz gain, gure morrontza gehienbat teknologikoa izan ohi dela ikusiz, teknika mailan besteren menpean gabiltzala oharturik, gu geuk behar ditugun gauzak sortzeko ikerketa zentro bat sortu du, honen aurkikundeetaz baliatuko diren kooperatibek finantziatua. Inbestigazioa da gure etorkizuna. Eta praktiki begira, konpetibidadeari aurpegi emanaz, esportazioa landuko duen departamendu bat sortu da. Gaurregun, jakina da, lantegi batek ez dezake nolanahi kportazioaren arazo hau ongi antolatu. Baina kooperatiben elkartzekak horrela-ko ondorioak dakartziz.

— Kooperatiba berriak sortzen ahal dira ala geldi zabilzate momentu honetan?

— Urtero lauren bat kooptiba irekitzen ditugu, eta batz beste lan postu bakoitzeko bi milioien gostea izan ohi dute. Ez dira haundiak, hirugarren urte aldere hirurogeitik eta ehundik behera langile izango duten kooperatibak. Industria sailean atzera samarturik edo gutxi industriatuak dauden tokiak dauzkagu gogoan. Eta kanpotik ekarri ordez bertan sor daitezkeen eta kanpora daitetzkeen gauzak lantzen saiatzen gara.

— Gure herrian gutxi industriatutako lurraldea, ia erabat industriatu gabea, ipar alde dugu. Bestalde, industriarik ezaren ondorioak zeintzuk diren irakurleak bada-

kike. Kooperatiba mailan gai honetan zerbait pentsatu ahal

— Hego aldeko euskaldunok ez gauden ipar aldeaz ahaztuta. Baina kooperatibak sortzeko eraginik haundiena bertatik sortu behar du. Giro bat behar da. Inoiz elkarrizketaren bat edo beste izan den arren, arazo hau oraindik mamitu gabea dago ipar aldeko kooperatibakuntza gure aldetik egiteko. Agian, bertan sortu beharko luke mugimendu bat eta bertatik indartu. Baina gainditu beharrezko baldintza asko egon ohi da.

— Kooperatibak haundituz joan diren bezala euren izpiritua zer derizkiozu?

— Kooperatibak, gainontzeko erakunde oro bezala, haziz eta hedatuz joan den neurrian, izpiratua indar galdutaz joateko arrizkurik izan du. Bestalde, kooperatiba batzuk eta jendez haundiegia direla ez dago dudarik. Masifikazioaren arriskua haundia da eta demokraziaren baldintza permiazkoenak arriskupean jarri daitezke. Arazo honetaz ere kezkatu gabiltza, jende pilaketa betidanik izan da kaltekoa. Eta ez hori bakarrik, metodoak ere zalantzapean jarri beharrean gara. Produktibitate baten onerako "trabajo en cadena" eta horrelako sistemak onak izan daitezke, baina pertsona menderatzen duten neurrian oso eztabaigarriak dira teknika hauek.

Kooperatibaz hitzegi dugu An-Txonek bere iritzia garbi azaldu dizkigu. Industria lur jota dago eta ez dago etorkizuna zuzentzerik politiko baldintza batzuk lortzen ez diren bitartean. Eta euskal ekonomiaren aldeko politika baten beharrean gara.

MIKEL UGALDE

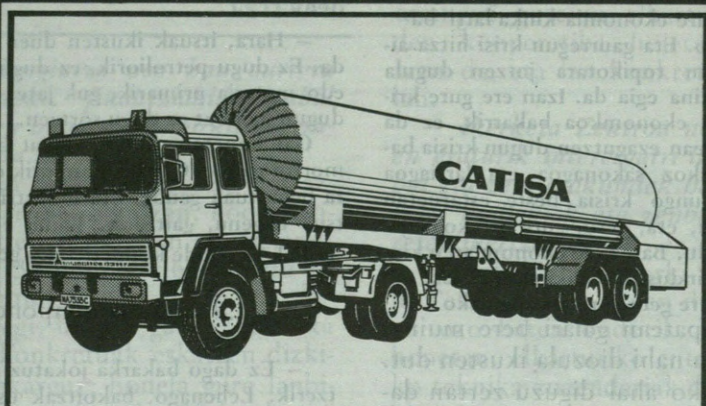

MAGIRUS - DEUTZ

DUMPER 255D 28 AK
6x6 tracción total

TRACTO-CAMIONES
DE 256 a 370 HP (4x2,
4x4 y 6x4)

GIPIZKOARAKO SALTZAILE ETA ZERBITZARI BAKARRA

BIURRARENA, S.Coop.

LANTEGI ETA BULEGOAK

Barrio Zamalbide, s/n
Urrut. 51262-66-512388
ERRENTERIA (Gipuzkoa)

ALDAGARRIEN GORDAILU

Barrio Ergobia, 2
Urrut. 552534
DONOSTIA

GUTUNAK

Apartado 887
DONOSTIA

kirolzaleen zerbitzutan

miner donostia

☎ 41 22 72

Euskal kooperatibagintza hogeitun urtetan

HERRIAREN PROTAGONISMOAZ BERTAKO KOMUNITATEA POTENTZIATUZ

Bi zuzendarirekin elkarrizketa

Kooperatibismoak, "ismo" guztiek bezala, "anti" direlakoak erakarri izan ditu, nabita ez. Kasu honetan, kontrato jarrerak, ezker zein eskuinetik datozkio.

Bertako iritzia jakin nabian, bi zuzendaririk nagusienekin mintzatu gara. Alfonso Gorroñogoitia Gonzalez, "Junta Rectora" delakoaren Lehendakaria dugu. Jose María Ormaetxea Uribe txeberra, berriz, Zuzendari Orokorra eta sortzaileetarikoa bat.

Galderak ez dira espezialisten galbabetik pasa. Arruntak dira, ezin bestean, kalean sarri entzun obi direnetarikoak. Erantzunak, berriz, batpatekoak, hitzez, eta inolako gertutasunik gabe. Hain zuzen, bainbat galdera aukeran erantzuteko "tesina oso bat behar litzatekeela" eta, beren ardura azaldu dute.

Nolabait bereizi eta sailkatzekotan, Gorroñogoitiari ideologi kutsuzko galderak egin zaizkio, eta, Ormaetxeari, ekonomi arlotakoak. Elkarrizketak, biena, lau ordu iraun du.

Alfonso Gorroñogoitia mintzo

IDEOLOGIAZ LAU PUNTU

- Autogestioa
- Politik indarrak
- Sindikal gintza
- Presio taldea

— Zer mailatan kontsidera daiteke kooperatiba mugimendu barruko langileen autogestioa?

— Lehen lehenik, zuzenki erantzun aurretik, autogestio hitzari berari buruzko ausnarketa batzu egin beharko genituzke, kontzepto honetaz egundoko inflazioa baitago.

Esperientzi prozedura organiko bat

Autogestioa, bere erabateko osotasunean, lorgaitz jo dezakegu. Edota, beste modu batez esanez, edozein autogestio estadiotara iritsi arren, beti egongo da gorago besteren bat, ondoko belaunaldiak urratu eta lortu behar izango dutena. Zentzu honetaz, guk sarri aipatzen dugunez, autogestioa "Esperientzia prozedura Organiko bat da, gero eta gehiago osatzen ari dena.

Hau honela delarik, gaur egune-

ko kooperatiba enpresaren autogestioa bi alderdi nagusitan bereiz dezakegu: bata, alderdi giza-politikoak, eta, bestea, tekno-egiturarena.

Oinarritzko burujabetasunaz goi mailan

Lehen alderdia, giza-politikoak, hau da, bazkideen eskubide eta beharrak, oinarritzko burujabetasuna alegia, bazkideon hiru ahalmentan mamitzen da: lege ahalmena, kontrol ahalmena eta hauta-ahalmena. Hots, zuzendariei legea ezarri, buruzagiak hautatu eta beren gestioa kontrolatu ahal izan.

Nere iritziz, giza-politiko alderdi hau erruz betetzen da., gaur egun "erruz" den neurrian. Nolabait esateko, "goi maila batetan" esan dezakegu.

Tekno-egituraren autogestioa, hau da, bazkideen langintzari dagokiona, bere eguneroko protagonismoari buruzkoa., oraindik mundu honetan inon egokiro gaitu ez den desafioa dugu. Zeren produkzio filosofia, produkzio teknikak, produkzio sistimak nahiz produkzio teoriak, duela berrogeita hamar urtetako tailo-

rismoan oinarriturik daude oraindik. Eta inork ez du asmatu objektiboki hori gaitutako duen metodologia, inbertsio mota edo instalapen berririk. Hauk honela, gure teknikari guztiek, teoria hori ikasi dute, gure eratze-moduak, kontzeptzio tailorista horretan finkaturik daude.

Ez da munduan eredurik

Ez da munduan zentzu honetan eredutzat har genezakeen autogestiorik. Eta are gutiago estatu sozialistetan, non hauzi honi buruzko sentsibilitatea hutsaren hurrengo den. Honela, produkzio antola-mota azkarrak, zuzenak, batbatekoak, berehalakoak, topatzea, zail suertatzen da.

Inon aurkitzekotan estatu eskandinaboetan aurki dezakegu aurrerakuntzaren bat. Problema handiak dituzte arazo honetan, eta, egian esan, lortzen ari diren urratsak, arrazoi praktiko edo "konpongarri" bategatik (absentismoa gutitzeko eta...) lortzen dihardute. Gure kasuan, ordea, bilakuntza hau, kooperatiba sistimari errotik datxekon bokaziozko lorpen bat dugu.

Gure aldetik, hiru urte darazmazkigu lan honetan. Zenbait talde bildu da entsegu hauen inguruan. Hainbat esperientzia egin da, dagoeneko, eta ondorioak itxaropentsu direteke. Hala ere, oraindik ere nahiko ahulak, industri muntaketa guztiari ezarri ahal izateko bezala.

Herriaren protagonismoa

Amaitzeko, diodan, guretzat kooperatibagintza kontzeptoa, "herriaren protagonismoa ekonomia zereginetan" dela. Herriaren eta herrikoi taldeen protagonismoa, beren enpresen sorketa, abiadura, administrazio eta zuzendaritza.

Ez da kooperatibagintza problema alternatiba kosmiko bezala planteatu. Kooperatibismoa, esperientzi prozedura organiko bat dugu, histori une zehatz batetan sortua, herri jakinako batetan kokatua, nahi duela, edo hobeto esan, ez duela nahi, inbitatu soil bat izatea.

— Zenbaitek dio E.S.B. kooperatiba mugimendu barruan jaioa dela. Hemen duela bere habia, eta baita bere buruzagiak?

— Ez dut uste honetaz erantzuteko aukerakoena naizenik. Amaiak erantzungo luke hobeto. Nere erantzuna, ezin bestez, amateurra izango da.

Denetarikoa iritzi politikoa

Gauza jakina da, kooperatiba mugimendua giza-multzo plural batek osatzen duela, eta beren iritziak ere noski, denetarikoa direla. Horregatik, ez nau harritzen E.S.B.-ko jendea kooperatibetan egotea, EHAS eta LAIA-korik dagoen bezalaxe, ETA-korik ere egongo izan denez, eta bereziki euskal mugimenduak ez diretakoak egon daitezkeen bezala. Hala ere, egia ez dena, kooperatibek, erakunde gisa, E.S.B.-ren sotzean parte hartu dutela da.

Horrez gainera, ni E.S.B.-k Arrasaten egin zuen aurkepenan egon nintzen, eta mahaiko batek esan zuenez: 1-E.S.B.-k begi onez ikusten duela kooperatiba mugimendua, baina ez ez duela uste horrela ikusten duen bakarra denik. 2-E.S.B.-k ez du kooperatiban barruan inolako kontrolik plateatu, eta ezta kooperatibenganako in-

dentifikapenik ere. 3-E.S.B.-ko partaideak denetarikoa enpresa motetan daudela. 4-kooperatibisten ideologiak ere denetarikoa izan daitezkeela.

Bestalde E.S.B.-ko partaiderik gehienak kooperatibetan ote daude? Ezta ideiarik ere. Nik ez dakit E.S.B.-ren berri horrenbeste. Eta, kooperatibetako kontrola E.S.B. koen eskutan dagoen... nik ezetz esango nuke. Nik neuk dakidan neurrian, behintzat, zuzendarien artean ere denetarikoa iritzi politikoa daude.

—Eta zein litzateke indar politikorik handiena kooperatibn barruan?

Abertzaleak nagusi

— Ez da erraz erantzuten. Diktomia handi bat egin behar banu-

ke, abertzaleak nagusi direla esan beharko nuke, herri mailan nagusi diren neurri berean. Ez ahaz, kooperatiba mugimendua eta talde politiko abertzaleak autoktonoak direla, herri-baitan sortarazi direla, une eta kontesto konkretu batetan. Horregatik diot, abertzaleen presentzia erruz sentitzen dela kooperatiba munduan, kalean sentitzen den neurri berean.

Puntu honetara iritsiz gero, diodan, ene ustez talde abertzale guztiek errespetoz ikusi behar luketela kooperatibagintza, "progre" eta abertzale sentitzen diren neurrian, behintzat. Kontraesanezko gizarte honetan, kooperatibagintza dateke, agian, praktikan, herriaren autogestio esperientzia baka-

ENARA

LANTEGIA

Karbono-altzairuzkoak, aleatu eta herdoigaiztatuak, ASA, DIN eta abarren arabera egindako burnizko uztai eta burnilanzuzko tresnak, zerbitzu hauetarako: pertzagintza, nuklear-etxe, argi-etxe, gas-bide, kimia-langintza, itsasontzi, injinartza, olio-bide, petrokimia, berfindegi eta abarretarako.

Etxagintzarako erreminta eta tresnak

Herri-obra eta burnibideak

Planoen arabera egindako piezen irarketa

781843 4
Urrut: 781543 4
781849

Telex 36476 Nara-e

Zubillaga hauzoan, 12 OINATI -GIPUZKOA

rra edota ia bakarra. Galdetu beharra baitago, boterearen demokratizapenari eta gestioaren sozializapenari bagagozkie, alderdiek zer nolako alternatiba baliagarriak eskaini behar dituzten, beren programetan hainbat autogestio-mota aipatzen dutenez gero.

— Eta non geratzen da kooperatiba mugimendua sindikalismo aske baten orduan?

Fenomeno beraren prozedura desberdinak

—Bueno, nik ez dut sekula uste izan, zuzenezko sindikal zentzu baten eta kooperatiba gestioaren artean oinarritzko oposizioirik dagoenik. Fenomeno beraren bi prozedura desberdin dira, nolabait esateko, langile mugimenduaren desarroloa eta langileen emanizazioaren ondorioak.

Puntu honetaz, askatasunezko sindikalismo batetan kooperatibisten parte hartzea batpatean gertaruko litzateke. Ez ahaztu, gure kooperatibetako lan-taxuerari dagokion hainbat zertzelada, gainerako industrietako langileek eskuratzeko indutuzten lorpenetatik hartu ohi direla. Esate baterako, soldata kontuan, solidaritate politika erabakirik dugu. Beste horrenbeste lan-orduak, oporrak etab., lan-modu orokorretatik harturik ditugu. Noski, kooperatibek beren legeria berezia egiteko gauza direla, baina ez gara zentzu honetan bereizten, ez dugu "ume polit" bezala agertu nahi. Honelatsu, edozein kooperatibistak euskal sindikatu batetan parte har dezake, maila honetako lorpenak berari ere dagozkiokeenez, goiz edo berandu.

Bestalde, sindikalismo aurrerakoi batek beharko dio bere buruari galdetu, bere burruka lan-eskakizunetan finkatu beharko ote duen soil soilik, ala Herriko ekonomi arazoetan eta bere gestioan ere, norbait izan behar ote duen.

Beraz, haseran esan bezala, uste dut sindikal eta kooperatiba mugimenduak ez direla inola ere kon-

trajarriak, elkarren osagarri baidiz, herriaren ekonomi protagonismoaren bilakuntzan.

— Sortzean ez bazen ere, gaur egun, Lan Kide Aurrezkiaren inguruan elkar-turik dauden kooperatiba enpresek ekonomi indar bat osatzen dute. Indar hau presio talde bilakatu daiteke. Noren zerbitzutan?

komunitate txikien iraultza

— Galdera horren atzetik, zein politik, ekonomi edo filosofi kontzepzioaren zerbitzutan ote dagoen galdetzen bide da. Eta, neri, egia esan, galdera azkenkoiak nahiko sinplistik iruditzen zaizkit. Alderdi sozialista bat presio talde bilakatzen denean, zein gizarte mota konkreturantz abiatzen da? Zein izango da etorkizuneko gizartea? Kolektibismoa? Indibidualismoa?

Zentzu honetaz, sarri pentsatu izan dut, Frantziako iraultzak pertsona bakoitzaren askatasuna erakarri zuen bezala, oraindik orain beste iraultza bat egiteko dagoela. Hots, askatasun indibidualak gainditu eta bere pareko komunitate txikien askatasuna lortarazi. Eta komunitate txikiak aipatzean, herriak, nazioak, etniak... azal ditza-kegu.

Une honetan, bi indar nagusi kontrajarriak dira gure gizartean. Bata, radikalki kolektibista eta despertsonagarri, eta, bestea, pertsona bakoitzaren eskubidearen alde mugitzen dena. Uste dut, indibidua bere inguru-minguruan kokatzeko garai dela, naturazko komunitatea indartuz.

Sozialismoruntz

Baina galderari zuzenkiago jarraituz, gaur egun kooperatibagintza "premiak erresolbitu nahian" ari da, lehen maila batetan. Eta, presio talde bezala, Herriak berak protagonizaturiko autogestioko ekonomi desarroilo baten alde burukatuz.

Hau guzti hau nora doan? Ba, behar bada, oraingo helburu bezala, pertsona bakoitzaren errealitatea errespetatuz gainera, bere jatorrizko medioan gorpuztaraziz, komunitate hori potentziatzera.

Eta, ondorioz, zail gero neokapitalismo batera, sozialismo bateruntz aski errazago, lan-ordu eta arazoetan protagonista izaten ohi-turik dagoenak, ez baitu luzera bestelako arlotan bazterturik ego-tea ontzat emango.

deportes

**Jator jantzi
nahi baduzu**

kirolak

**Avda. España, 4
DONOSTIA**

Kooperatibismoa eta irakaskuntza

ESPERIENTZIA JAKINGARRI BAT HEZIERA ELKARTE BATEN INGURUAN

Elkarte eta erakunde orok ongi baino hobeto zaintzen du hezieraren arazoa erakunde horrek iraupenik eta jarraipenik izan dezan. Nolako gizarte moldea halako irakaskuntza legea ezagutuko dugu, irakaskuntzaren eta gizarte egituraren loturak estuak bait dira.

Irakaskuntzak ere asko dezake gizarte giroaren aldaketaren baitan, horren berri ematen digu Retegi jaunak, Arrasate bailerako heziera elkarteko buru denez kezka eta asmoz beterik dagoelarik.

"Egungo kooperatibismoaren mugimenduan eskolak eta irakaskuntzak zer ikusi haundia du — dio Retegik. Gerra ostean gure herria, Euskal Herri osoaren antzera, zatiturik eta birrindurik geratu zen. Lagun asko hilak, besteak deserriratuak, kartzelan ere bai. Egoera hartan etorkizunari begiratu behar zitzaion, herri hura batu, elkartu eta aurrera abiatzeko bidean jarri behar zen, eta horretarako jakintza eta teknika bidea aukeratu zen oinarri bezala. Eta eskolan egin zen lana gogoan hartzekoa da kooperatibaren sorrera eta hazkunde ulertzekotan".

— *Adierazi egiguzu eskolak mugimendu honekin izan duen zer ikusia.*

— Gerra bukatu berria zen eta 1943. urtean, hain eskola eta arduratsu jokatu zuen On Jose María Arizmendiarretak, eskola profesional bat sortarazi zuen. Eskola profesional bai teknika gizonak, ongi prestatutako profesionalak, sortzeko eta baita gizarte erakunde hobeagoaren baten jokatuko zukeen langilea prestatzeko. Geroztik, kapitalismoaren barruan egoera hobe baten alde lanean hasi zen hemendik irtendako langilea, baina muga hain estu zegoelarik beste lantegi molde bat sortzeri ekin zion batek. Hortik sortu zen kooperatiba mugimendua.

— *Profesional eskola berau dugu bazkide eta aldaketaren ezaggarri garbia. Unibertsitari mailako irakaskuntza saioak egiten bait dira hemen. Baina hezieraren arazoa bere zabaltasun osoan hartu nahi genuke. Hemen balako elkarte bat sortu duzuela badakigu. Baina zer da heziera elkarte hau, nork osatzen du eta zein dira bere helbururik nagusienak?*

— Lehenik diogun bailara mailan irakaskuntzaren, eta batez ere euskal hezieraren arazoari erantzun bat emateko sortu den elkar-

tea dela. Izan ere, lehenago aipatu dugu, gerra ondorenean gure herrien egoera gogorra izan da, eta geroztik etorkin asko iritsi zaigu. Bi komunitate desberdinak ikusten genituen eta hezieraren bidez bien arteko etenik eta artesirik sor ez zedin hezieraren arazoa integrazio bideetatik zuzendu behar zela eta gogor ekin genion.

— *Zeintsuk izan dira eman dituzuen pauso nagusienak?*

— Integrazioa Euskal Herrian, erdaldunak euskaldunduz egin behar zela pentsatzen genuen. Haurrak txiki txikiak ziren artean hartu eta euskaldundu behar genituela. Geroago, berriz, berandu izango zela. Eta horrela eskolaurreko haurrak esukalduntzeko plan bati ekin genion eta dagoeneko haurren (ehunetik 75), eskolaurre mailan euskaldunduz ari dira. Hemen ez dugu ikastola indartzea bakarrik nahi izan, irakaskuntza osoa nola euskaldunduko ari gara lanean. Dagoeneko ikastolekin batera San Viator ikastetxeak ere ere euskal gelak prestatzen ari dira, baita Merzedariak ere. Eta ho-

rrela, ikastolaz gain, beste zenbait ikastetxe ere gure arrastotik abiatuz doaz.

— *Baina jokabide hau Arrasate-ra bakarrik mugatu abal duzue?*

— Bailera mailako ekintza duzu. Bertan, heziera elkarte hau, Oinatik E.T.E.O., Arrasateko. Eskoriatzako, Aretxabaletako ikastolak sartuak daude, baita San Viator eta ALMEN ikastetxeak ere. Baileira osoari begira ari gara eta badugu gehiago zabaltzeko asmorik.

— *Eta ikastetxe pribatueta nolakoa pausoak eman dituzue bertan euskal gelak jarri ditzaten?*

— Ba hemen egin dizudan azalpen berbera egin diegu haiei. Hemengo heziera eta kulturak, bertakoa, euskalduna behar du izan. Ez dago egiazko hezikerarik euskaltasunaren bideetatik abiatuz izan ezik. Eta horrela hitzeginaz, eta lan eginaz, planteamendu guzti hau onartu dute.

— *Baina noren agintepean jarraitzen dute ikastetxe hauek?*

— Ez duzu nolanahiko galdera. Baina puntu honetan gure pentsa-

era ere garbi dago.

Orain, irakaskuntza dela eta, ez dago lehengo konturik. Ikastetxe pribatu batek ez du zentzurik herriaren alde jokatzekotan ez baldin bada. Herriaren alde jokatzeko duen ikastetxeak elkarjestio bat eskatzen du, hots, bai irakasleak, bai gurasoak, bai laguntzaileak sar daitezela jestio lanetan. Baztertu ezinezko printzipioa dugu hau eta ikastetxek ontzat eman dutena.

— *Jokabide honen gastuak haundiak abal dira?*

— Uste baino txikiagoak. Ikastola berriak, ikastetxe berriak egi-teak gastu haundiak eskatzen ditu. Guk euskal gela hauek diru laguntzaz gosteen kargak arindu egiten ditugu. Alderdi honetatik bidea uste baino errazagoa izan da. Eta lehenago esan dudana bezala herri osoko irakaskuntza euskaldun dadin, integrazio bat sor dadin pausu haundi bat eman degulakoan gauden, eta ez dugu uste gure bailara honetan esperientzia hau mugatu-kon denik.

— *Eskola pribatuak aipatu dituzu, baina eskola nazionalak?*

— Hemen dago gakoa. Ez gagoz eskola nazionalaz ahazturik, hauek ere gure egintza barruan sartu nahi genituzke. Baina oraingoz oztopo batzuk badaude. Jestioaren aldetik oraingoz ez dago irakasle, guraso eta herri erakundeen artean eskola hauek zuzentzerik. Eta ez dezakegu pausorik eman jestioaren elkarren arteko garantiarik gabe. Bestalde, harrigarria baldin bada ere, Udaletxeak ahalik eta erraztasun haundienak eman behar ditu, lurrak eta abar, baina Udaletxeak ez zaio eskoletako jestioan parte har dezan biderik ematen. Puntu hau ongi pentsatu beharrezkoa izango litzateke, eta arazo honetaz zenbait alkate arduratu dela ere badakigu. Irakaskuntzaren printzipio nagusi bat denez herriak jestioan parte har dezan satiazea bidezkoa da, eta hori izango dugu eskola hauek euskalduntzeko bideetako bat.

EZ

egurko-zubiola

DEPARTAMENTO COMERCIAL

APARTADO 47--URRUT. 861640--861641--ZUMAIA (GIPUZKOA)
EGUR LANETARAKO MAKINA-ERREMINTA LANTEGIA

MAKINAGINTZA PROGRAMAKETA

EGURKO, S. COOP.

B/ Esatación, s/n — ZUMAIA

— Lijagailuak

— Haizturak.

— Perfilatzaile bikoitz automatikoak.

— Eskuzko zerra bikoitzak.

— Ertz txapeatzaileak (RAIMANN etxearen baimenez).

ZUBIOLA, S. COOP.

B/ Landeta, s/n — AZPEITIA

— Era askotako zulagailuak: eskuzkoak, automatikoak eta erdi-automatikoak.

— Hornitzaileak, metatzaileak, Transferreak, ardatz-bideak.

— Film Retractil enbalatzaileak.

— Lan asko botazen duten zerra zatikatzaile automatikoak.

— Ebakitzeko erramintak.

ERA GUZTITAKO MEKANIZAZIOARAKO MAKINAGINTZA ETA MONTAKETA

eta honek ondorio bikainik eskainiko digu.

Pauso baundiak eman dituzuela ikusten dut, eta agian bide bonetatik Euskadi osoarentzat bide baliagarria zabaldu eta ireki daitekeela ere bai. Baina guzti hau ez ote asmo hutsetan geratuko?

— Egungo errealidadeak besterik erakusten du. Orain arteko lana bistan da, eta aurrera joko dugula ere bai. Hasi bi urtetako haurretatik eta unibertsitari mailataraino euskal heziera baten hildotik jokatu dugu. Dagoeneko Eskola profesionalean euskaraz lan egin dadin, 80 irakasle euskara ikasten dabilta. Dakitenak euskaraz erakusteko gai izan daitezten eta ez dakitenek, elkarriketa arruntak bederik euskaraz egin ditzaten.

Horretaz gain, hiztegi bat ere prestatzen ari gara teknika arazo hauek euskaraz erabiltzeko gai izan gaitezen. Eta diodan bezala, gure printzipioetan, ez dugu amore emango:

— Euskal heziera herri osoarentzat. Eman berri ditugun pausak eta eman asmo ditugunak adierazi dizkizut.

— Heziera gizartekoia nahi dugu, behar dugu. Hots, elkarjestio bidetatik zuzendua, ikasle bakoitzak ahalik eta urte gehienetan ikasteko egokierarik izan dezan taxutua, eta Giza formakuntza.

— Eta irakaskuntzaren barruan erlijioaren zentzua, traszendentziaren hildotik, gordeko duen irakaskuntza eskainiz.

— Eta egin bide guzti hau betetzeko behar bainbat irakasle bai abal duzue?

— Zoriturrez bilutsik gabilta gai honetan. Orain artean sortzen diren euskal irakasleak ikastolen beharra betetzeko baino ez dira izaten. Halaz ere, erantzun bat emango diogu arazo honi luzarora baino lehen. Oraingoz gehiegi zehazterik ez dagoen arren, maisu eskola bat martxan jartzera goaz.

(ciKaulxo, s. coop.

Apartado, 12 - ONDARROA
Direc. Fáb. y Ofic. Bº Olatzo s/n - BERRIATUA (Vizcaya)
TELEFONOS: 686 50 00 - 01 - 25

Productos de caucho
Kautxozko osakaia
Rubber products

KOOPERATIBAK

— *Irakaskuntza euskaltasunez eraman nahi duzuela ikusten dut. Baina inguru hauetako eskoletan jendeak ez ote dio langiletasunari uko egiten?*

— Eskola profesionala martxan dagoela urte asko da, eta gero lantegi barruan lan egingo duen jendea denez geroz, eskolan bertan lan eginaz sar ditzaten.

Lana zer den eta lantegirako presta daitezen nahi genuke. Ez dugu irakaskuntza indibidualista-

rik nahi. Herri osoa da salbatu behar dena, eta bere osotasunean salbatu beharrean gara. Eta hori bakarrik ez, Heziera Orokorrean ere bereizketa haundi bat egiten da esku lanaren eta buru lanaren artean eta sarritan esku lana bigarren mailakotzat jotzen da. Horrelakorik gerta ez dadin ikastolako haurrak ere lanbide batetan jarri nahi ditugu, esperientzia berri batzuk landu nahi ditugu, txikitandik haur langile izaten ikas dezaten. Lanaz kezkatu eta osatu be-

har dugu gure gizartea.

Bazkaltzeko ordua iritsi zaigu. Luzaz jarraituko luke Retegik bizketan, bere baitan dituen asmo eta gogarteak bitz jario bizian jaso ditzake entzuleak. Euskal Herri osoa du gogoan, eta heziera legeak eta aginduak baino berriaren osotasuna maiteago du.

Zuek ereindako haziak fruitu onuragarriak eman dezala!

MIKEL UGALDE

ORONA

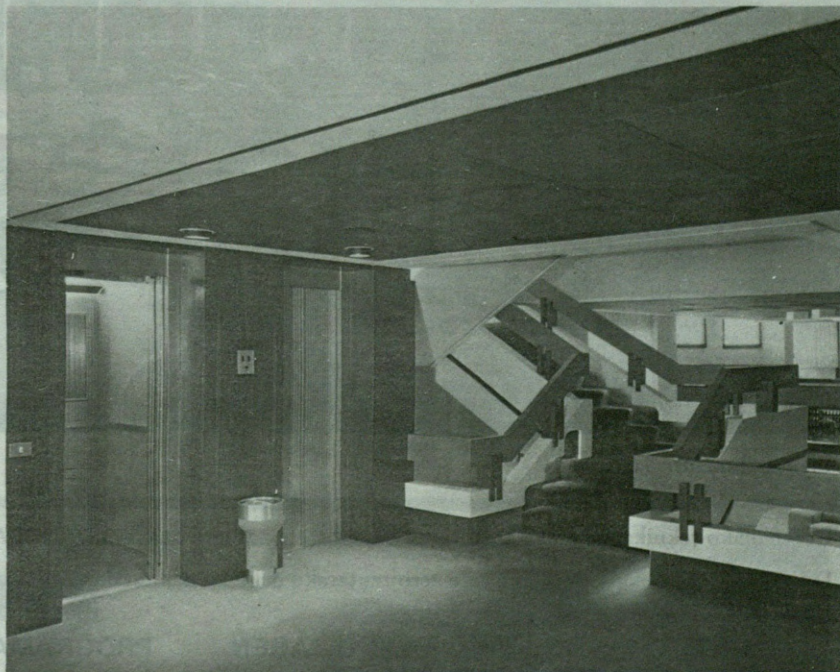
sociedad
cooperativa
industrial

LASTAOLA industrilekuan

Urrut. 551400

HERNANI

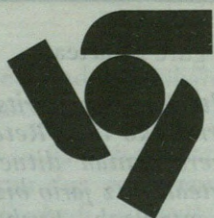
- Aszensoreak
- Jasogailuak
- Berebilkak behebarruan sartzeko arrapak.
- Auto-parkinak.
- Kaldereria.

**aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA**

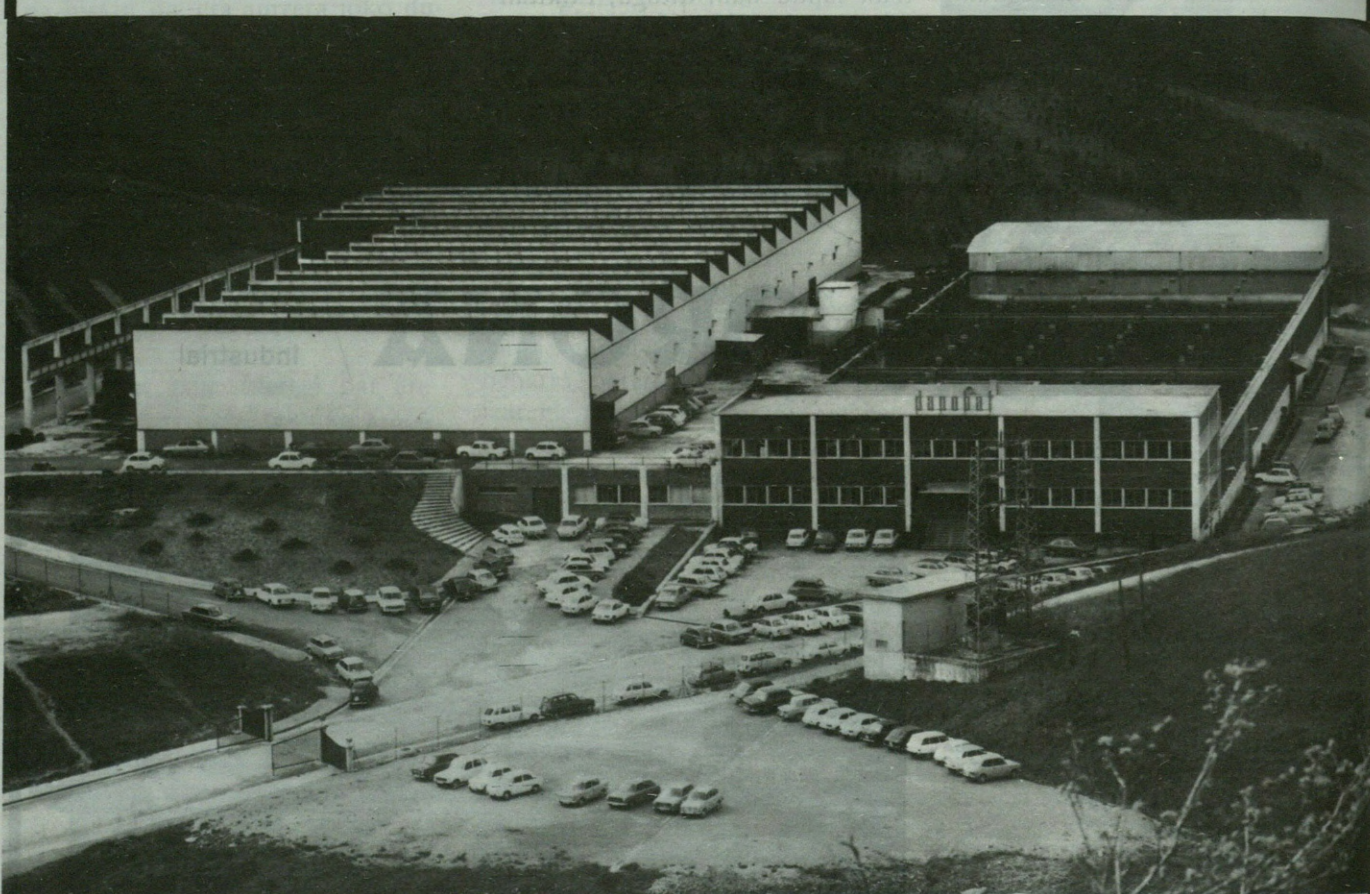
DANOBAT S.COOP.

Makina-erremintetan lehen lantegia Estadua

25 urteko eskarmentua

600 lankide

3 lantegi (Elgoibar-Deba-Azkoitia)

Elgoibarko lantegia

Goi-mailako teknika, lanerako trebetasun haundia eta kalitate ona dira DANOBAT makinaren ezaugarri.

DANOBAT-eko teknikari taldea zure zerbitzutarako dago zernahitarako.

MAKINAGINTZAREN

PROGRAMAKETA

ZUZENKETA-MAKINAK

TORNUAK

TRANSFER MAKINAK

Orokorrak.
Zilindroak.
Zeharkako haginak.
Barrukoak.
Berdinerakoak .

Leba gabeko automatikoak.
Errebolberazko torretak.
Errebolberazko torredun
kopiatzaileak.
Eskuzko tornuak.

Jirabirako eta zuzeneko transferrak.
Fresagailu bikoitz eta bereziak.
Erdiratzeko eta berfintzekoak.
Zulagailu luzeak.
Leku jakinari atxikiak.

Etxea ELGOIBARREN (Gipuzkoan)

Arriaga industrilekuan - Apartado 28 - Urrut. 740250 - Telex. 36292 DABAT-E.

AUZO-LAGUN

Arrasateko mogimenduaren barronean sortu zen, orain sei urte, AUZO-LAGUN zerbitzu kooperatiba. Emakumeen — batez ere ezkonduen — lan beharrari erantzuteko sortu ere.

Ha seran emakume asko ez baziren ere lan eske urreratzen zirenak, orain eskea gebitzen ari da 368 emankumek osatzen dute plantilla; bietatik 328 ari dira orain lanean, besteak familia izateko edo beste arrazoi batzuegatik momentuz lana utzi dutelako. Haurtzaindegian egun osoz lanean diharduten bi besterik ez dira ezkongaiak; gainontzekoak ezkonduak dira eta egun erdian aritzen dira lanean. Leniz bailerako herri guztietatik joaten dira Arrasatera.

Kooperatiba honek eskaintzen dituen zerbitzuak hauetxek dira:

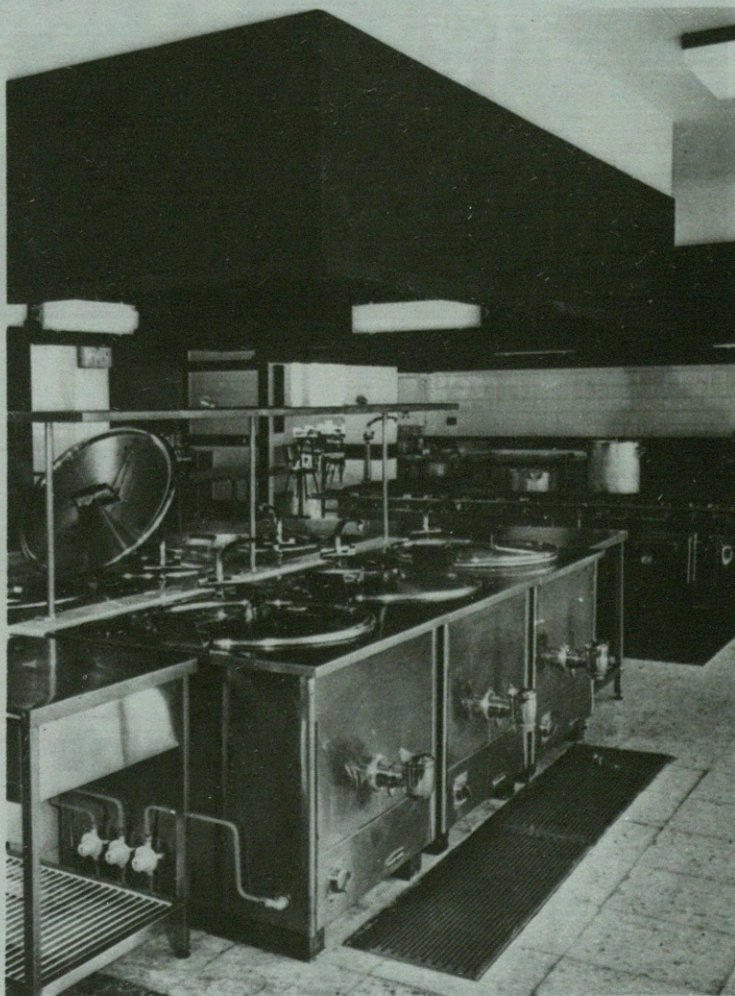
— “Ume Zaintza” haurtzaindegia. 90 haur daude hemen, urtebetetik sei urtetaraino, zortzi arduradunen zaindaritzapean. Euskaraz hitzegiten zaie erabat haurrei. Lan egiten duten emakumeen haurrak hartzen dira lehenengo eta gero, tokirik badago, besteak.

Bazkaria eguneko 80 pezeta kostatzen da eta hileko ordain-saria, autobusa bertan sarturik, 1.000 pezeta da. Diru honetaz ez dira gastu guztiak betetzen, ezta ere Ministeritzaren laguntzaz; hortik gorakoa “Obras Sociales” direlakoetatik osatzen da.

— Jantokia. 1.700 bazkari prestatzen dira egunero, bertako jantokirako, fabriketarako, azokan edo zuzenean etxetara saltzeko.

— Garbiketa Zerbitzua, batez ere fabriketara zuzendurik.

Orain lan postu gehiago sortzeko asmotan dabiltza, horretarako zerbitzuak zabalduz, ez badakite ere oraindik zein sailetara joko duten. Aldi berean, lurak erosi eta orain barreiatuak dituzten tokiak biltzekotan dira.

AMPO

ELKARTEKO LANTEGIA

Zernahi mueta galtzairu

Ez bakarrik hiru

baizik...

dozenan hamairu

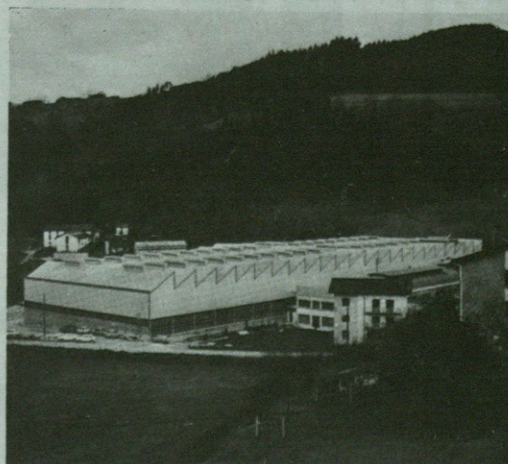
Urrutizkiñak:

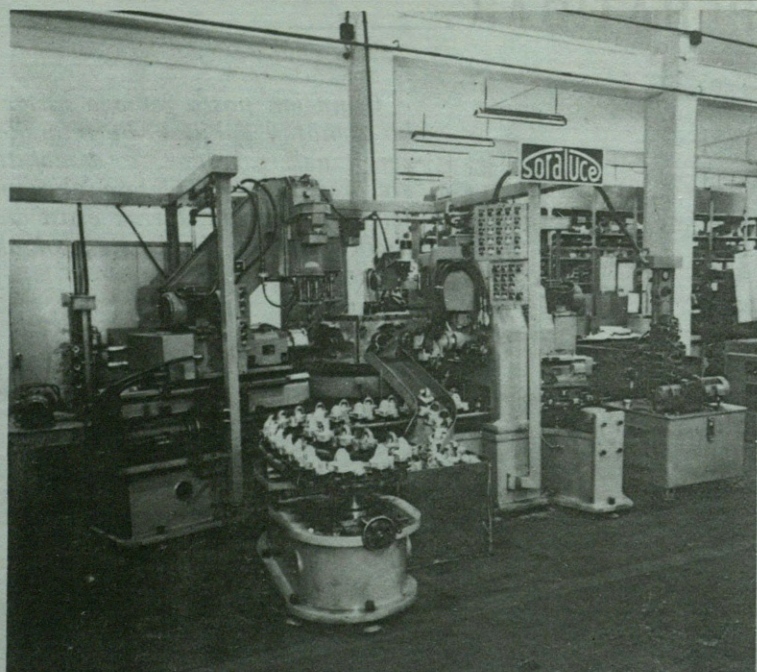
801060

801164

801354

KATEA- IDIAZABAL

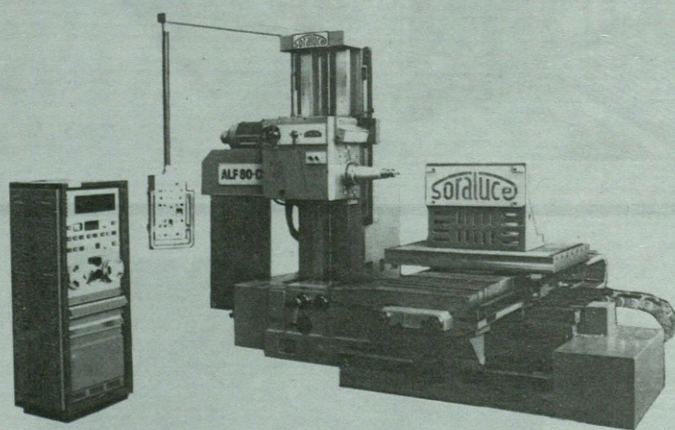
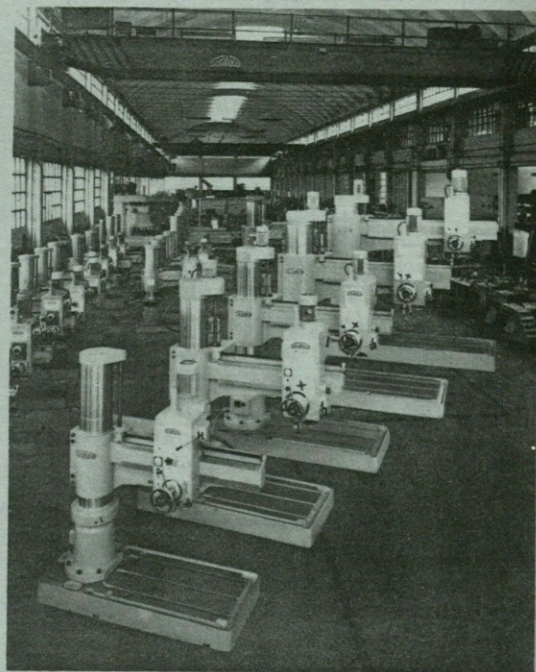
Utz gure eskuetan

zure ARAZOAK

Erantzunak asmatu

eta

sortu egiten ditugu

- Ardatz askodun goitik beherako zulagailuak
- Ardatz ugaridun zeharkako zulagailuak
- Zeharkako madrinagailuak
- 2,3,4,5 eta 6 buruko madrinagailuak
- Lekuari atxikitako makina bereziak
- Era askotako lanetarako makina bereziak
- Danborrezko makina bereziak
- Duplex fresagailuak
- Unitate bateko edo gehiagoko fresagailuak
- Zulo sakonetarako makinak
- Transferentzi lineak

soraluce

ERREMINTA - MAKINA KOOPERATIBA

APARTADO- 37 TELF. 761440- 41 - 42 - 43

IPAR ALDEAN LANTEGI KOOPERATIBAK

Azken hamabost hilabete hauetan, bi lantegi kooperatiba sortu dira ipar Euskal Herrian eta beste bi sortzeko ponduan daude.

Nola sortu dira Kooperatiba hauek ipar Euskal Herrian.

Azken hamabost urte hauetan, begirada berri batekin ikusi izan da hemen gairi Hego Euskal Herriko ekonomia eta bereziki horri industria. Bainon oroz gainera Arrasateko Kooperatibagintzari oharatu da ipar aldeko gazteria. Erran behar da haatik arras kondizione edo baldintza diferenteetan sortu direla ipar aldeko Kooperatibak.

1967an jadanik; eta gero berriz 1974 ekainean, elgar hizketa batzu izan dira Arrasateko zenbait buruzagi eta iparreko zenbait jenderen artean. Hala ta guztiz, Arrasate etsenplua, modelo izan balin bada, eta oraindik ere, hala bada, arras bere ber sortu dira ipar aldeko Kooperatibak.

Noiz hasi ziren Kooperatibismoaren lehen urratsak.

1974eko elkarriketaren ondore, uztailaren 13an eta 14an Beloken, beneditanoen etxean, hogei bat lagun gazte osatu multzo bat bildu ginen eta, bi egunez pentsaketan arizan, lantegi Kooperatiba baten sortzeko zer bide zaren honen gairi miatzen.

Handik laister, udazkenerako, muntatu zen "Partzuer" deitu batasuna. Honek negu guztian jarraitu zuen seriozki lanean "dossier" baten muntatzen Arrasaterat bialtzeko. Hau egin zen ere...

Bitarte 1975eko otsail hortan "Partzuer" topatu zen laister lanik gabe izanen ziren langile multzo batekin. Pentsatu ginuen elka

rrekin zerbait egitea. Apirilaren 22an sortu zen "COPELEC" deitu hari elektrika muntatzaileen lantegi Kooperatiba eta uztailaren hasi ginen lanean.

Nor ziren COPELEC hortako lehen langileak.

Erran bezala, jada hortan lanean ari ziren gizon gazte batzu Milafrangako bi, Larresoroko bat, Hazpandar bat, Zugarramendiko bi eta Urdazubiko bat (beraz mugaren bi aldetako langileak baziren hor) Haueri juntatu zitzaizkien Donibane Lohitzuneko desinatzale bat eta Hazparneko teknikekolako irakasle bat kudeatzaile bezala. Gero Angelun bizi zen andre gazte bat sartu zen sekretaria lana egiteko.

Nolakoak izan ziren lehen urratsak.

Berriz ere esplikatu behar dugu, eta bietan hego aldeko irakurleentzat, hemengo ekonomi giroa hego aldetik arras desberdina dela.

Laborantzak edo nekazaritzak inportantzi handia du oraindik, industri lantegiak kanpotarren eskuetan, banku guziak Parisen zentralizatuak dizu indar guztia harat deramatela. Bestalde Frantzia Estatuko merkatuak aspalditik etxe azkarren aztaparretan dira. Gure eskualdean laborantzatik aparte euskaldunen eskuetan dagoen sektore edo sail bakarra "etxagintza eta obra publikoak" deritzana da. Batzuen ustez ez du industri izena ere merezi lan mol-

KOOPERATIBAK

de honek. Dena dela, COPELEC-en saila hain xuxen obra publiko deitu sail hortan zen eta E. D.F. deitu elektrikaren monopolioa duen instituzioek haste hasetik merkatu bat ireki zion maitezuen langile talde honi. Bederatziekin (oro har) hasi zen lantegi hune gaur egun 15 lagun kondatzten ditu.

Ikusten denez beraz, arras lantegi ttikia da eta ez du honek iraultza ekonomikorik eginen, egiten duen lan sailagatik. Haatik etsenpluak beti balio ohi, eta hainitz dira COPELECra etorri diren gazteak beste kooperatiba berri batzuegiteko asmotan.

Huna beraz nola sortu zen bigarren kooperatiba.

COPELEC sortu eta laister, telefonako gizonen galde egin ziguten haientzat ere egiteko lana. Bainan

egia erran COPELECekoak ez ginen hortarat menturatzten. 1976ko Apirilaz geroztik beste talde gazte eta azkar bat lehiatu da lan hortan, eta hola sortu zaigu TELEKOP izeneko bigarren Kooperatiba joan den ekainean, Baxenabar mendi aldeko bi gazte suharrek, bai eta, hegoaldeko bi errefugiatuek. Bi Kooperatiba honek bulego berak dituzte Baiona (11, rue Bourgneuf- Tel 25-01-77) eta elkar lagunduz konduetan eta beste paper askoren egiten, bizi dira elgarrekin.

Egia erran joan den negu horretan hirugarren talde bat ere hasia ardi gazta egiten eta saltzen, Garazi alde hortan. Roquefort- ez bestalde, eta badirudi hau ere laister Kooperatiba bilakatuko dela. Gure ustez, lan sail horietan (laborantzako ekaie arramoldatzen, bai eta etxagintza eta obra publi-

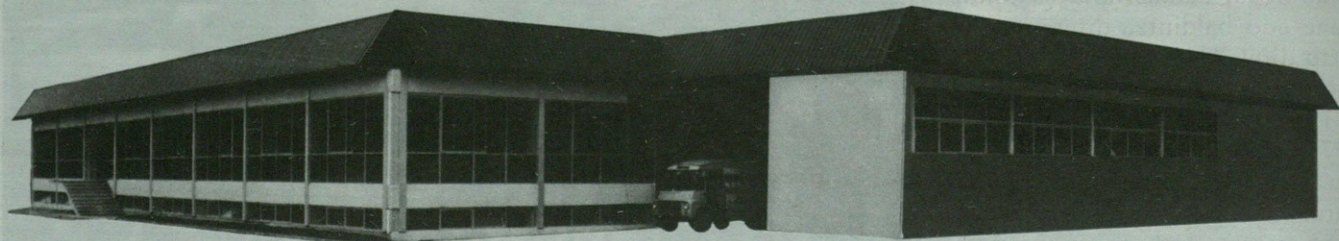
koetan) zerbait egin dezakete hemen euskaldunek, ekonomi lekeen arabera.

Zer printzipioren gainean muntatu diren lantegi horiek.

Denak "Partzuer" dira Kooperatiba horietan. Partzuer diru ekartzeko: bakoitzak 10.000 Fr. berri ekarri ditugu. Partzuer lan moldearen kudeatzeko: buruzagiak bozez hautatuak dira, bai eta lantegiaren helburuak ere.

Lan sarien diferentzia oso ttikia da 1 etik 2,5ko sari nunbait han.

Denak geroari begiratzuz bizi gara: lantoki berriak sortzeko asmorekin, lan bide berriak urratzeko, agian teknologia gehiagorekikoak, dirua metatu beharrez (erresalbuak egin) bai lantegiak berak azkartzeko, bai beste zerbaiten sortzeari buruz.

Irailaren lehenengo egunetik hasita

Oiartzungo etxe berrian ari gara.

Autopistaren oinetan: leku berria, makinaria eta lana ateratzeko era haundia jarri ditugu guztiengana hobeto hurbiltzeko.

Gure helbide berria:

litografía danona
s. coop

Salmentarako eta zabalkunderako paperak inprimatzen dira.

Polígono Ugaldetxo Teléfonos 355440-356289-354549 Oyarzun Apartado 3042 S/S.

Eta inguruko jendeak zer dioen.

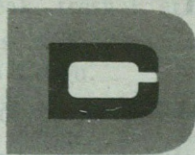
Oraindik lantegi ttipiak dira, eskualde polara huntan ez dira hainitx ezagutuak. Baina Kooperatibak direla dakien jendeak begi onez ikusten ditu. Pixka bat harriturik, ezin sinestuz behatzen ditu. Hortakotz gure ustez 3 edo 4 urte zailak ezagutuko ditu esperientzia honek. Hauek pasatu eta, gure ustez, hemengo euskal gazteriak behar luke ikusi elkarretaratuz gero, zer bait egin dezakela, berak bakarrik, nehondik etorriko ez den laguntzarik (ez eta ere Hego alde-tik esperatu gabe). Laborari gazte talde batek ere S.I.C.A. Esnia deitu kooperatiba bat badu muntaturik esnia berek bildu eta ahalaz transformatzeko asmoarekin.

Beste talde bat berriz zerbitzu-en sailean ari da zer bait muntatzen. Mekanikan ere baliteke zer egin. Lan hauek guztiek gizon deliberatuak eskatzen dituzte. Konfiantza badugu, jinen edo etorriko direla, beste biderik ez baitago.

Gure kezka da lantegi edo talde horiek denak elgarretaratu behar lukete eta noizbait Arrasateko Aurrezki Kutxaren pareko zer bait sortu, gure ekonomiaren plangintza poxi baten egiteko.

Bainan goazen, egunean egunekoari. Goiko urrats hauek behar ditugu finkatu lehenik. Ondokoak gero ikusiko ditugu.

BERTAKO

**FABRICA DE MUEBLES
DORMICOOP, S.C.I.**

Elgeta (Gipuzkoa)

Urrut. 761245 - 762696

TME

MATZ ERREKA, S. Coop.

- Torloju, tuerka, zirindola, esparrago, buloi, pernoz eta abar egiten dira.
- Piezarik berezienak eta gogorrenak egin daitezke hala nahi izanez gero.
- Materialik gogorrenak nahasiz egiten dira.

eredu S. Coop.

Har ezazu atsedan zelaian, landan eta hondartzan EREDUren errediz edo muebleekin.

Irun-Madril kamioan Urrut. 681240-41

IKAZTEGIETA (Gipuzkoa)

Gai honetaz zenbait puntu argi

EROSKI

"Kontsumoaren garrantziaz jabetzen ari gara"

Kooperatiben elkarriketa-ibilaldi honetan, kontsumoaren arazoaz mintzatu asmoz Elorriora jo dugu. EROSKIren ofizinetan ongi hartu gaituzte. Presaka egindako elkarriketa da; ihardunaldi luzeago bat eskatzen duen gaia da bestaldetik. Geure aldetik, gaiari zuzenean heldu diogu.

— Zein da kontsumo kooperatiba baten eginkizuna?

— Sarritan industriaren eta produzioaren ardatzari eman ohi zaio garrantzirik gehien. Nolako produzio erak eta bideak halako etorkizuna ikusi ohi dugu. Baina ez gaude ados pentsaera honekin. Gure iritziz salmentaren eta kontsumoaren inguruan oinarriturik dago guztia. Gauzak egiteak ez luke merezimendurik izango gero jendeak erosi eta erabiliko ez balu. Horregatik, kontsumoaren alderdiari gero eta zorrozkiago begiratzen zaio. Hontaz dugu ardurara.

— Kooperatibetan ere bai, beraz?

— Kooperatibaren alternatibaren eginkizuna motz eta erren geratuko litzateke kontsumoaren saila zainduko ez balu. Produzio kooperatibetan gauzak egin egiten dira; saltzeko orduan, sistemak erabiltzen dituen harma berdintsuak erabiltzen ditu; kontsumoaren publizitatea egin beharrean aurkitzen da; erosleari ahalik garestien saltzen saiatuko litzateke. Kooperatiba baten eginkizuna, besteak beste, konpetentzia oztopoak gainditzea baita.

— Orduan, zuek, kontsumoa landuz, ez ote zarete beste bekatu batetan erortzen ari?

Gai honetaz zenbait puntu argi eta garbi jarri nahi genuke. Gu erosleen kooperatiban ari gara lanean, baina ez dugu, besterik gabe kontsumoa ugaltzerik bilatzen. Jendeak gauzak erosi egin behar ditu, eta geure aldetik, eroste hori baliagarria izan dadin, ahalegintzen gara. Sarritan erosleak ez baitu erosten duenaz berri zehatzik jakiterik izaten. Hau garrantzi haundiko puntua da. Gauzak erosi eroste ongi dago, baina ez dadila propagandaren, publizitatearen hildotik erosten denik izan, beharrak eta kalidadeak eraginik egindako konpra izan dadila. Honek, alderdi hau zaintzeak, bere biziko aldaketak sortuko lituzke gure artean.

— Kontsumoaren antolamenduaren bidez egungo sistema hau, sistema kapitalista hau alda daitekeela uste ahal duzue?

— Ez dakit galdera hori txantxetan egiten duzun ala ez. Dena den, gai honetaz neure iritzia emango dizut. Gizarte baten sistema aldatzeko eginte mueta aldatzea bakarrik ez da aski. Gizarte

molde guztiak aldatu behar dira. Eta aldaketa horretan giza indarrak, herriak, ahalik eta gehien hartu behar du parte, bai antolamenduan eta baita kontrolean ere. Eta kapitalismoak kontsumo legea du bere ardatza. Kontsumoa urritzen hasten denean izaten dira kontuak; sortu hainbat erosten ez denean sortu ohi dira kinkarik larrienak. Kapitala bera da eroslearen indarrak gehienbat jabetzen dena. Ez da gizartearen antolamenduaren aldaketarik izango kontsumoaren aldatzen ez den artean. Aldaketa, iraultza nahi baldin baduzue, beste bide batzuetatik etorriko da, baina erosleen jokatibideak eta kontzientziak gai honetaz asko dezakeela ez ahaz.

— Orain kapitalismo honen barruan publizitateak berebiziko eragina du. Kooperatibek ere, neurri batetan, bide horretatik abiatu beste erremediorik ez dute izan gauzak saltzerakoan. Horrela, beraz, hemen aitortutakoaz ikus daitekeen, kontsumo kooperatibaren egitekoa ez litzateke merkeago saltzea bakarrik izango, kalidadea zaintzea, erosleari laguntzea izanen litzateke eginkizunik nagusienetakoa. Eta kapitalismo honen barruan guzti hau beharrezkoa da. Baina sozialismoaren barruan, nola dakusazu arazo hau?

— Sozialismoaren barruan ere arazorik nagusienak hor egongo lirateke. Lantegietan sortzen dena jendeak erosi egin beharko du; alfer alferrikakoa ezer egitea, gero ere, kontsumoaren eginkizunak aginguko du neurri haundi batetant. Produzio ondasunak langileen esku egotearekin bakarrik ez dugu esplotaziorik uxatuko, produzioaren bidez beste esplotazio muekak martxan jartzen baldin badira.

ARRASATE S.Coop.

Txapa eta azpilduretarako makika eta tresnak.
San Andres, s/n - apartado 18 Urrut. (943) 792145
Telg. TACI-Telex 36288 E

ARRASATE (Gipuzkoa)

Sozialismo baten barruan beste salmenta sistema batzuen bila jo beharko da; jendeak erosten duenaz gero eta hobeto jabetu beharko du; kalidadearen kontrola zaindu beharko da.

— Ikusten dudanez, zuek urrutira begiratzen duzue, ez zarete aurrera daitekeen sosarekin bakarrik konformatzen. Zeintzu dira, hemendik aurrerako lane-rako, dituzuen helburuak?

— EROSKI, eta ez dugu propaganda gisa esaten, kontsumoaren aldeko antolamendu bat da. Ez da gauzak merkeago saldu ditzakeen denda hutsa. Batez ere zerbitzu bat denez, zerbitzu hori jendearen eskutan utziz eta osatuz jokatu nahi dugu. Orain artean egindakoa: finkatzeari garrantzi handia ematen diogu. Horregatik kalidade kontrol ugari jarri dugu; gauzak saldu eta hor konpon ez dugu egiten. Gure erosleen etxetara bisita egiten hasiak gara, kontentu dauden ala ez, zer akats, zer alderdi on aurkitu duten ikusteko asmotan. Saldutako produktoa, iraunkorrek direnak batez ere.

muebleak, tresnak eta abar, luzarora resultadoak gogoan hartuz aztertzen ditugu.

— Elkarriketa hau luza dezakegu: ikusten dudanez, zuei zer galda hura erantzuteko prest zaudete. Azken galdera bat. Zuek ez zaudete ez Burgosen ez Burdeos, Euskal Herrian baizik. Alderdi hau gogoan hartu ahal duzue zuen antolamenduan?

— Zerorrek diqunaz bat nator. Dendan eta jendeaurrean lanean dabilen jendea, euskalduna izan dadin saiatzeko gara. Eroslearen eskubide nagusi bat bezala jotzen dugu alderdi hau; euskaldunak euskaraz hitzegiteko, informatzeko, erosteko eskubide osoa du. Jendea hartzen dugunean oso gogoan hartzen dugun gauza. Bestalde, gure dendetan bai anuntzioak bai oharra eta abar, gutxienez bi hizkuntzetan jarriak izan daitezken, lanean ari gara.

Ongi dago. Eroslearen nortasuna eta egoera gogoan hartzen duzuen neurrian erosketaren antolamendua hobegutuko duzue. Eta, Euskadin, euskal eroslearen aldeko zerbitzua euskalduna izan dadila.

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

ERREDIZA LANTEGIA

danona s. coop.

AZPEITIA (Gipuzkoa)
TEL. 812840 5 (hari)

Mueble-merkatuturik, aurreratuenetan, eza-guna da Danonaren izena, eta haren lana berdin. Azpeitiako Lasaon egin dan lanola berriak, Nazioko Mueblegintzaren aintzindaritzaz, ongi irabazia dadukala esango genduke.

— Hainbat *entrepresa tradizio- nala kooperatiben konpetentziaren kexa dira. Kooperatibek ekonomi- abantaila batzu omen dituzte, eta baita entrepresa pribatuak izan ez dituzten kreditoak ere. Horrez gainera, prezioak "bota" egin omen ditu inoiz, merkatuan sar- tzeko. Zenbaterainoko izan daite- ke zilegi konpetentzia mota hori?*

— Salaketa guzti hori, koopera- tiba mugimendua ondo ikusten ez duen sektore batek zabaldu du, eta ez da egia.

Ehuneko 6 Laguntza Ofiziala

Gobernuaren dirulaguntza ofizi- alari bagazkio, guk orain arte egin ditugun inbertsioak (inmovi- lizado fijo), hamabost mila miloi- ra iristen dira, lortu ditugun lagun- tzak bederatzirehun miloi baino izan ez direlarik, hau da, ehuneko 6 bataz beste. Haatik, Gipuzkoan, "Acción Concertada" delakoa lor- tzen duten laupabost siderurgi in- dustria handi hoiek, bederatzire- hun miloi haina eskuratzen dituz- te bakoitzak.

Gertatzen da kooperatibari ematen zaizkion diru-laguntzak zabalkunde eta oihartzun gehiago izaten dutela. Eta oihartzun hau Ministeritzara ere iritsi da. Orain- tsu, ministroaren aginduz xeheta- sun guztiak eskatu dizkirate, gai- nerako espainiar probintzietan di- ru guztiak Arrasatera, Gipuzkoa- ra, etortzen direla uste baitute. Datoak ikusi ondoren, ordea, mi- nistroak berak esan du, hemen beste inon baino lanpostu gehiago sortzen direla, eta proporzioz inon baino laguntza gutiago jaso- tzen ari garela.

Prezioak botatzen direla ere ez da egia. Esan beharrik ere ez, koo- peratibak ez direla dirua galtzeko sortuak. Mundu kapitalista bate- tan ari da, eta merkatu-ekonomia ireki batetan. Beraz, bizi egin be- har du, iraun, eta irabazpide ba- tzu lortu behar ditu lanpostu be- rriak sotzearren. Hala ere, tekno- logia aurreratuago batez prezioak murriztu ahal baditzake, hori bes- te kontu bat da.

Jose Maria Ormaetxea mintzo

Kooperatiba mugimendua Euskal ekonomiaren inguruan

Kualifikapen guti

—*Teknologia aurreratua diozu. Hala ere, orain arteko abiadari ba- gagozkio, behintzat, kooperatiba mugimendua entrepresa kapitalis- taren bekatu berean erori da: kua- lifikapen handi gabeko lanpostu- ak ugaldtu, eta inmigrazioa*

— Mugimendu guzti hau 1955 urtean sortu genuen Gasteizen, eta 1956an Arrasatera etorri gi- nen. Hogeitaka urteotan lehenean diraute sortzez geroztik beti de- fendatu izan ditugun parametroak, dela langileen defentsa, dela kolek- titibitatearen defentsa, dela Euskal Herriaren defentsa. Hala ere, hel- buruak aldatu ez badira ere, hoik lortzeko medioak eta entrepresa barruko faktore asko aldagarri di- ra, ez baitira, berez, geldirik gera daitezkeen arloak.

Zentzu honetan, guk lehenengo entpresak eraiki genituenean, ez genezakeen pentsa inmigratio pro- blemaz. Ez genuen kontutan har- tu, lanpostu berriak sortu-ala, etxagintzan ziharduen etorkin ha- inbat kooperatiba entepresetara pasatuko zenik, eta haiek etxagin- pasatuko zenik, eta haiek etxagin- tzan utziriko zuloak, beste etor- kin batzuk betekoz zutenik. Pro- blema hau, bestalde, gizalege hu- tsez aztertuz gero behintzat, ar- buiagarri ez dena.

— *Hogei urte pasatu dira, ordea.*

14.000 langile

— Bai, hogeitaka urte. Eta 1956. ur- tean hasi ginen 23 langileok 14.000 bihurtu gara gaur egun. Zi- fra honetara iritsiz gero, ohartzen gara ohartu, Euskal Herriko langi- legoaren parte handi bat garela, Gipuzkoan gehienbat, eta gure jo- kabideak herri mailan ondorioak dituenek, ezin gaitezkeela eragin hori kontutan hartu gabe jarrai, eta are gutiago Herriaren barne-

oreka, etnikoa zein antropologi- koa, arriskutan jar.

Hauk honela, oreka hori defen- datzeko, giza erlazioak ahalik eta onenak izan daitezken, eta goi tek- nologiazko eskulana lortu nahirik, iadanik burutua dugu 1980, urte- an amaitzeko den epe luzerako plangintza bat. Asmoon arauera, lau urte barru gure teknologia bertako gizonak lan dezakeen go- rena izango da, eta giza hazkuntza berriz, soziologi oreka ez bortxa- tzeko neurrikoa.

— *Gai honi jarraituz, nola labur- tuko zenuke kooperatiba mugi- menduak Euskal Herriko ekono- miaz planteaturik duen politika?*

Euskal Herriari atxikia

— Aldez aurretik esan beharra dago, Lan Kide Aurrezkiaren poli- tik ekonomia Euskal Herriari mu- gaturik zaiola. Orain arte, gure espe- rientzia Gipuzkoan hedatu da ba- tipat; inbertsioetako ehuneko 72 Gipuzkoan egin dira, ehuneko 19 Bizkaian, eta gainerako ehuneko 9 Araba eta Nafarroan.

Hemendik aurrera gure politika Euskal Herriko lurraldeen arteko oreka lortzeko begira burutuko da, eskualde behartsuenak landuz, Nafarroa eta Araban gehienik. Ho- rrez gainera, hiriburuetan dugun presentzia gehitu beharra dugu, urria baita. Gure plangintza indus- tri entrepresa berriak muntatzean oinarrituko da lehenik, entrepresa inguruko hazkuntzaren motor gi- sa suertatzen denez gero.

Gainera, nekazari industria, etxagintzak, elebiko irakaskuntz- kooperatibak, zerbitzu mailako erakundeak eta beste ditugu gogo-

tan. Bai eta, azkenik, astiari buruz ere, lanorduetatik aparteko denborari buruz alegia, zerbait egin nahi genuke.

— *Gorago edota sakonago begiratzuz, ordea, Euskal Herriarekiko problematika osoari buruzko plan orokorrik ez ote?*

Politik aldakuntzen arauera

— Euskal Herriaren problematika aztertzean, eta Lan Kide Aurrezkiak izan dezakeen eragina aipatu, nabari da planteamendu honek erantzun desberdina izango lukeela baldin galdera orain dela hogeitaz urte egin izan balitz, gaur egiten baldin bada, edota bost urte barru egingo bada. Zeren, guztiok espero baitugu, politik egoterra aldatuko dela, eta aldagetak berak Lan Kide Aurrezkiaren jokabide guztiz desberdina erakarriko duela.

Edozein ekonomia zein giza ekintzaren barne-egiturari, politik planteamendu bat suma daiteke. Beraz, politik instalapen desberdin batetan, autonomi errejimen baten inguruan zein autogestiozko erakunde bizkorrago batzuen ondorioz, Lan Kide Aurrezkiak orain arte azaldu ez duen bezalako konportamendu guztiz desberdina agertaraz dezake.

Hitz batez esanaz, Lan Kide Aurrezkiaren noizbaiteko planteamendu berrien ardatza, euskal autogobernu edo foralitate baten ondorioz izango litzateke posible. Artean, lehen esandako plangitza da gaur balio duena, entrepresa dinamika bat landuz eta euskal eremurik behartsuenei ekinez.

— *Euskal Herriko eremurik behartsuenak aipatu dituzu. Eta Ipar Euskal Herria?*

— Bai... jende askok galdetzen dit hori, eta, egia esan, ez dut jakiten zer esan... ez da erraz. Sarri aipatu izan dugu ipar Euskal Herria gure batzarreetan ere. Hainbat oztopo bada. Aldez aurretik erakunde problema dugu, hura hemengo hau ez bezalako beste estatu bat baita. Iharduteko orduan bi estatu izatea, batetik eta kooperatibalegeria desberdina izatea bestetik. Eta honekin ez nuke nahi atxakia errazik azaldu, eta gero gutiago azken erabakirik eskaini. Soluzio bila ihardun behar genuke, agian... baina hego aldean ere horrenbeste zeregin dugularik! Besterik litza-

teke baldin hemengo problemak gauditurik bagenu. Dena den, ez da ahazturik edota bazterturik dugun arazoa.

— *Zer esan Hego Euskal Herriko deskapitalizazioaz?*

— Datoci bagazozkie, egia da azken urteotan espainiar estutuko rejio batzuetan inbertsio azelerapena Euskal Herrian baino handiago izan dela. Arrazoiak? Bi eratakoak izan daitezke: kointurakal eta estrukturalak.

Inbertitzeko gogorik ez

Lehenengo motakoari buruz, ezin uka azken hiru urteotako egoera larria. Azken puntu honek ere zer ikusi haundia du inbertitzeko orduan, honelakoetan ilusio eta baikortasun askobehar baita.

Arazoi estrukturaleri bagazozkie, berriz, kontutan hartu behar da beste rejio batzuek Euskal Herria baino maila beheago batetan daudela, eta hutsetik hasten denaren azelerapena beti dela proportzioz goian dagoenarena baino azkarragoa. Nolabait esateko, Alemanian autopistaz ibiltzearen gehitzea ehuneko 2 izan zen iaz, Euskal Herrian, Bilbotik Behobiarakoan, ehuneko 24 gehitu den artean.

Euskal komunitatea inbertitzen ari

Baina kooperatibagintzari dagokionez, iaz 3.600 miloi peseta inbertitu genuela esan nahi nuke, eta aurreko 3.000 miloira iritsiko garela uste dut, zerbait gutiago, beraz. Dena den, kooperatiben inbertsioak bestelako entpresenak baino goragotik airtuko direla uste dut. Eta ez finantziabide gehiago dugulako bakarrik, politika bezala erabaki dugulako baizik, eta herriak beharrezko ekonomi medioak eskaintzen dizkigulako. Izan ere, urtero, Lan Kide Aurrezkiaren pasiboa 4.000 miloiz gehitzen duen komunitate bat badago eta atzetik datorkigun bultzakadak behartzen gaitu inbertitzera, komunitate horren onetan.

— *Deskapitalizazioaren hauzia apur bat gehiago zehaztu nahirik. Euskal Herria posizioak galtzen ari da ala ez?*

— Gai honetaz bada hor zehar

ideia bat aski zabaldua. Jendea betiko leloa errepikatzen ari da, eta nik, egia esan, ez dut horren erraz sinesten, hots, Espainiar Estatuak, Euskal Herriarekikoak izan behar luketen inbertsioak beste area batzutara bideratzen diharduela.

Nik ez dut esaten hori egia ez denik, baina ez nuke gutiespeneko zentzuz erabili nahi, eta are gutiago demagogikoz. Uste dut, Euskal Herrian lehen baino gutiago inbertitzen bada, orain arteko autarkian nahi haina inbertitu duen oligarkia zezenari adarrak ikusten hasi delako dela. Europar merkatua gero eta hurbilago ikusten denean, konpetentzia zaila, ez dela horren erosoia entpresari izatea, eta baita ETA-ren mehatxuak gainean ere, ba... inbertsioak gutitzera datoz. Bestalde, Gobernuaren estatu barruko eskualdeen arteko desberdintasunak gutitzea politik praktikatzeko ari da, eta banketxeetatik biltzen dituen errekursoak eremu behartsuagotara barreiatzen hasia.

Ez ote gara euskaldunak gauza?

Euskal Herriko inbertsioak gutitzea boterearen erabakiagatik bakarrik dela esatea demagogia iruditzen zait. Zeren kooperatibek inbertitzen baitugu — aurreko mila lanpostu berri sortuko ditugu — eta inork ez digu kontrakorik esaten. Zergatik ez dute besteek beste honenbeste egiten? Nork bere arrazoiak izango ditu, baina atxakia bezala beti estatuari errua botatzea... hori guzti hori ipuina da!

Euskal Herrian bederatzi aurrezki kutxa daude, eta bospasei banku ez nolanahikoak.

Guztiok elkartuko bagina, ez ote ginateke aski eta nahiko Euskal Herriko problemak konpontzeko? Non dira euskaldunak, beti goitik etorri behar duen soluzioaren zain egon gabe? Ez ote gara guztion artean beharrezko finantziabideak lortzeko? Botere zentralari errua erantziz, geure problema konpontzen al dugu? Hauzia hor da, eta soluzioa, neurri handi batetan gure eskutik. Eta ez arrazoi eta interese ekonomikoengatik bakarrik, bai eta politikoengatik ere.

— **Ondorioz, nola ikusten duzu euskal entrepresaren etorkizuna?**

— Euskal enpresa, oro har, planifikapen oso baten premian dago. Enpresa berrien hazkuntzan nabaritzen den anarkia, nor bere aldetik sakabantuz egiten ari diren alferrikako ahaleginak, entrepresen kokatzearen desegokitasuna, erakartzen ari garen ekologia desoreka, Herrian jaiotzen den gizakumea eta egiten ari garen enpresa motaren ARTEKO deslortura... horra, entrepresariei nahita ez leporatu behar dizkiguten hobenak. Edozein era, molde, tanke-
ra eta planteamendutako entrepresak egiten ari gara, non, noiz eta zertarako pentsatzeka.

Bertakoari dagokiokeen enpresa mota

Haatik, hemen sortu behar den entrepresak homogeneousa izan behar du, eta bertako gizonari dagokiokeena, neurri gabeko inmigrazioa erakarri beharrean. Dagoena euskal entrepresak egin behar duena zera da, hots, gurea bezalako herri bati dagokion enpresa

mota aztertu, teknologia era, prezio maila, lanpostu bakoitzeko inbertsio maila, jakintza maila eta bestelako datoak ezagutu, euskal entpresak nola izan behar duen hildoa markatuz.

Ekologi oreka alferrik galtzen duten entpresak egiten baditugu, eta peoitza behar duten eratakõa, ondorioak ezin kaltegarriagoak izan daitezke, ekologi desoreka bera baino askoz ere larriago giza-desoreka suertatuko delarik. Gauzak orain arte bezala jarraitzen badute, denbora guti barru profesional eskoletatik ateratzen diren teknikariek kanpora joan beharko dute, kanpoko kualifikapen gutiko eskulana, ordea, hona etorri.

Honegatik, bildur gabe esan behar da, euskal entpresari batek eremu handiak behar baldin baditu, eta kualifikapen gutiko eskulana enpresa bera eraman beharko duela status hori gertatzen den tokira, eta ez, ordea, hango gizonak hona ekarri, zeren azken batean, etorkinak ere askoz ere zentratuagoak daude beren sorterrian eta beren pentsamoldeko gizartean.

Lau urte barru

20.000 langile

— **Problematika guzti hau entpresari izateko gogo guti sumatzen den garaian ez ote da suertatzen ari?**

— Enpresa-gizonak ez da Euskal Herrian falta izan. Hemen-dik kanpora egin diren Desarrolo Poloetan ez da, egia esan, arrakasta handirik nabarmentzen. Dirua eraman daiteke, baina ez, ordea, gizona. Inon entpresari bokaziorik izan bada, hemen izan da. Inon hazkuntza borondaterik izan bada, hemen izan da. Eta inon entpresarekiko integrazioa posible bada, hemen da, kooperatibak lekuko.

Orain arte entpresari onak izan direnei jarrai dezatela eskatuko nieke, eta jarraitzeko gogorik ez dutenei, ez dezatela gazteen iluziorik oztopatu eta posibilitaterik moztu. Aurrera jarraitu behar dugu. Eta ez naiz baikorra, baina 1980. urtean 20.000 langile izango gara kooperatiba mugimendu barruan. Pausuz pausu nork bere saila landu behar du.

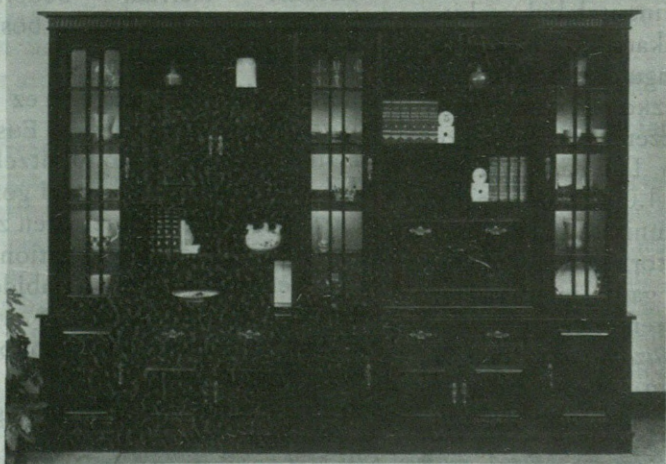
EOPM

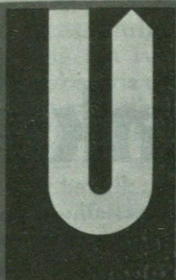
**LANGILEEN
KOOPERATIBA
ELKARTEA**

LIBURUTEGI BERRIETAN IAIOA

B/ Landeta, s/n Urrut. 812940 (3 hari)

AZPEITIA (Gipuzkoa)

Ularco

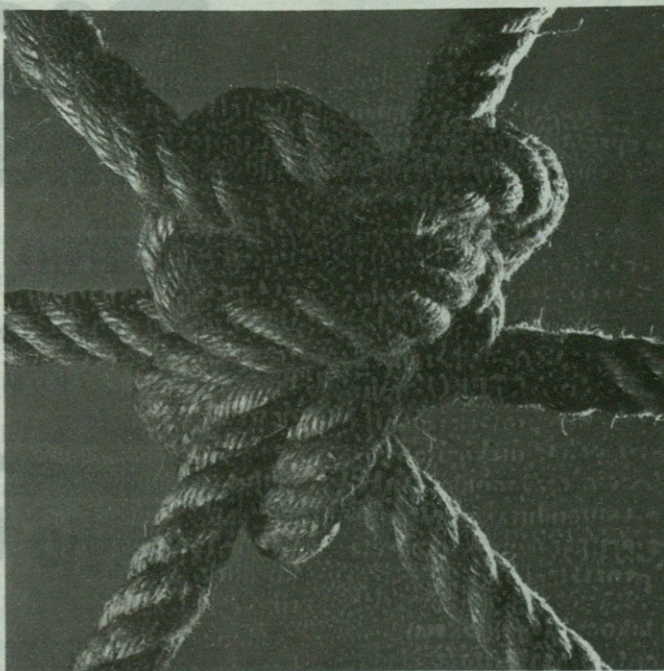
Barrio San Andrés, s/n
Mondragón (Guipúzcoa) - España - Spain

67

79 19 45

Telex 36288 ULARC E

Lanerako eta elkar-
ko gogo haundi batek
bultzata mugak gaindi-
tu dituen herri baten
fruitu da.

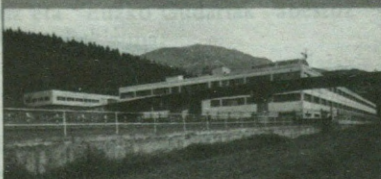
ULARCO kooperati-
ba elkarteez eta lantegi
berri modernoak sor-
tzeko amets ez osatua
da.

EDERLAN

FAGOR ELECTROTECNICA

COPREC

ARRASATE

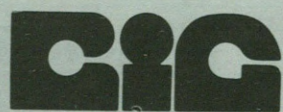
FAGOR INDUSTRIAL

ULGOR

ULGOR 1986

Gipuzkoako Industri Bankua

Euskal Herriaren zerbitzutan

BAZKIDE DIRUKETA 700 MILOI PEZTAKOA (EHUNEKO 50 BILDUA)

GORDEKINAK.....730 MILOI PEZTA

Banku bereko akzio bihur daitezkeen

LEHEN BONOAK
ZABALDUKO DIRA
%9an

B. de E.-ren baimenez - n/ 11395/1

gin ziren kaleetan. Detenituak ere izan behar ba omen dira.

Goiherri guztian, Aristrainen lantegi-ak bakarrik egin zen lana. Esaten zen 10.000 pezetatako saria eskaini ote zuen egun horretan grebarik ez egitearren. (Zurumurrutau hau konfirmatu gabe Astelehenean lantegi barrua eta inguruak guardizibilez beterik zeuden.

Igandeko manifestazioaren ondoren kalean geratu ziren ikurriña eta pankarta guztiak jaso zituzten guardiazibilek. Kuartelean guardizibil batek esana: "Todavía tiene que morir mucha gente por este trajo viejo" (Ikurriñagatik).

Hau idazten ari garen mementuan, (astearte goizean), Goiherriko lantegi gehienak geldirik dira eta Beasain eta Ordiziko kaleetan guardiazibilak dabil-tza.

Donostia

Donostia erabat geratu zen. Herri Irratiak eta "Radio San Sebastián"ek lu-to eguna egin zuten. Taxistek ere jai hartu zuten. Dendak, okindegiak, taber-nek, kafetegiek, kioskoek eta abar luze batek hertsu egin zuten.

Otaegi eta Txiki-ren meza Buen Pas-tor-en edo Santa Marían izanen zen zu-rumurrutau zabaldu zen. Buen Pastor-en, eliza bete jende bildu zen, 8etako meza entzutera. Bertako apaizei inork ez zien nonbait Otaegiren eta Txikiren aldeko mezarik enkargatu. Jendearen eta apaiz-en artean eztabaida gogorra sortu zen hori zela eta. Azkenean, onartu zuten apaizek, bi Horien alde ere meza ematea eta Makazaga erretore-ordekoak eta A-ranberri eman zuten. Meza kantatua izan zen eta Ebanjeliotik aurrera euska-raz gainera. Amnistiaren aldeko agiri bat irakurri eta "Euzko Gudariak" abestuz amaitu zen elizkizuna.

Zortziak hoge guttiagorako polizia-z inguratutik zegoen eliza eta jendeari ez zioten barrura sartzen uzten. Irteerako-an, sailean, jarraitu zuen kaleetan barre-na jendeak. Nahiko borroka gogorak i-zan ziren poliziaren eta jendearen arte-an: barrikadak, tiroak eta abar. Aveni-dan, Bulbarren, Iturrino, etxaide eta Fuenterrabia kaleetan izan ziren zalapar-tarik handienak; Egan eta Gros-en ere, korrika saioak izan ziren behin eta be-rriz. Kale askotan, ez atzera eta ez au-rreara, geratu zen zirkulazioa, berebil ze-harkatuz itxi bait zituzten kaleak.

Azkoitia

Astelehenean manifestazio izan zen eta beste tokietan bezala tiroak eta egu-rra ltaz. Neska bat egiazko balaz zauritu zuten. Alkatearen botikak mehatxu bat jasan du. Dirudienez eskuindarrek bon-ba bat jarri diote. Asteartez lantegiek grebari heutsi diote.

Getaria

Eguerdian manifestazioa, herri guzti-ak hartu zuen parte. Eroritako ema-kume bati laguntzera joan zen mutila ti-roz zauritu zuten. Herriko lantegiak ere, bere ateak hertsirik ukan zituen.

Orexa

Baserritarrek ez zuten lanik egin.

*** ** *

BIZKAIA

Hibaizabalen bi alderdiak geraturik. Bilbon, Rekaldeberri, Deusto, Alderdi Zaharra eta abar hertsirik. Pozas-ko ta-bernak ere berdin.

Durango aldea ere erabat geldirik.

Basauri

Enzerrona 91 pertsonatokia. Hala ere ez zen polizia-rik elizara sartu. Kan-pantorrean ikurriña. Oraindik ez dute kentzerik izan. Igandean martxa bat; le-hendabizi kartzelara joan zen baina gero ezetz erabagi zen, "antidisturbios" guardiazibilak han zeudelako. "Antidis-turbios"ekoen aurrean "Euzko Gudari-ak" kantatu eta dehiadarrak ere egin zi-ren, baina polizia geldirik egon zen az-kenerarte. Batzuren iritziz, baziren han 2.000 inguru lagun. Ordubete iraun zuen martxa honek.

Zornotza

250 lagun sartu ziren elizan. Proam-nistiakoak bilera egiten ari ziren tokia, Capitan Hidalgo eta bere mutilek ingu-ratu zuten eta ateratzen ziren lehen lau-ak erresponsible egin nahi zituzten. Bai-na bitartean herriko jendea bildu zen eta Hidalgok ez zuen inor arrapatu ahal

oOo

Barakaldon, Erandion, Sestaon, Ger-nikan eta abarretan, batzarre eta mani-festazioak, poliziak uzten zuen neurrian. Elorrioren borroka poliziak eta herritarren artean.

Santurtziko portuan barrikadak.

Lekeition eguerdian, manifestazioa izan zen alkatearen dimisioa eskatuz beste gauza batzuren artean. (IKus zen-baki honetan bertan Lekeitiori buruzko lana.). Manifestazioa bukatu ondoren 5 "jeep" agertu ziren.

NAFARROA

Iruña

Ostiralean, "Sindicatos"etan, Metal-gintzako ordezkarien bilera bat izan zen: astelehenean greba egitea erabaki zen; argazki ofizialak kendu eta Txikire-na eta ikurriña ipini ziren. Gero "Euz-ko gudariak" eta "Internazionala" kan-tatu ziren.

Donostiako kalea butsik eguerdian

Otaegiren etxea

egin ziren. "Imenasan ikurriña eta pankarta. El panplonica eta Super Ser-en ere ikurriñak. Inguru horretan (Zaragozako bidean zirkulazioa moztu zen. Super Ser-en grisak sartu eta bertan zeuden guztieei egurra eman zieten. Astelehenean esnerik ez zen izan eta ogia goizeko lehen txandan bakarrik gero ez. Erdi alde guztia grises beterik zegoen batez ere toki berezietan "Sindikatatot, Tres Reyes...")

Iluntzeko zortziterditan elizkizuna katedralean; jende asko kanpoan gelditu behar izan zuen tokirik gabe. Meza-ren bukaeran kartzelatik irten berria den batek Txikiren azken gutuna irakurri zuen; "Euzko gudariak" abestu zen.

Bitartean kanpoan oihuak entzuten ziren; polizia han zegoen, egurra eman ez. Beraz irteeran iskanbila haundiak: tiroak, gasak... pankartak, ikurriñak eta abar ugari izan ziren.

Tudelan elizkizuna eta manifestazioa; Lizarran elizkizuna eta "jeep" ugari.

ARABA

Gasteiz

Lantegi haundienak itxita: Megasa, Forjas Alavesas, Aranzabal, Egasa, Areitio, Clabenor, Gabilondo... Dendak erdiska itxita eskoletan umeak urriago, ikastolan erdiak baino gutxiago. Lepoan zapi gorria duten polizia asko, guardia-zibilak ere bai. Behar balitz edo Mirandan beste mordobat pilatuta.

San Migel elizan jendea sartuta. Urte mugako meza. Ikurriña kanpantorrean. Pankarta haundi bat ere bai.

Iluntzeko zortziretan manifestazioa, 2.000 lagun gutxi gora behera. Barrikadak, kaleak moztuta. Bartzelonako matrikula zuen autobus normal batetan ibili ziren gris mordo bat.

Laudio, Alegria, Agurain, Araia, Amurrio... erabat geldituta. Azken herri horretan manifestazioa ere egin zen.

LAPURDI

Baiona

Arratsaldeko zazpiretan manifestazioa: San Andres enparantzatik Subprefekturara, Esapiniako kontzulu onduan. Subpre. Poliziaz josita. Ikurriñak, pankartak: GORA EUZKADI ASKATUTA ETA SOZIALISTA. C.R.E.S.-ren konpanti batek Baionatik Biarritzeko bidea moztu eta ez zuten pasatzen uzten, orduerdi batez. Bostheun pertsona.

Denetako berri emateko lekuri eta betarik gabe geratu gara. Irailaren 27ko buelga orokorra borbila izan da Euzkal Herri osoan.

Erantzun bete bete eman du herriak arrantzaleak lehorrean geratu ziren, esnerik eta ogirik gabe geratu zen jendea leku askotan, esnerik atera ez zuten baserritarak ere izan ziren, dendak, lantegiak, kioskoak tabernak eta abar itxita egon ziren. Elizkizunak, batzarreak, manifestazioak, borrokak eta abar geratu ziren herri gebienetan. Hildakorik ez da izan. Baina zauritutakorik eta deteniturik bai ordea. Suzko armaz zauritutako bakarra Azkoitia izan zen, dirudienez. Aspaldian Euskalerriak ezagutu duen borroka egun gogoenetakoa izan zen.

Baina borroka ez da geratu, soka luzea dakar atzetik. Goiberri eta Azkoitia geraturik zeuden burrengo egunean. Eskuindarrak ere ez daude lo: Azkoitiako alkateari botika txikitu zioten bonbaz; Arrasaten, berriz, ikastola suntsitu zuten.

Larunbatean 53 pertsona (preso eta atzerriratu izanak, sendiartekoak, lantegietatik botatakoak, etabar) sartu ziren Udaletxean, arratsaldeko seiak aldera.

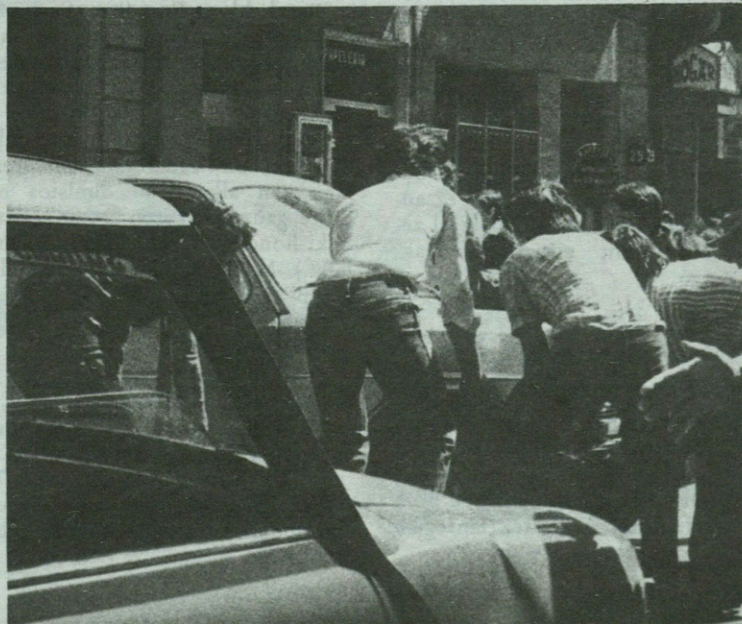
Agiri bat zabaldu zitzaizen komunikabideei, ekintza horren jomugak azalduz: amnistia orokorra, orain urtebeteko hilketan oroitzapena, eta karteletan gose greban daudenekin bat egitea. Pankarta gorri haundi bat, erdian ikurriña zuela eta lehen esandako helburu hoiek azaltzen zituena, ipini zuten. Gobernadoreak pankarta hori kentzeko agindu zuen, baina han jarraitu zuen.

Zortzi terdietatik eta goialdeko ordu-biak arte, Alderdi Zaharrean iskanbilak izan ziren: mitinak, pankartak, ikurriñak... (bat katedralean) "Antidisturbios"ekoek tabernetara sartu eta jendea atera arazi zuten; tiroak, egurra, detentatuak...ohi den bezala.

Igandean, Udaletxe aurrean, milaka pertsona bildu ziren. Hogeitasei urtez kartzelan egon den gizon batek Udaletxean itxitakoen agiria irakurri zuen; pankarta lehen aipatu jendeari bota zitzaion Udaletxeko balkoitik. Baziren pankartak, bandera gorriak, ikurriña, etabar ere. "Plaza del Castillo"ra iristean, egurra, gomazko balak, gasak ... Iskanbilak arratsaldeko hirurak arte iraun zuten. Detentatuak ere izan ziren.

Iluntzeko zortziretatik gaueko hamarrak alderarte, manifestazio hastapen asko. Aipatu beharrezkoa, nola botatzen zituzten gomazko balak balkoiara, hoietatik jendeak eraso egiten bai zien poliziei.

Astelehenean Iruñalde guztia eta hainbat herri (Huarte, Tafalla, Vera ingurua Altsasu ingurua...) erabat gelditirik. Alderdi Zaharrean tabernak itxi

EUSKARAREN ALDEKO MANIFESTAZIOA, DEBEKATUA

Gipuzkoako Gobernadore Zibilak ukatu egin du urriaren 2an. Donostian, euskara irakaskuntzan eta gizartearen hainbat arlotan sartzearen alde egin nahi zen manifestazioa. Arrazoiak: "... das las circunstancias de tensión que momentáneamente atraviesa la Provincia, susceptibles de incrementarse en sumo grado, a la vista de los acontecimientos próximos, de carácter sociolaboral, anunciados a través de la propaganda ilegal vertida por distintas organizaciones clandestinas, hasta el punto que como consecuencia de ello, no obstante la buena disposición de la organización, pudiera producirse la comisión de hechos delictivos así como perturbaciones, susceptibles de alterar el orden público y la pacífica convivencia ciudadana he acordado... no autorizar por el momento la manifestación solicitada".

Elebitasunaren aldeko komixioak proposaturik, ondoko erakundeek — eskatu zuten baimena, euskaraz eta erdaraz gainera: Lanbidearteko Elkartek — Beren ordezkarien bidez —.

Jakin argitalpenak, profesionalen sei Kolegio Ofizialek, Zientzi Enpresarialetan, Lizentziatuen Elkartek, Liburuzaileen Elkartek, ELKARTE (dendarien asoziazioak); Berriak, Garaia, Goiz Argi eta Zeruko Argia aldikariek; Donostiako eta inguruetako zortzi Hauzo Elkartek eta bi Guraso Elkartek.

Oraindik hamar egun inguru dute hauek Gobernazioko Ministroari errecurso bat egiteko.

Hurrengo batean, Elebitasunaren aldeko komixio honen berri emengo dugu.

INFORMAZIO ETA TURISMOKO JAUNARI GUTUN IREKIA

Gipuzkoako Irrati eta Telebistako Profesionalen Sindikatu-Taldearen Probin-tzi Batzordeak, honako agiri hau egiten du bildu guztien baitzarekin, 1976ko irailaren 15ean eraturiko bilkura berezi honetan:

- 1.— Azken egun hauetako gertakizun triste eta oroigarrietan, Ordena Publikoaren idarrak azaldu duten neurri gabeko eta injustiziazko ekintza gaitzetsiz eta arbuiatuz, Gipuzkoako sozial erakunde desberdinek agertu dituzte ekintza eta agiriakin bat egiten dugu.
- 2.— Ofizialki ere hasia den Demokratizazio bilakabide honetan komunika-bideek duten betebeharra kontuan hartuz, eta irekia izan nahi duen egitura batean Irratia eta Telebista bi informazio bide funtsezkoak direla gogoratuz, azken hamabost egunetan izandako gertakizun tra-jikoei buruz Irrati eta Telebista ofizialek egin dituzten omisio, oker-tze eta manipulazioekin ez gaudela batere ados adierazten dugu. Jo-kabide honekin, Gobernuak Lehendakariak komunikabide berbere-tatik Irailaren 10ean adierazi zuen demokrazi sena iraindu dute goi-tik behera.
- 3.— Berri ematerakoan emisora ezofizialek jasaten duten araudi-desko-herentzia salatzen dugu gogoriki. Izan ere 1939ko urriaren 6an hartu-tako erabakiek Espainiako Irrati Nazionalari bakarrik uzten dio era guztietako albisteak ematen, eta 1966ko urriaren 21eko erabakiek espezializatu mota berriak eskaintzeko ahalmena uzten die emisora ezofizialei, hala nola kirolak, antzerki albisteak eta abar. Eta noski, horrela, mugatuak arkitzen dira emisora ezofizialak bere informazio ahalbideetan.
- 4.— Gobernuako Lehendakariari eta Informazio eta Turismo Ministerio-ari zuzenki, 1939an eginiko gai hauei buruzko legediaren deuzetaz-teea eskatzen diegu, eta ahalik eta laburren oinarritzko demokrazi in-formatibo batekin ados datozen arau berriak ezar ditzatela; honela, nahiz eta ofizial ikuspunduarekin bat ez etorri, ekintzak gertatzen direneko, legez erakitako edozein komunikabideren jendeari berri emateko ahalbideak erraz daitezten.

Donostian, 1976ko irailaren 15ean.

HERNANIN DETENITUAK

Jose Luis Goikoetxea, Jose Manuel Errazkin, Kornelio Arregi, Maritxu Gabilondo eta Isabel (abizenik ez dugu ja-kin ahal izan) Martutenen aurkitzen di-ra, komandantzikotik pasa ondoren. He-men denak zigortuak izan ziren, "bañe-ra" eta abarren bidez, batez ere emaku-mezkoak. Mutil baten senditarrek medi-kuaren zertifikadu bat eraman zuten kuartelera, zerbaite egiten bazioten, zer ondoren izan zezakeen osasunean adie-raziz. Polizikoez ez zuten onartu zertifi-kadu hori, eta nota bat hartzera mugat-u ziren. Mutila beste guztiak bezalaxe erabili dute.

Jakina denez, Andoaingo alkateare-naren ondoren izan ziren detenituak ho-noko hauek, eta askataak izan diren bes-te batzuk, baina jendeak ez du garbi ikus-ten horrekin zerikusirik dutenik.

ANDOAINGO LANGILEAK AMNISTIAREN ALDE

CENIA PINGONEko 55 langilek eta KRAFFTeko 62k izenpeturik, honoko agiria jaso dugu:

Gobernuak eman duen amnistia mu-rritzak tristatu egin gaitu, hainbeste al-diz eta eratara agertu duen gogorik ez bait dio EUSKAL HERRIari ase.

Geuk ere, horren zati garen langileok, ez dugu onartzen. Atzerriratu eta poli-tiko espexeratu guztientzat AMNIS-TIA OSOA eskatzen dugu. Baita lante-gietatik uxatuak izan diren langile guz-tientzat ere. Demokrazi jatorrerako bi-dean bete beharrekoa da hemen eskatzen dena, hori gebe ez bait du gure herriak ba-kerik eta lasatasunik izango.

Eduardo Moreno Bergaretxe atzerri-ratuaren bahikataz agintariek hartu du-ten jokabideaz ere protesta egiten dugu eta gaiztaginei erantzunkizuna eskatzen diegu eta gertaera hori argi dadila.

Eskari hau izen-deituraz sendoturik egin dugu.

KAZETARIEI ERE HESIAK

Gorka Reizabal, Zeruko Argiako zu-zendariari ez zioten irailaren 26an Nuar-bera sartzene utzi, nahiz eta kazetari agi-ria erakutsi eta astekari honetarako lan egitera zijoala esan.

Hori dela eta Donostiako kazetaritza elkartearen lehendakari den Xabier Aránbururi gertaeraren berri emanaz gu-tun bat zuzendu dio bidegabekeria hau agirian gaitzets dezala eskatuz.

IRAKASLEEN HERRI BORROKA

"Eguna ez dugu guk aukeratu". Horrela zioten gure ikastoletako irakasleek beren azken ekintza argitzeko garaian. Eguna hor dago, herrian, herriaren oroi-tzapen sofituan.

"Eta gu hezitzaile bagara, hor dugu inolaz ere geure lekua". Guraso, ikasle eta irakasleek, denok bat eginik, geure egunotako gertakizunei beren esanahi zuzena ateratzen ahalegindu behar dugu.

Horrela zioten euskal irakasleek joan den astelenean. Eta hezitzaile talde bati dagokion papera betetzen saiatu ziren:

— Herria gelditu eta oihuka ari bada amnistia orokorraren alde, geuk ere oihu horrekin bat egiten dugu.

— Langileek egun honetako soldadari uko egiten badiote, geuk ere geureari uko egiten diogu.

— Langile herriak gaurko egoera ergitu nahian hor-hemen bilerak egiten badihardu, geu ere azterketa horretan saiatuko gara.

Eta asmo hori egiaztatzeko, euskal irakasleak, bailaraz-bailara, batzarre zabaletan bildu egin dira. Hona, adibide gisa, Donostia bailarakoek eginiko batzarrearen berri:

— Lehenik, "Comision Gestora pro-amnistia delako taldeko lagunkide batetik Komisio horren lanen berri eman zingun eta, ondoren elkarriketa zabal batetara prestatu zen.

— Ondoren, Karlos Santamaria jaunak Z. ARGIA-ko 704 zenbakian argitaratu emaniko "Amnistia eta bozketak Euskal Herrian" artikulua oinarri harturik eztabaida zabala ireki zen. Amnistia-eza aipatu gabe ere, bazirudién irakasleek ez ziotela Madrid aldetik aldarrikatzen diren bozketei egia kutsu gehiegirik aitortzen: "Nafarroa", "autodeterminazioa" eta bestelako eguneroko ogi batzuk ere aztertu ziren... eta abertzale ikuspegiz aztertu ere.

— Azkenik, heldu den larunbatean egingo den bilinguismoaren aldeko manifestazioari buruz mintzatu ziren irakasleak. Esku hartu bai, esku hartuko dugu — zioten bildutakoek —, baina ezin dugu inolaz ere onar ekintza honen planteamenduan izan den zenbait alderdikeria. Borroka horretan aspalditik diharduen jendearekin kontaktu beharra zegoen hasiera batetik. Akatsak, ordeak, euskararen aldeko lanean iharduteko prest gaude behin eta berriro.

Hori izan zen Donostia aldeko euskal irakasleek borroka giroko astelehen horretan egin zutena. Eta berdin, gorabehera, egin zuten beste bailaretako irakasleek. Asmo eta gogo berekin denek.

ETA (PM)KOEN KAZETAURREKOA

Ostiralak 25, ETako politiko-militarrek kazetaurreko batetara hotsegin ziguten eta bala Donibane Lohitzuneko zita-lekura agertu ginen goizeko hamarretan. Konsigna bat generaman eta denbora luzez zai egon ondoren etorri ziren gure bila, berebil batetan sartu, ezer ere ikusten ez zen betaurreko batzu jantzerazi eta ordu laurden inguruko ibili baten ondotik, kazetaurrea egiteko zen lekura sartu gintuzten. Han betaurrekoak kendu eta hainbat lankide aurkitu genuen gu bezalaxe hara eramanean. Anekaota bezala esan dezagun ezer ikusteke berebileraz ibiltzeak asko txorabiatzen duela eta ados gentozen honetan han geunden guztiak. Hogeit bat kazetari eta argazkilari ginatekeen Espainiako Estatutik, Frantziatik eta Euzkadi bertatik etorriak. Hamabiak aldera ekin zitzaion saioari.

JUANITA ETA EZTEBE

Lehenbizi, kazetarien artean, karzeletan dauden presoek argazkiak, testo eta guzti hornituriko beste zenbait argazki eta kazetarioi espreski zuzenduriko gutun bat bai-eta zortzi pegatina, zabaldu zizkiguten. Ondoren gutuna irakurri ziguten mahain ingurukoek.

Jakingarri dateke ETA politiko-militarrekoek egin berri dutela beren VII garren Biltzarre nagusia eta beronetan hartu erabagiak irakurri zizkiguten bai-eta idatzia hiru hizkuntzetan —Gaztelania, Frantsesa eta Euskara— banatu.

Esan zigutenez, orain arte kazetariokin hartuemanetan aritzeko aukera gutti izan dute. Beste zeregitekoez erabat baldintzaturik omen zeuden; horregatik Prentsa Batzorde bat muntatu dute beren asmo eta xedeak aurrerantzean maitzago jakineraztekoan.

Pertur-en arazoan inbestigazioak aurrera

Pertur-en arazoari buruz, BPSko inspektore omen diren hiru gizonetako izenak eman zizkiguten eta gaur gaurkoz egin inbestigazio lanen arabera, Pertur-en desagertzearen erresponsable edo-eta behinik behin partaide bezala salatu zituzten. Dirudienaz, hiru gizonok uztailaren 23an —Pertur-en bahitze eguna— goizeko hamarretan, SEAT 850 zuri batetan sarturik, Biriatu herrixkaren parean egon omen ziren, Bidasoaren hegoaldeko den bidean. Dato hauk denak, ETA (PM)koen informazio zerbitzuak bildu omen ditu. Gehiagorik esaterik ez zedukaten antza denez pertsona ezagunak tartean ez sartzearen. Haatik, Pertur-i nork hotsegin zioenaren susmoa badadukatela adierazi ziguten.

Honela, elkarrizketa zabaldu zen.

Lehendabiziko galdera, ETA (M)koekin zer nolako harremanetan dauden, izan zen. Hori erantzunez, mahaineko batek, ETA (M)koak Politikoko-militarren biltzarre nagusian izan zirela bai-eta parte hartu ere nahiz ez botorik izan, esan zuen. Ez omen da leun ezinezko desberdintasunik eta Biltzarrearen ondotik Debate bat zabaldu zen; politik ekintzari zuzenduko zaion organizazio baten beharra bi aldetarik nabari zen eta honela zer nolako partidu bat behar litzatekeen desarrolatu eta aztertu da.

Zentralismo Demokratikoa formulatu zuten organizazioaren oinarritzko ezaugarrien eredu bezala. Ezker abertzalearen partidu bat izan den dateke eta militar aparatotik erabat aparte mugituko. Hitz batez esateko, burges demokraziaren markoan partaide izateko baldintzak betekotu ditu.

KASEkin partidu honek zer lotura dukeen galdatu zitzaion. Haien erantzunaren arabera, KAS koordinatzaile bat da, beste zera bat da partidua; ETAK ideologia eta pentsamolde eredu bat eman diezaiok partiduari. (Ikus Z. ARGIAren 698gn. aleko elkarrizketa.)

Oinarritz bederen ez omen da hautakunde sistimaz baliatuko den partidua, herritar boterearen bultzatzaile izan den datekeelarik bereziki.

Oligarkiaren aurkako estrategia

VIIgarren Biltzarrearen erabagien arauera, oligarkiaren aurkako estrategia planteatzen dutenez, ea zein den beraien jarrera oligarkak ez diren beste sektore eta organizazio burgesenganako, galdegin zien kazetari batek.

Burgesiaren baitan desberdintasun nabariak badirela aitortu zuten, eta honengatik aztertu egin beharko direla sek-

tore bakoitzaren pentsamolde eta jarrera politikoko konkretuak. Orokorki esan omen daiteke, burgesia ttipia langileritik gero eta bertago dagoela eta halaz ere, klasikoki definitzen den modura, oligarkiaren eta langileria artean dagoen joan etorri handiko klase bat dela, zenbaitetan gora eta bestetan behera jotzen duena segun eta mementua nolakoa den.

Organizazioei buruz, oker omen dago PNV besterik gabe, etsaien artean jartzea. PMtarren iritziz, egun hark ekin dioten bideari arriskutsu irizten diote baina diferentziatu beharrezko dira baten praktika politikoa eta beste zenbaitaldereana. ETAKoen iritziz beti, egun hark hartu duen bideak, oligarkia sendotzera eta laguntzera darama baina ikuskizun da hontatik aterako dena. Hitz batez, ETAK ez du txokeko jarrerarik hartuko PNVri buruz. Bestelakoan ETA (PM), KASen baitan definitzen da.

Partidu iraultzailea

Partiduari buruzko debatea zabaldu bezain laster, bi postura desberdin azaldu ziren. Bata Masa partidu zabal baten aldekoa, teoria iraultzaile izateari ekin beharko ez liokeena. Bestea erabat Partidu iraultzaile baten aldekoa. Elkarrizketa eta bilera anitzen ondotik, azkenengo honek lortu zuen gehiengo, nahiz-eta dirudienaz bi jarrerak ados etorri ziren azken formulazioetan. Kaze-taurrekoan esan zutenaz, partiduak hala ere bere bideari eta dinamika propioari ekin beharko dio eta honetan ETAK ez du zer ikusirik.

Etorkizuneko ETAREN estrategia politikoz galdegin zitzaion; beraiek erantzun zutenaz, oraindik egiteko omen dago borroka armatuaren teoria oso eta finkatu bat. ETAK orain arte oinarritzko puntu batzu besterik ez ditu ezarri. Heurritzat, borroka armatuaren funtsa ma-

sa borroka babestu eta laguntzearen baitan datza. Beraz, borroka armatuak ez luke baliorik politikoko borroka konkretu baten aldeko gertatuko ez balitz.

Beste galdera bat izan zen, ea ETAREN ekintzek partidua baldintzapetuko zutenetz. Honetara erantzuna zera izan zen, ez bakarrik partidua baizik iraultzaile alderdi orotan baldintza bat sortuko zutela eta horrexegatik nolabaiteko lotura eta erlazio baten beharra azpimarkatu zuten. Nolakoa? Batez ere azterketa eta analisia ondotik sortuko litzatekeen erlazio bat. Haatik azterketen konklusioak desberdin gerta daitezke; beraz, erlazioak ideologia mailan beharko lirateke bila.

Defentsarako borroka armatua

Ea orain arteko borroka moldeari ekin den ziota ala ez galdatzerakoan, faxismo garaian borroka armatuak eraso zentzu bat zedukala esan zuten. Egund, transizio mementuan egoera aldatuz doa eta burges demokrazia batetan, eraso-tzaile ez baina defendatzaile izan den dela zioten. Hain zuzen herriak eta langileriak lorturikoen garantia eta babes izateko; halaber burgesiaren erasoetatik gordetzeko.

Azarorako Partiduaren Mahain Nazional Provisionala

Partiduaren lantzamendurako denbora cpeez, ez omen zekiten gauza ziurik, ez bait da ETAREN zeregina. Hala ere, Araban eta Bizkaian Mahain Provisionalak eraturik omen daude eta azaroan eratzeko bide da Mahain Nazional Provisionala, jarrera konkretu bat eskainiko duena; Mahain probisionalak Partiduaren Lehen Biltzarre Nagusia konbokatu luke, bertan erabakiko liratekeelarik baldintza eta abiaburu nagusiak.

Eta honenbestez ETA (PM)koen kazetaurrekoa.

ETA-k sorreratik beretik, Euskal Herriaren zerbitzuko erakunde iraultzaile-tzat jo du bere burua, eta Euzkadiren eta Espainol Estatuko gainerakoaren bilakabidearekin batera, heltzen joan da urte hauetan zehar. Egun, urrats berri bat egiteko garaia iritxi dela dakusa.

Horretara behartzen gaituzte baita ere egungo, Espainol Estatuko faszist sistima, burges demokrazia batetarrantz aldatzeko bidean egoteak, Euskal Herri Langilearen konzientzia eta burruka mailak, eta egoera berri horri abangoardia iraultzailearen aldetik erantzun egokia eman beharrak.

Urrats honek, ideologi mailako argipen batzuk dakarzki lehenik, honoko, puntu "minimo" hauetan zehatz detzaz-kegunak:

1— ETA independentziaren alde dago eta euskal estrategia batek oinarritzen du. Hau da, nazio zapalkuntzaren azken irtenbide bakarra Euskal Estatu Bateratua ezartzea dela uste dugu. Euskadi hartzen du klase burrukaren — eta beraz iraultzaren — jokaleku autonomotzat, eta nazio itzalketaren aurka ari da, hau da euskalduntzearen eta kultur berpeizkunderaren alde.

2— ETA langileriaren zerbitzutan dagoen erakunde iraultzaile bat da. Hau da, langilearen gidaritzapean herriko klaseek agintea hartu eta gizarte sozialista eraiki dezatela nahi du eta, honetarako, produzio bideak sozializatu behar dira. Gizarte zsozialista hori ezin da eraiki, oligarkia klase bezala — eta honen ezartzen duen bortxakeria — deuseztu gabe. Horregatik, beharreko izanen da bere aurka sozial politiko eta militar bortxa erabiltzea eta bortxaren behar hau, ez da aginte politikoa herriak bere esku hartzerakoan amaituko.

3— ETA burges demokraziaren barnean, Herri boterean oinarrituriko estrategi baten alde dago; horren arauera, hautaketetan esku hartzeari baino gehiago, euskal klase herrikoien erakunde autonomo sorpen eta indartzuari ematen dio lehentasuna eta, bortxazko erasoen aurka, nazio eta klase erdiespenak zain-tzeko eta defendatzeko Herriak duen eskubidea aitortzen du.

4— ETA-k erakunde iraultzaile denez, erdirakoitasun demokratikoaren arauak bereganatzen ditu, ideologi eta politika mailan batasun handia dagoenean bakarrik betezen direnak. Erakundearen barnean eginkoi ideologi eta politika eztabaidak iraunkor eta atsedeen gabeak bakarrik garrantzia dezake batasun hori, eta eztabaidaren zehar agertu behar dira dauden joera guztiak. Arau hori benetakoa gerta dadin, erakundearen barnean demokrazia garrantizatuko duten funtzionamendu arauak, estatutoak eta egiturak egon behar dira.

Euskal iraultzaren aldi berriaren aurrean masa burruka girotzen duten baldintza berrien aurrean eta ondorioz, ezker abertzalearen eta Euskal Herri Langilearen barnean zuzendaritza politiko bat egon beharren aurrean masa burruka eta burruka harmatua biak egiten dituen erakunde batek, ezin duela zuzendaritza politiko hori bete ikusiaz, bi eginkizun horiek bi erakunde ezberdinetara banandu beharra dakusa ETA-k.

EUSKAL HERRI GUZTIARI E.T.A.REN VII.GARREN BILTZAR NAGUSIAREN AGIRIA

A todo el Pueblo Vasco
Manifesto del VII.
Biltzar Nagusia
de E.T.A.

A tout le Peuple Basque
Manifeste du VII.
Biltzar Nagusia
de E.T.A.

Ondorioz, ezker abertzaleko beste jende sail batzurekin batera, tresna politiko bat sortzea erabaki dugu, euskal langilearen alderdi iraultzaile bat, zuzendaritza politikoa beregain hartu eta betetzeko gai izanen dena. Erakunde iraultzaile izaten jarraituko du ETAk, bere jokaleku bakarra burruka harmatuarena izanik. Burruka harmatu hori ikuspegi politiko-militar batez egin beharko du. Antolaketa aldetik, ETA guztiz independentea izanen da alderdiari buruz.

Klase alderdi horren sorburua ezker abertzalea dela oharitzen da ETA eta alderdi hori bultzatu nahi duten guztien hartean eraiki behar dela; ez erakundearen barneko jendearen artean bakarrik.

Zentzu honetan alderdi hori sortzeko, biltzarre edo erreagrupamendu bat bultzatzea eta bizkortzea proposatzen dugu, bere barnean egin behar den klase alderdiaren teoria, estrategia eta politiko bidea aztertu eta argitzeko.

ETA-ren ustez, lehen aitaluriko puntu "minimoen" ideologia zentzuek mugatu behar dute ETA erakundearen barnean egin behar den iraultzaren teoriaren langintza edo sakonketa, eta horien gain ezarri behar da baita ere estrategia militarra. Estrategia horren langintza eta gure praktika harmatua honoko oinarri hauetan funtsatu behar da:

1— ETaren ustez, ikuspegi politiko-militar baten ondorioz, masa burrukaren maila eta aitzinamenduari egokitu behar da une orotan burruka harmatuaren estrategia; masa burrukaren edadura eta masen burrukarako prestotasuna handitzen ahaleginduz alde batetik; eta bestetik, erakasbide edo pedagogia eginkizun bat bete behar du burruka harmatuak, klase nagusiarekin burruka bortxazkoa dela erakutsiz bere praktika bidez eta burruka horretan garai-pena lor daitekeela erakutsiaz, era honetan Euskal Herri Langilearen kontzientzia maila sendotuz.

2— Era Berean ETA-ren ustez oligarkiaren boterea gero eta gehiago ahultze-
ra eta kolokan jartzera zuzendu behar du burruka harmatua. Zentzu honetan sumatzen dugu burges demokraziaren al-dian oinarritzko iniziatiba masa burru-
kak ukan behar duela deritzaigu aldi

honetan, Herriaren erdiespenen garrantizatzaile eta klase nagusiaren eraso asmoen apurtzaile izan behar du burruka harmatuak; aldi berean egin behar den nukleo harmatua egiten eta osatzen joan-nen da, oligarkiaren aurka ukanen den azken burruka politiko-militarra baldin-tzarik egokienetan gertutzeko eta herri boterea sendotzeko eta indartzeko gai izanen den nukleo harmatua sortzeko.

3— Ikuspegi politiko-militar honi atxikitzen zaion praktika harmatuak, masa burrukaren eta praktika harmatu-aren artean koordinaketa batzu egon be-harra erakartzen duela oharitzen da ETA.

Koordinaketa honek, bi burruka mo-ten artean ideologia eta politika kidea-tuna galdatzen ditu bai euskal iraultzak bete behar dituen epeak ulertzeko mo-duan eta bai epe horietako bakoitzean Euskal Herri Langileari aurkeztu behar zaizkion alternatiba konkretuen ikuspe-gian.

ETaren ustez, burruka harmatuaren oinarri estrategikoei buruzko hiru pun-tu hauek, eta aurrez agerturiko ideolo-gia mailako lau puntuak oinarritu be-har dute talde iraultzaile harmatuaren teoria eta praktika. Era honetan, hauek puntu "minimoak" eta utzi ezinak izan behar dutela deritzaigu ETA-n sartu be-har duen edonoretzat eta, zehazkiago, ETA militarrekin biltzeko bilakabidera-ko eta batutzeko posibilitaterako.

VII Biltzar hau, eta erakundeak au-rrez egin duen guztia, gure kondairan ja-rri dugin zedari garrantzitsu bat dela uste dugu egiatan.

V Biltzaraz gero, Langileriaren eta Euskal Herri Langilearen abangoardiako erakunde bihurtu nahi zuen ETA-k. Gaurdaindio bide kontraesanaz, eta ba-tean eskubitar — bestean ezkerretar — eginkoi urratsez egina izan da. Hau ukat-zea, zatiketa guztiak ukatzea izanen li-tzake, klase burrukaren egiaztasun eta ETA hor kokatzen dela ukatzea.

Bainan, hala ere, ETAlangileriaren era-kunde bihurtzen ari dela esan dezakegu; egun ezin da esan "agerkari burges tti-pia" denik "ekintzarri minoritarioak" garenik t.a.t.a. Zuzentasun gehiago edo gutxiagorekin, iraultza sozialistaren ga-raipenaren aldera zuzentzen du egun ETA-k bere burruka guztia, nazio zapal-kuntza eta kapitalistesplotazioa bukatu-ko duen herri boterearen garaipenaren aldera.

Agiri honen haseran, garrantzi handi-ko uneak bizi ditugula esan dugu. Burru-karen bidez — eta ez gizon ospetsuen esanen bidez — faszismak atzera egin de-zala lortu dugu. Eta hau da Euzkadiren askatasun osoa lortzeko bide bakarra. Bide hau ez deritzagun burgesiaren akordioak eginaz eta berari baietza ema-naz egin daitekeenik. Herri osoaren burru-ka eratuaq bakarrik sunsti dezakeela etsaia ikusi ahal izan dugu urte askoren zehar.

Hau guztia ikusi eta aztertu dugu, egin berri dugun VII Biltzarrean. Ez da esan handietarako ordua. Praktikak era-kutsiko digu zuzen ala oker gabilzan.

Erabaki batzu hartu ditugu eta ondorioz egungo egoerarako egokiena deritzagun antolakera hartzea erabaki dugu. Guza asko bizkarrera diezazkigukete, bainan inoiz, inork ez dezake esan burruka egin ez dugunik, gogo eta arreta guzia ez genuenik jarri langileria eta Euskal Herri guztia Nazioaren Independentzia-ren eta Iraultza Sozialistaren bidean aurrera eramateko, benetan askeak egi-nen gaituen egoera bakarra lortzeko.

URRIA 3-10

LIBURUAK

Historia del Reino de Navarra. Carlos Clavería. 669 orr. 400 pezeta.
Bigarren aldiz argitaratzen da liburu mardul hau. Euskaldunen jatorritik has eta foruetan bukatzen da, XIX menderarteko bizitzaren hainbat ikuspegi emanez: Sozial klaseak, politik era-kundeak, erlijioa...

Contribución a la historia obrera de Euskalerria. Policarpo de Larrañaga. Añamendi 111. 258 orr. 245pta. ELAren sorreran parte hartu zuen Larrañagak; Euzko Tostarteko Bazkuna (arrantzaleena), Ondarrun 1.932-an eta Euzko Nekazarien Bazkuna, 1.933an, sortu zituen. Gremioak, kristau mugimendu sozialak, sindikal mugimendua eta abarrez aritu ondoren, Errepublikak gar-raiko langile mugimendua aztertzen du, 1.936an idatziriko liburu honetan.

-oOo-

Azkenaldi honetan erdaraz idatziriko liburuak, nahiz euskal gaiez izan, jasotzen ditugu gehienbat. Euskal kultura erdaraz eginen ote?

-oOo-

CONTRIBUCION A LA HISTORIA OBRERA DE EUSKALERRIA

N.º 111

POLICARPO DE LARRAÑAGA

ALDIZKARIAK

Enbata Euskal politik aste-karia. B.P. 210 -64102-Baiona.
Irailaren 16ekoan, Ondarrabikoa, KASen manifestua, Kruttwig-ek ZABAL 19an idatzirikoari buruz "EHIZ-MENDI" delakoaren lana...

IHARDUNAK

Lazkaon. Jakintza aste-ri bukaera emateko, hilaren 3an Lazkao-Txikiri omenaldia:

-Goizeko 11etan, Beneditarren elizan meza.

-12etan, "Azeria"nbertsolarien jaialdia. Iraola, Igarzabal, Lazkano, Arozamena, Lopategi, Azpillaga, Narbar-te eta Gorrotxategik hartuko dute parte. Aurkezleri: Joxe Mari Iriondo.

Eguerdiko ordubietan herriko bazkaria, Herriko eskoletan.

Liburu eta diskoen azoka ere zabalik egonen da. Jakintza astea herriko Elkar-teek antolatu dute.

Arrasaten, iluntzeko 8etan. Hitzaldiok izanen dira:

- Hilaren 4ean: 'Aspectos sociológicos de la inmigración'. Hizlari: Iñaki Ruiz de Pinedo.

- 5ean, 'Euskal Ekonomia-ren azterketa'. Hizlari: J.M. Zeberio eta B. Bakaikoa.

- 6ean, 'Próximas elecciones municipales'. Hizlari: J.D. Barandiarán.

Lekua: San Biator Kolegioan. Antolatzaile: Danok elkarteak.

DISKOAK

Donostiako Kantu Zarrak. Schola Cantorum. I.Z.365p. Betiko euskal kantak sarrera bezala Txalaparta dutelarik, L.P. honetan. eta

JAIALDIK

Algortako Zine aretoan, urriaren 8an, HODEIETZ, Zarautzeko dantza taldeak saio bat eskainiko du.

Elgoibarren, urriaren 1eko gaueko 10etan, jaialdia: Lantzaile, Urko, Patxi Billamor eta Hibai Rekondo kantariak; Laja eta Iturbide trikitilariak; Murua eta Lizaso bertsolariak. Elgoibarko gazteriak antolatu du.

Urrietan, 2an, gaueko 9,30-tan kantaldia, Gontzal Mendibil, Xeberri, Antton Valverde, Peio eta Pantxoa, Lurdes Iriondo eta Xabier Lete izanen direlarik kantariak.

Idiazabalen, 3an goizeko 11,30etan eta arratsaldeko 6etan: VI Zepai Saria 2gn. mailako bertsolarientzat.

Eibarko ASTELENA pelotalekuan, Hilaren zortzi-ko gaueko 10etan, Ipuruako Euskal Batzordeak eraturik, jaialdia: Gontzal Mendibil, Xeberri, Gorka Knörr, Oihartzunak eta Urko kantariak; Narbaitza eta Larrañaga bertsolariak; Garmendia eta Azkue trikitilariak.

IKASTALDIK

Hernanin, Santa Barbara Mendizale Elkar-teak antolatuturik, Gau Eskolak hiru mailatan: Euskararik ez dakitenentzat, zerbait ulertu edo dakitenentzat, eta alfabetatze mailakoentzat.

Donostiako Landetxe Ikastolan, Urriaren 4ean hasiko dira Gau Eskolak; astelehene-rik ostiralera izanen dira, bi sailetan: 7etatik 8,30 bitarte eta bestea 8,30tik 10etara. Sei irakasle emanen dituzte klase hauk eta behar adina maila antolatu-ko dira. Ezer gehiago jakin nahi duenak, dei beza telefono honetara: 41.74.77.

Donostiako "Círculo San Ignacio"n, (San Marcial, 26), B mailako tituloa lortzeko ikastaroa, D mailakoa dute-entzat. Urriaren 7tik abenduaren 30 arte izanen dira klaseak, astearte eta ostegunez, 7,30tik 9,30etara. Santo Tomas Lizeoan (Tf. 21.69.15) lan orduetan, eman behar da izena, urriaren 5a bitarte. Hamar ikaslerentzat bakarrik geratzen da tokia.

Eibarko San Andres Parro-kiko saloiean, euskara irakasten ari direnentzat ikas-taldia, erdi maila batetan finkaturik; aditza, deklina-bidea, atzizkiak eta joskera emanen ditu Xalbador Gar-mendiak. Eibar, Elgoibar, Ermua eta ingurukoentzat eratu du ikastaldi hau Gau Eskolen Elkar-teak. Urriaren 11tik 16ra, iluntzeko 7,30-etatik 9,30etara izanen dira klaseak. Xehetasun gehiago jakiteko, deitu Gau Eskolen Elkar-tera, Tf. 41.80.50.

POLITIKAZKOAK

Tolosako Beotibar pelotalekuan, hilaren 3ko goizeko 11,30tan, E.K.A.ren mitina, Foruz eta Autonomiaz; Epifanio Larrañaga, Gabriel Zubiaga, Tomas Zabala, Luis Uruiñola eta Mariano Zufia Hizlari.

Amodio ukatua

"IZAZPIK"

1

Bolkan zulotik sua dario odeietatik trumoi otsa, egun argiak gaua ondoren ta sortzeak eriotza. Berezko gauza guziak dute jatorriaren abotsa, zeren oiartzun ote dirade maitasuna ta biotza?

2

Betidanitik gure barneko lur sakonean jarria, andre gizonok sentitzen degun amodio egarria. Gure gorputza loratutzean mirariaz igarria, adimenaren sena delarik biotzari ezarria.

3

Izaki denak berekin dute lege orren aztarrana, eta gizonok orrez gaiñera kontzientziak esana. Nola sortu ta zer nabaitzen arrigarrikkoa dana, gure gaiñetik dagon Norbaitek zuzen eindako lana.

4

Jangoikoaren maitasun legez loturik gaude guziak, baiñan olako gauzak aitatzen lotsaturik ikusiak. Gizonarentzat zergatik dira zikin eta itxusiak, berez garbi ta txukun sortuak munduaren nagusiak...?

5

Pakean utzi ditzagun emen garbiak diranak berez, amodiozko artu-emanak lotuta dauzkagu legez. Alkar ikusi ezin diranak uztarrituaz paperez, maitasuna da mugaz beterik tagorrotoa baterez.

6

Lege oietan errendituaz zintzo asko nebillen, txikitandikan ikasitako bizitzaren karrilleen. Baiña biotza sentitzen nuen gaixorik erdi illean, zenbait negar ta zenbait tristura nere kolko ixilleen !!!

7

Neurri estuan zaindu eziñik zenbat aldiz nekatua, amodioa neretzat baizen igali debekatua. Baiña geroztik sentimentu bat daukat gogor finkatua, maitatutzea ez litekela izan iñoiz pekatua.

8

Begietara sua datorkit erraieratikan goruntz, nere barnean sentitutzen det ez dakit zenbat aldakuntz. Sorginkerizko mandatarien albistea dator onuntz, aingeru baten billa nabilkit nere anima ta gorputz.

9

Zeru erditik ixuritako aragizko aingerua, ezagun egin nintzanetikan naukazu erdi erua. Zeiñek itzali liteke orain barruko txingar berua? Mundutarrentzat zerurik bada zu zera nere zerua.

10

Espirituak ezin mendera aragiaren indarrak, iñoiz probatu duenik bada ez dauka esan bearrik. Ene anaio, zer tristea dan, sufritutzea bakarrik! Gau eta egun etzait faltz Gau eta egun etzait faltatzen begi bietan negarrik.

11

Arrai gaixoak irten orduko itxasora nai du sartu, berez dituen arnas bideak ortara dute biartu. Arrai antzera, nere animak zureaz nai du elkartu, ene maitea, zutaz kanpora ezin det arnasik artu!!!

12

Nere desgrazi paregabea neretzako etzerala. baiñan jakiñik, legeak autsiz, elkarrentzako gerala. Kontzientzia beti esanaz ori pekatua dala, zorigaiztoko nere pausoak infernurako dirala.

13

Sekretu orren pixu astuna jaso eziñik nekarren, bide okerrak azkenerako damutasuna zekarren. Jaunarengana altxa dezadan biotza al dan azkarren, pekatuturikan baldin badaukat barkatu zaidazu arren!!!

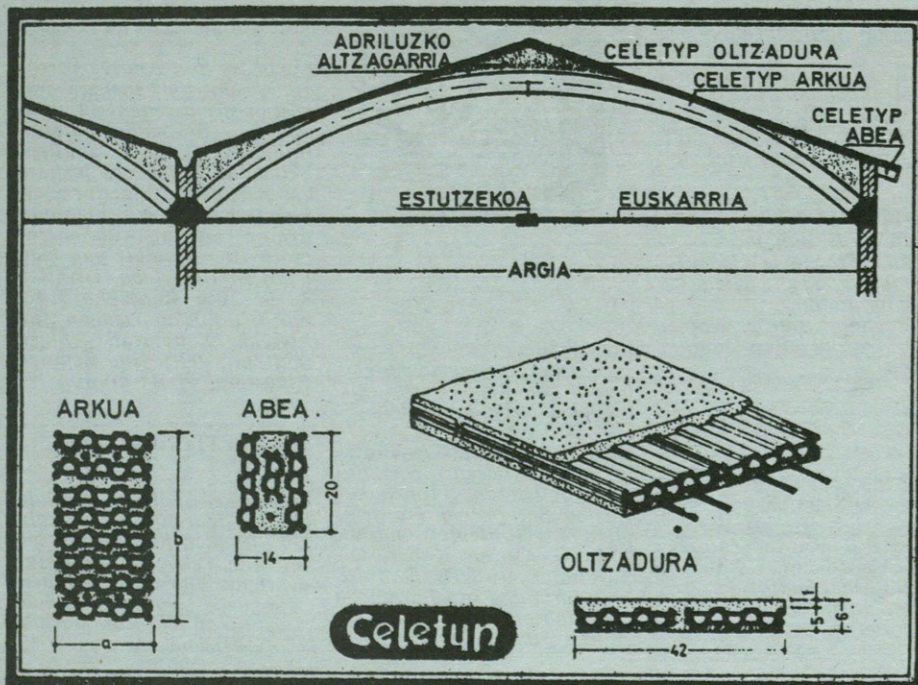
14

Bekaizkeri ta lege gaiztoaz beterikan ingurua, gure biotzak atsedentzeko nai du leku segurua. Pekatariok, zeru alderuntz jaso dezagun burua, antxen daukagu azkengabea maitasun iturburua.

Agur "Bilintx"

Zure omenez, mendak bezala, usaintsua izan banintz, zure bertsoak amodioa nola gau-oskarbiak intz. Euskalerrian gizonik bada maitasunezko itzez mintz, Indalexio Bizkarrondo zan eta izengoitiz "Bilintx"

AZKAR - MERKE - ONDO

● Etxeentzat, lantegientzat, illuluentzat, kirol-lekuentzat, eliza, zinema, pelotaleku, almazen eta abarrentzat zeramikazko gainak edo estalkiak prefabrikatzen dira.

● Arku tinkatuak eta sabalarentzat hebeak.

● Nahli diren bezalako eta neurriko ohol-tzadurak. Lata matxenbratuak balno ho-beak eta jartzen errazagoak.

● Zernahitarako del ezazu leku haueta-koren batera:

Exklusiva:

GUNCHILLOS-LEACHE, S.A.
Iturralde y Sult, 11-6. dcha.
Teléfono: 233400 - Pamplona

Ordezkarlak:

ARABAN: Exclusivas Serrano: Portal de Arriaga, 14-bis-5.º - Tel. 243344 - Vitoria.

GIPUZKOAN: Mendizabal-Unanue: Mayor, 1-bajo - Tel. 358678 - Andoain.

NAFARROAN: Gabino Ochoa de Eribe: Carmen, 34-2.º Izda. - Tel. 211440 - Pamplona.

BIZKAIAN: Jesús de la Maza: Machín, 5-bis-5.º C - Tel. 4327266 - Bilbao-12.

LOGROÑO: Felipe Agorreta: Avda. San-tiago, 5 - Tel. 645134 - Viana (Navarra).

pertsona haundien agiria

BIZIA BIZI DUZU
ZAINDU, ARREN !

GAZTERIAREN
CRUZ ROJA

Besteri, zabal, bihotz haundiz
eta benetan emanak.
Gizon haundientzat agiria.
Nahiz eta zaharrak izan.
Gizon alaiak. Irriparrez be-
tetako bizia opa diete:

adiskideei, ezezagunei,
arraiei, txoriei, loreei.
Eta nola lortu ere bada-
kite. Egunetik egunera
gizonago izanaz, eta duten-
txoa besteri emanaz.

Mundu osoak bizitza
osasuntsuagoa, alaiagoa
izateko da zure gaztetasuna.
Horren haundi bazara, eskura
agiri hau eta ezar zure argazkia.

bizia bizi duzu: zaindu arren

Guk badakigu nola lortu

Har ezazu
GAZTERIAREN
cruz roja

Zuzendu Cruz Rojaren batzarrera

Herriarekin. Herriarentzat.

Caja Laboral.

**CAJA LABORAL POPULAR
LAN KIDE AURREZKIA**